

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Stargardzie Szczecińskim
z dnia

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA STARGARDU SZCZECIŃSKIEGO
na lata 2006 – 2013**

kwiecień 2006

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	5
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	9
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	11
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	23
2.1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA	24
2.2. DEMOGRAFIA I BYT RODZIN	25
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W OCENIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ ..	33
2.4. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	44
2.5. KWESTIA DZIECKA	49
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	59
2.7. KWESTIA PRZEMOCY W RODZINIE	61
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	63
2.9. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	70
2.10. KWESTIA ZDROWIA.....	73
2.11. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA	75
2.12. ANALIZA SWOT	79
2.13. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	88
2.14. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	115
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	120
3.1. MISJA	121
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	122
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	133
WYKAZ DEFINICJI I SKRÓTÓW.....	135
4. UWAGI KOŃCOWE	136

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad Strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia rozwiązywania problemów społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii wynika wprost z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Różnorodność problemów społecznych występujących w mieście powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i realizację zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji Strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002 – 2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy

do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną Strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004 – 2006 oraz założenia do Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007 – 2013,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest

podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które

dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzysząc temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny, poprzez środowiska lokalne i zawodowe, po skalę ogólnopolską czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności. Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

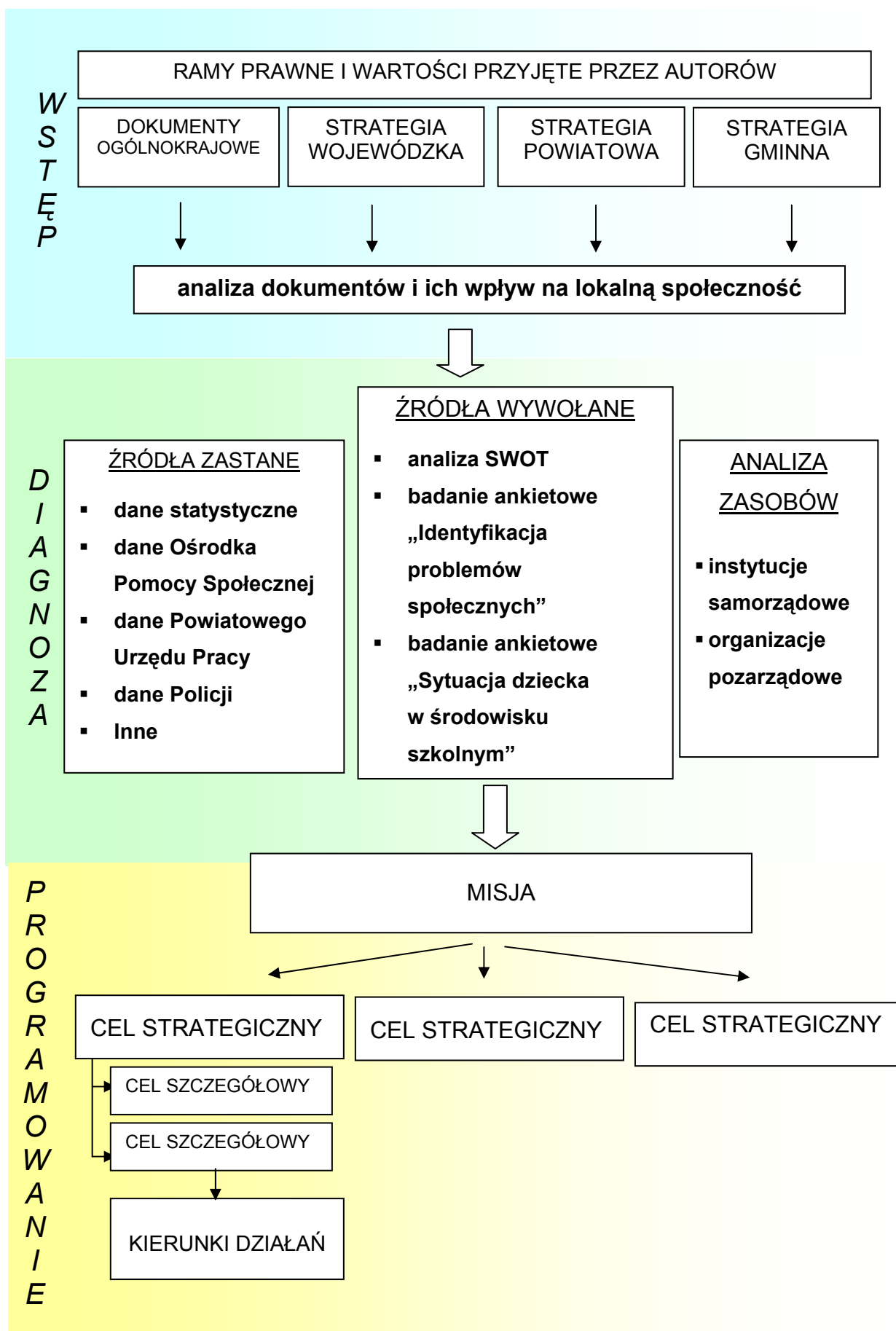
Najczęściej stosowanym pojęciem rodziny dla potrzeb polityki rodzinnej jest tzw. rodzina nuklearna, czyli rodzice z dziećmi – małżeństwo z dziećmi, konkubenci z dziećmi, opiekuni z dziećmi. Jednak coraz częściej stosuje się definicję poszerzoną: za rodzinę uważa się także rodzinę niepełną (bez jednego z rodziców); rodzinę jednopokoleniową (np. małżeństwo bezdzietne); rodzinę nieprowadzącą wspólnego gospodarstwa domowego (np. z powodu trudności mieszkaniowych, okoliczności losowych, pozostawania w separacji itp.). Często również w składzie rodziny wymienia się inne osoby połączone więzami pokrewieństwa lub powinowactwa. W niniejszej Strategii ilekroć mowa jest o rodzinie, należy pod tym pojęciem rozumieć jej szeroką definicję.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany przez powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Zespół roboczy do opracowania projektu strategii, którego pracę koordynował Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Stargardzie Szczecińskim przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszej Strategii została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia oraz Strategią Polityki Społecznej, wyznaczającymi działania i możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców gminy. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (NSRO) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007 – 13.

Celem strategicznym NSRO jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju.

Obok celu strategicznego NSRO zakładają realizację celów szczegółowych, wynikających z wyzwań Strategii Lizbońskiej, Strategicznych Wytycznych Wspólnoty oraz wniosków wynikających z analizy słabych i mocnych stron polskiej gospodarki, a także stojących przed nią szans i zagrożeń, tj.:

- 1) tworzenie warunków dla utrzymania trwałego i wysokiego tempa wzrostu gospodarczego;
- 2) wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego oraz społecznego;
- 3) podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora usług;
- 4) budowa i modernizacja infrastruktury technicznej, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski i jej regionów;
- 5) wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
- 6) rozwój obszarów wiejskich.

NSRO będą realizowane przy pomocy Programów Operacyjnych (PO), zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, oraz Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), zarządzanych przez samorządy poszczególnych województw:

- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO),
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej,

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki,
- Program Operacyjny Konkurencyjna Gospodarka,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- Program Operacyjny Pomoc Techniczna.

Projekt Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia opiera się na przyjętym przez Radę Ministrów w 2005 roku projekcie Narodowego Planu Rozwoju 2007 – 13.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie

nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;

- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji

społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje Kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013

Skonstruowana przez zespół ekspertów Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013 została przyjęta przez Radę Ministrów 13 września 2005 r. jako krajowa odpowiedź na postulowaną w krajach UE potrzebę intensyfikacji wysiłków na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz prowadzenie takiej polityki przez państwa członkowskie, która zapewni równomierny rozwój wszystkich środowisk społecznych.

Strategia w szczególny sposób odpowiada na postulowany w dokumentach europejskich rozwój spójności potwierdzonej i rozbudowanej w Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej z 2004 r., która była oparta na raporcie „Dostęp do praw społecznych w Europie”.

W powyższych dokumentach traktuje się jako oczywistą myśl, że odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy.

Celem Strategii Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli.

Powyższa Strategia wyznacza następujące priorytety i kierunki działania na lata 2007 – 2013:

1) Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.

- Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego.
- Tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, celem podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych.
- Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
- System pomocy celowej dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się.
- Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne i kulturalne.
- Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dietności.
- Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, celem wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę.
- Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

2) Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.

- Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej.
- Rozwój zatrudnienia socjalnego, celem przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu.
- Rozwój form ekonomii społecznej, celem pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego, celem wsparcia gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej.
- Stworzenie kompleksowego systemu probacyjnego.

- Likwidacja pułapki dochodowej, celem ograniczenia zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans zatrudnienia dla osób o niskich kwalifikacjach

3) Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.

- Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
- Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia.
- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych.
- Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności.
- Reforma systemu rentowego.
- Usprawnienie systemu rehabilitacji, celem utrzymania możliwości aktywności zawodowej.
- Rozwijanie całonocnych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowymi rodzajami niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systemowych działań ze strony państwa.

4) Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.

- Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy.
- Specjalizacja stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki.
- Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, celem wykorzystania potencjału osób starszych w środowisku lokalnym.
- Zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość.
- Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych.

5) Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.

- Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej.
- Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej.
- Wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i internetu.

6) Partnerstwo publiczno-społeczne podstawą rozwoju usług społecznych.

- Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych.
- Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego.
- Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.
- Wsparcie postaw obywatelskich.
- Wzmocnienie partycypacji społecznej.

7) Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

- Wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej imigrantów, celem prowadzenia

kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych.

- Wdrożenie polityki antydyskryminacyjnej, celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec środowisk imigranckich.
- Ustawiczne szkolenie kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych, celem przygotowania do pracy z uchodźcami.
- Zaprojektowanie spójnego systemu współpracy z uchodźcami.

1.4.5. STRATEGIA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DO ROKU 2015

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego. Strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej pozwala zaplanować działania województwa w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia, takie jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Pomorza Zachodniego, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Rozwiązywanie problemów społecznych to nie tylko zadanie Samorządu Województwa. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Pomorza Zachodniego. Strategia określa główne działania Samorządu Województwa, zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Misją powyższej Strategii jest podnoszenie jakości życia wśród tych mieszkańców regionu, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.

Celem pośrednim jest stworzenie spójnego systemu realizacji zadań polityki społecznej. Cele strategiczne i operacyjne dla województwa zachodniopomorskiego w zakresie polityki społecznej:

1) Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.

- Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych.
- Promocja na rzecz zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych.

- Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób długotrwale bezrobotnych.
 - Przeciwdziałanie „dziedziczeniu” przez mieszkańców województwa długotrwałego bezrobocia.
- 2) Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych.**
- Tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla rodzin.
 - Pomoc dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.
 - Poprawa jakości i dostępu do usług socjalnych.
- 3) Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych.**
- Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.
 - Aktywizacja mieszkańców województwa zagrożonych marginalizacją społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.
 - Edukacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją społeczną, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.
- 4) Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców województwa.**
- Edukacja społeczna i działalność wychowawcza.
 - Lecznictwo odwykowe oraz rehabilitacja osób uzależnionych.
 - Przeciwdziałanie negatywnym następstwom używania środków psychoaktywnych.
- 5) Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego.**
- Integracja społeczna osób niepełnosprawnych, we wszystkich grupach społecznych.
 - Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych.
- 6) Podniesienie bezpieczeństwa społecznego i socjalnego wśród osób starszych.**
- Poprawa bezpieczeństwa socjalnego wśród ludzi starszych.
 - Aktywizacja społeczna osób starszych.
 - Wzmocnienie roli i miejsca osób starszych w środowiskach lokalnych.

1.4.6. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE STARGARDZKIM NA LATA 2006 – 2015

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie stargardzkim na lata 2006 – 2015 przyjmuje 10-letni horyzont czasowy. Jest to okres pozwalający na zrealizowanie zaplanowanych zamierzeń, na dokonanie oceny skuteczności obranych kierunków zmian oraz na ocenę efektywności tworzonych nowych struktur pomocy społecznej na terenie powiatu.

Misją Powiatu jest zbudowanie zintegrowanego i efektywnego systemu pomocy społecznej, poprawienie jakości życia swoim mieszkańcom oraz dostęp do wykształcenia i szeroko pojętych usług dla ludności mieszkającej w powiecie stargardzkim.

Poniżej przedstawione zostały problemy społeczne oraz strategiczne kierunki działań:

1) Osoby bezdomne

- Zapobieganie dalszemu rozwojowi zjawiska bezdomności w powiecie.
- Udzielanie pomocy osobom bezdomnym.

2) Opieka nad rodziną i dzieckiem

- Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej poprzez kierowanie do placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych.
- Zapewnienie czasowej opieki nieletnim, którzy nie popełnili czynów karalnych, a zostali zatrzymani przez policję na terenie powiatu stargardzkiego w grupie interwencyjnej, do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej oraz rodzinnej.
- Udzielanie pomocy usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych i innych typów placówek opiekuńczo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych w formie wypłaty przysługujących świadczeń pieniężnych i prowadzenia pracy socjalnej.
- Pomoc usamodzielnianym wychowankom w zdobyciu wykształcenia poprzez poradnictwo, głównie jednak przez wypłatę środków pieniężnych na kontynuowanie nauki.
- Zawiazywanie rodzin zastępczych niespokrewnionych, w których będą umieszczane dzieci ze stargardzkich placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- Rodziny zastępcze zawodowe.
- Podnoszenie świadomości rodzin w zakresie ich praw oraz wspieranie rodzin w pełnieniu ich ról i funkcji.
- Tworzenie świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania.
- Tworzenie punktów konsultacyjno-informacyjnych dla bezrobotnych, rodzin niewydolnych wychowawczo, ofiar przemocy.
- Prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej.

3) Osoby niepełnosprawne

- Podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych.
- Zmniejszanie negatywnych skutków niepełnosprawności.
- Zatrudnianie osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym dzięki współpracy z podmiotami zajmującymi się tworzeniem nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych oraz zakładem pracy chronionej.

- Aktywizacja osób niepełnosprawnych.
- Dążenie do podnoszenia kwalifikacji i wykształcenia osób niepełnosprawnych.
- Likwidacja barier architektonicznych, transportowych, technicznych i w komunikowaniu się.
- Organizowanie kampanii edukacyjnych w celu zwiększenia świadomości mieszkańców w zakresie problemów związanych z niepełnosprawnością.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez dofinansowanie do organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.
- Wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny.
- Wspieranie działań zapobiegających powstawaniu lub pogłębianiu niepełnosprawności.
- Realizacja programów na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Umożliwienie osobom niepełnosprawnym swobodnego dostępu do informacji o prawach i uprawnieniach, tworzenie punktów informacyjno-konsultacyjnych.
- Stworzenie możliwości rehabilitacji warsztatowej poprzez dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.
- Prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

4) Osoby starsze

- Zapewnienie godnych warunków życia mieszkańcom domu pomocy społecznej.
- Zapewnienie opieki osobom starszym.
- Prowadzenie mieszkalnictwa chronionego z usługami opiekuńczymi, rehabilitacyjnymi oraz kulturalnymi.
- Współpraca pielęgniarzy z pacjentem w pokonywaniu barier mających wpływ na podjęcie leczenia, rehabilitacji – szczególnie przez osoby starsze.

5) Organizacje pozarządowe

- Umożliwianie organizacjom pozarządowym uczestnictwa w programach realizowanych przez Powiat.
- Integracja i aktywizacja lokalnych społeczności poprzez działania na rzecz rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

1.4.7. STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO MIASTA STARGARDU SZCZECIŃSKIEGO

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego

rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływania czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw) konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W powyższych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Jest to proces polegający na realizacji długofalowych celów przy wykorzystaniu nadarzających się szans i unikaniu pojawiających się zagrożeń. Zarządzanie strategiczne oparte jest na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju społeczno-gospodarczego. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanych dla rozwoju miasta działań. Przedmiotem studiów jest określenie polityki przestrzennej miasta, tj. m.in. wskazanie tych obszarów miasta, które są najbardziej odpowiednie do pełnienia funkcji ustalonych w strategii rozwoju.

W toku prac nad Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Stargardu Szczecińskiego określono następującą misję oraz cele strategiczne i operacyjne:

„Zrównoważony rozwój miasta w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym, gospodarczym i społecznym, umożliwiający przekształcenie Stargardu Szczecińskiego w wyróżniające się w regionie zachodniopomorskim atrakcyjne miejsce zamieszkania, pracy i wypoczynku oraz zapewniający przynależne mu miejsce w sieci osadniczej kraju”.

Cele strategiczne:

- I. Osiągnięcie wysokiego standardu zamieszkania, pracy i wypoczynku.
- II. Wykształcenie silnych funkcji ponadlokalnych.
- III. Wzmocnienie lokalnych więzi społecznych oraz wykreowanie wśród mieszkańców silnego poczucia tożsamości z dziedzictwem kulturowym i gospodarczym miasta.

Cele operacyjne:

1. Dostosowanie zarządzania miastem do warunków gospodarki rynkowej.
2. Aktywna gospodarka nieruchomościami.
3. Wzmocnienie i wzbogacenie środowiska przyrodniczego oraz dalsze przeciwdziałanie jego degradacji.
4. Poprawa urbanistycznego wizerunku miasta.
5. Poprawa układów komunikacji lokalnej i zewnętrznej.
6. Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej.
7. Podwyższenie standardu usług w sferze społecznej. Wyrównanie poziomu życia mieszkańców w poszczególnych częściach miasta.

8. Poprawa warunków mieszkaniowych.
9. Pobudzanie i wspomaganie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.
10. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych.
11. Działania na rzecz wykształcenia silnego ośrodka powiatowego.
12. Zaktywizowanie działań w ramach współpracy transgranicznej.
13. Wykreowanie Stargardu Szczecińskiego jako regionalnego centrum wystawienniczo-handlowo-kongresowego przede wszystkim w zakresie produkcji i przetwórstwa żywności.
14. Rozwój funkcji lecznictwa oraz odnowy biologicznej.
15. Rozbudowa infrastruktury turystycznej.
16. Aktywizacja i integracja społeczności lokalnej wokół rozwiązywania problemów rozwoju miasta.
17. Wspieranie przez władze Stargardu Szczecińskiego rozwoju organizacji pozarządowych (działających w ważnych dla miasta dziedzinach).
18. Wykreowanie zindywidualizowanego charakteru miasta jako ośrodka kultury w nawiązaniu do jego tradycji historycznych i kulturowych.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych miasta. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

Stargard Szczeciński jest gminą miejską położoną w obszarze Pomorza Zachodniego, w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego. Zajmuje powierzchnię 48 km² i liczy 71.128 mieszkańców (liczba ludności według faktycznego miejsca zamieszkania na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego z 31 grudnia 2004 roku).

Miasto Stargard Szczeciński to jedna z dziesięciu jednostek samorządu terytorialnego należących do powiatu stargardzkiego (rycina 1). Miasto oddalone jest 36 km od Szczecina, 40 km od międzynarodowego lotniska w Goleniowie i tyleż od zachodniej granicy kraju, 120 km od terminalu promowego i portu w Świnoujściu oraz 180 km od Berlina. Stargard Szczeciński jest ważnym węzłem komunikacyjnym. Na terenie miasta zbiega się pięć linii kolejowych, które zapewniają bezpośrednie połączenie z Wrocławiem, Poznaniem, Krakowem, Gdańskiem i Szczecinem. Przez Stargard Szczeciński biegnie również droga krajowa nr 10, prowadząca do Bydgoszczy i Warszawy.

W podziale fizycznogeograficznym Stargard Szczeciński leży na Równinie Stargardzkiej, na pograniczu dwóch wielkich krain geograficznych – Niziny Szczecińskiej i Pojezierza Szczecińskiego. Miasto rozciąga się w poprzek szerokiej doliny rzeki Iny.

Rycina 1. Miasto Stargard Szczeciński na tle powiatu stargardzkiego.

Na terenie Stargardu Szczecińskiego znajduje się 7.358 podmiotów gospodarczych prywatnych i 581 podmiotów publicznych (dane za rok 2004). Jest tu sześć przedszkoli, do których uczęszcza 777 dzieci, osiem szkół podstawowych, w których uczy się 4.816 uczniów

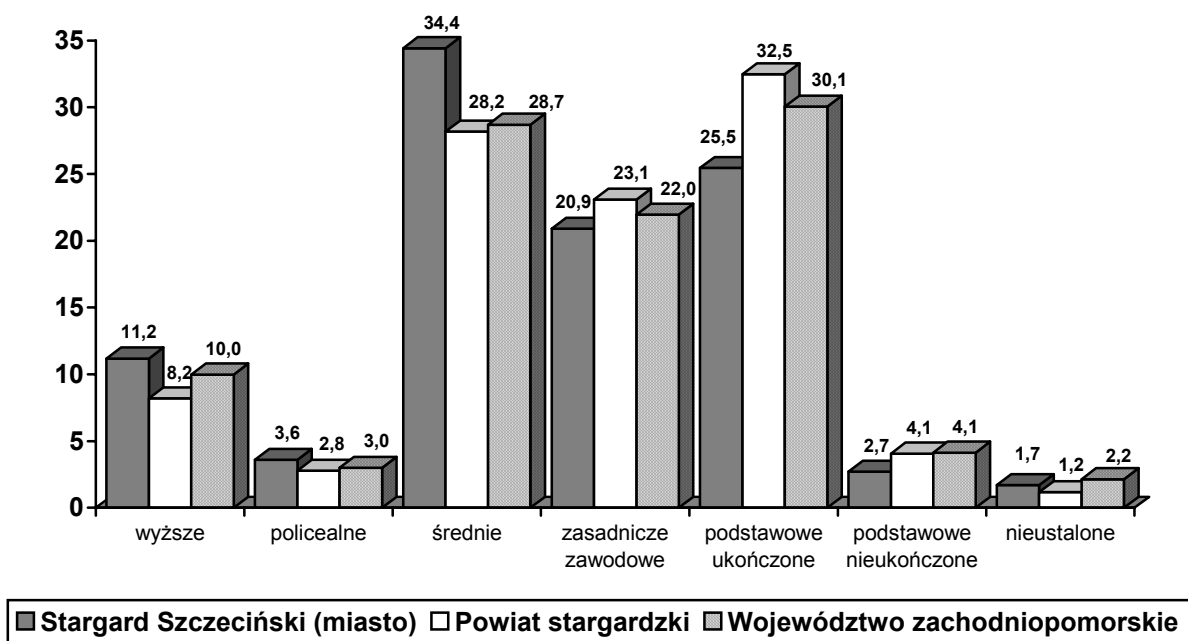
oraz pięć gimnazjów, w których uczy się 2.782 uczniów. Na terenie miasta jest również sześć szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszcza 6.298 uczniów (również dane za 2004 r.).

Na terenie miasta funkcjonuje 10 zakładów opieki zdrowotnej, 14 przychodni specjalistycznych oraz znaczna liczba gabinetów lekarskich.

2.2. DEMOGRAFIA I BYT RODZIN

Sytuacja demograficzna i analiza danych zawartych w Narodowym Spisie Powszechnym oddaje najpełniejszy ogląd struktury ludnościowej, wykształcenia, wieku, ale także warunków zamieszkania i kształtowania się pozycji rodziny. Czynniki powyższe nie są obojętne dla planowania zabezpieczenia społecznego ludności. Analizując dane uzyskane w ramach Spisu Powszechnego, należy odnieść się do liczby mieszkańców miasta ustalonej w roku 2002, właśnie w ramach ww. badań, tj. 71.367 osób.

Ludność według poziomu wykształcenia w 2002 roku (dane w procentach)

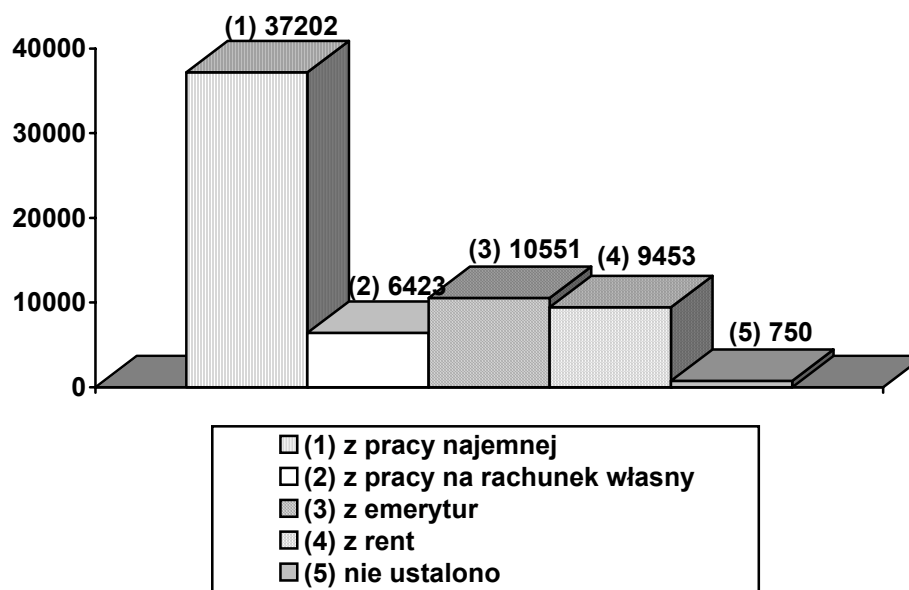

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Struktura wykształcenia w Stargardzie Szczecińskim odbiega zarówno od struktury powiatowej, jak i wojewódzkiej. Największą grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim – 34,4 % (powiat – 28,2 %, województwo – 28,7 %). Następną co do liczebności grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – jest ich w mieście 25,5 % (powiat – 32,5 %, województwo – 30,1 %). Kolejną grupą są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – w mieście jest ich 20,9 % (powiat – 23,1 %, województwo – 22,0 %). Najmniej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym nieukończonym oraz bez

wykształcenia szkolnego – w mieście jest ich 2,7 % (powiat – 4,1 %, województwo – 4,1 %). Jeżeli chodzi o wykształcenie wyższe, to ma je 11,2 % mieszkańców miasta (powiat – 8,2 %, województwo – 10,0 %), natomiast grupa osób z wykształceniem policealnym stanowi w mieście 3,6 % mieszkańców (powiat – 2,8 %, województwo – 3,0 %). Nie ustalono poziomu wykształcenia dla 1,7 % mieszkańców miasta (powiat – 1,2 %, województwo – 2,2 %). Wyższe wykształcenie mieszkańców Stargardu Szczecińskiego zarówno w stosunku do średniej wojewódzkiej, jak i ogólnopolskiej jest ważnym atutem miasta w sferze zasobów ludzkich.

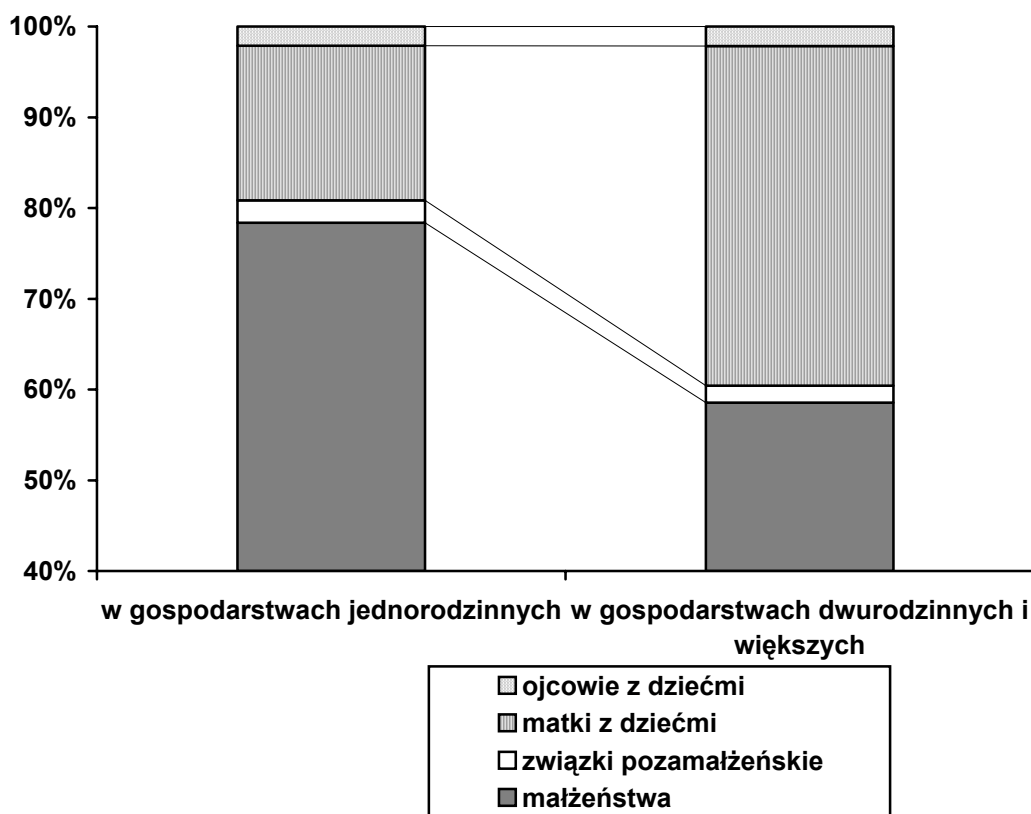
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku spośród 71.367 mieszkańców miasta, 43.625 osób (czyli 61,1 %) utrzymuje się z pracy; w tym 37.202 osoby z pracy najemnej oraz 6.423 osoby z pracy na własny rachunek (367 osób w swoim gospodarstwie rolnym). Z niezarobkowego źródła utrzymują się 26.992 osoby, z czego 10.551 mieszkańców miasta korzysta ze świadczeń emerytalnych, a 9.453 osoby otrzymują renty. Nie ustalono źródła utrzymania dla 750 osób.

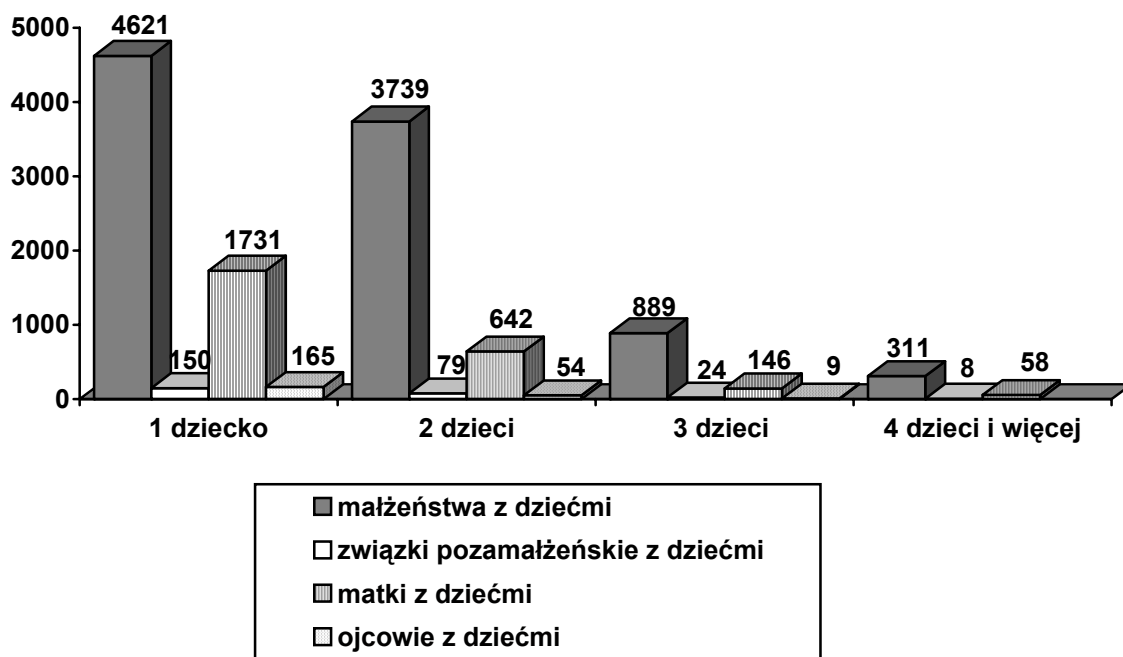
Rodziny w gospodarstwach domowych według typu gospodarstw i rodzin w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Zdecydowaną większość rodzin zamieszkujących miasto Stargard Szczeciński stanowią małżeństwa (15.820 rodzin, w tym z dziećmi – 11.374, bez dzieci – 4.446 rodzin). Na kolejnych miejscach znajdują się matki z dziećmi (3.955 rodzin) oraz związki pozamałżeńskie kobiety i mężczyzny (496 rodzin; z dziećmi – 291, bez dzieci – 205 rodzin) i ojcowie z dziećmi (439 rodzin). Niezależnie od rodzaju rodziny, dominującym typem gospodarstwa domowego jest gospodarstwo jednorodzinne (ogółem 18.615 rodzin). Zestawiając odsetek rodzin wychowujących dzieci z samotnymi rodzicami, zwraca uwagę sytuacja matek samotnie wychowujących dzieci, najczęściej mieszkających razem ze swoimi rodzicami. Korzystna sytuacja rodziny wielopokoleniowej – ze względu na udział dziadków, którzy częściowo kompensują dzieciom brak drugiego rodzica – świadczyć też może o trudnym starcie młodej matki i braku możliwości usamodzielnienia się.

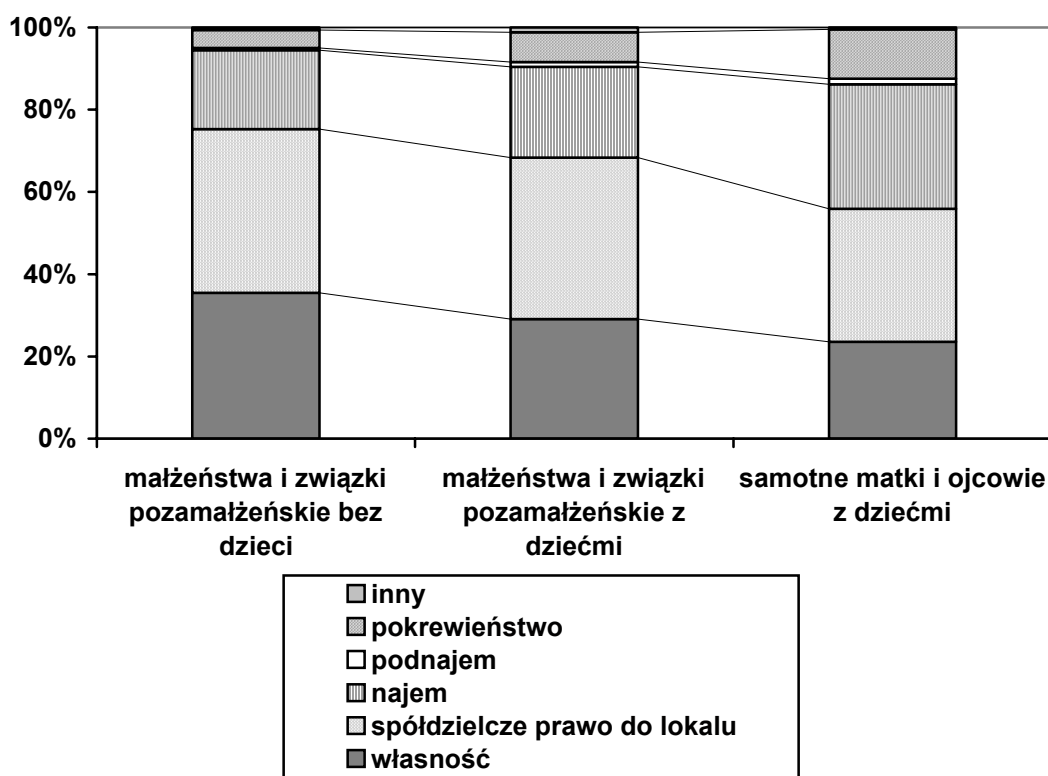
Rodziny z dziećmi w gospodarstwach domowych według liczby dzieci do lat 24 na utrzymaniu oraz typu rodzin w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż najwięcej jest rodzin z jednym dzieckiem do lat 24 na utrzymaniu (ogółem 6.667 rodzin). Następną co do liczebności grupę stanowią rodziny mające dwoje dzieci w wieku 0 – 24 lata na utrzymaniu (ogółem 4.514 rodzin). W obu kategoriach dominują małżeństwa (odpowiednio 4.621 i 3.739 rodzin); na kolejnym miejscu znajdują się matki (1.731 oraz 642 rodziny).

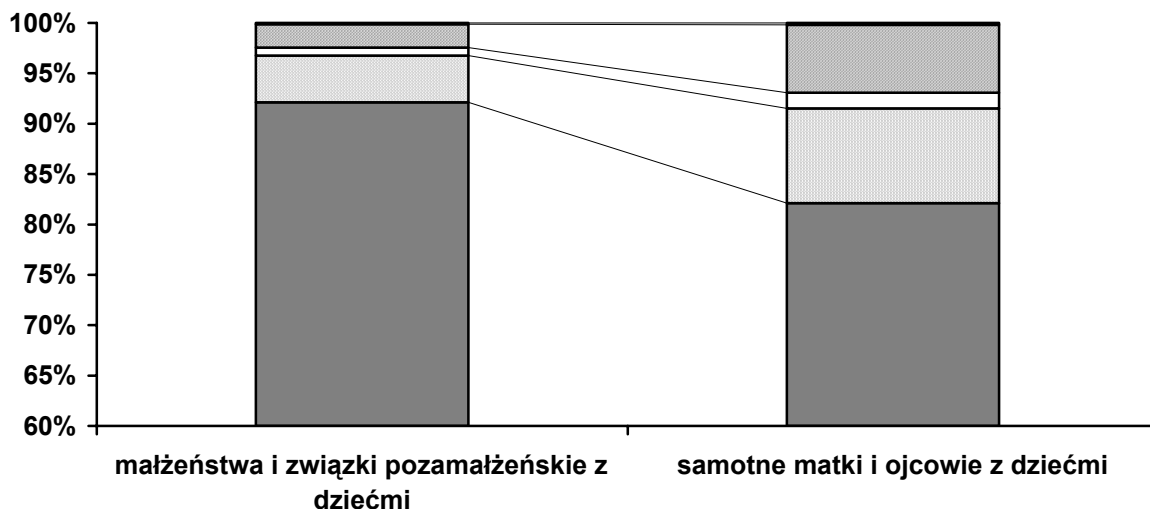
Rodziny w mieszkaniach według tytułu zajmowania mieszkania oraz typu rodzin w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku, najwięcej rodzin (7.847) zamieszkuje w mieszkaniach z tytułu spółdzielczego prawa do lokalu. Następne co do liczebności grupy stanowią rodziny posiadające mieszkanie na własność oraz wynajmujące lokal (odpowiednio 6.079 i 4.804 rodziny). Najmniej jest rodzin mieszkających z tytułu podnajmu (216 rodzin). Podobnie kształtują się dane w poszczególnych typach rodzin. Zarówno małżeństwa i związki pozamałżeńskie kobiety i mężczyźni bez lub z dziećmi, jak i samotne matki oraz ojcowie z dziećmi najczęściej zamieszkują w mieszkaniach z tytułu spółdzielczego prawa do lokalu (odpowiednio 1.850, 4.575 i 1.422 rodziny). Jedyne odstępstwo stanowi większa liczba osób samotnych z dziećmi wynajmujących lokal od posiadających mieszkanie na własność.

Rodziny z dziećmi w mieszkaniach według stopnia wyposażenia mieszkań w instalacje w 2002 roku

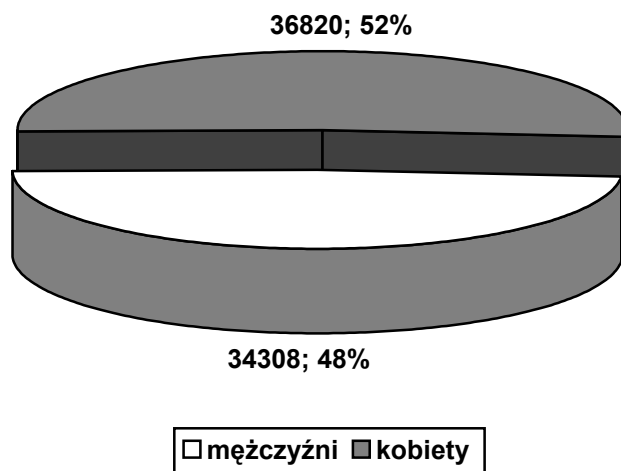

- mieszkania bez wodociągu
- mieszkania wyposażone w wodociąg (z ustępem ale bez łazienki, z łazienką ale bez ustępu lub bez tych instalacji) bez centralnego ogrzewania
- mieszkania wyposażone w wodociąg (z ustępem ale bez łazienki, z łazienką ale bez ustępu lub bez tych instalacji) z centralnym ogrzewaniem
- mieszkania wyposażone w wodociąg, ustęp i łazienkę bez centralnego ogrzewania
- mieszkania wyposażone w wodociąg, ustęp i łazienkę z centralnym ogrzewaniem

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku, zdecydowana większość rodzin (łącznie 14.319) zajmuje mieszkania wyposażone w wodociąg, ustęp i łazienkę z centralnym ogrzewaniem. Najmniej liczną grupę stanowią rodziny użytkujące lokal bez wodociągu (ogółem 22 rodziny). Podobnie kształtują się dane w poszczególnych typach rodzin. W przypadku małżeństw i związków pozamałżeńskich z dziećmi oraz samotnych matek i ojców z dziećmi stwierdzono odpowiednio 10.722 i 3.597 rodzin posiadających mieszkania wyposażone w wodociąg, ustęp i łazienkę z centralnym ogrzewaniem. Zwraca uwagę relatywnie gorsza sytuacja rodziców samotnie wychowujących dzieci.

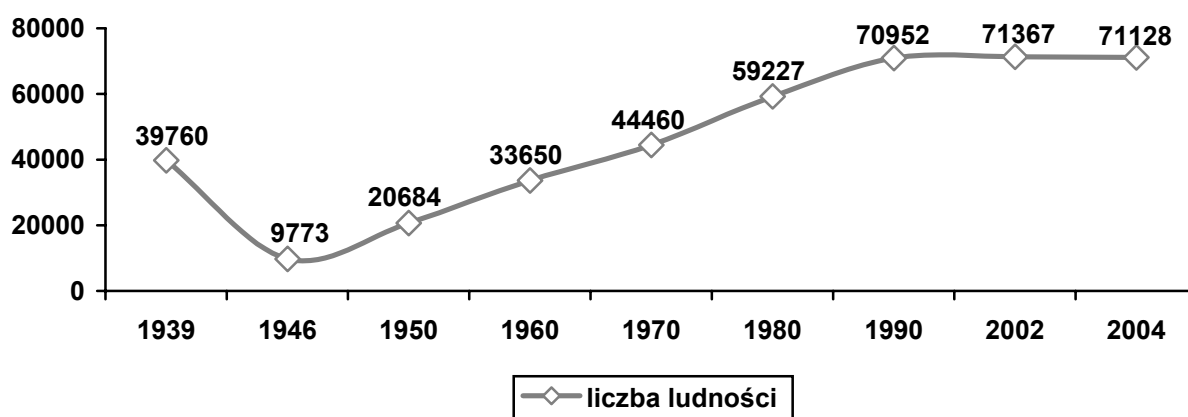
Ludność Stargardu Szczecińskiego w 2004 roku

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 31 grudnia 2004 roku, Stargard Szczeciński zamieszkiwało 71.128 osób (liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania), w tym 34.308 mężczyzn i 36.820 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 1.482 osoby na 1 km² i był blisko dziewiętnastokrotnie wyższy od średniej dla powiatu i dwadzieścia razy większy od średniej z województwa (odpowiednio 79 i 74 osoby na km²). Współczynnik występujący w Stargardzie Szczecińskim jest typowy dla miast.

Ludność Stargardu Szczecińskiego w latach 1939 – 2004

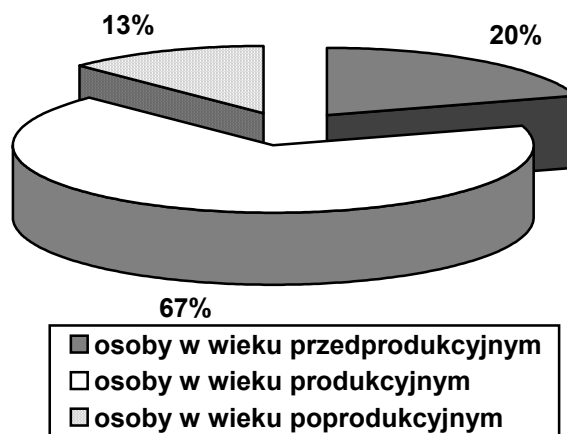

Dane Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

Analizując liczbę ludności Stargardu Szczecińskiego na przestrzeni lat 1939 – 2004, należy zwrócić uwagę na dwie zasadnicze cezury. Pierwsza z nich odnosi się do roku 1946 i dotyczy drastycznego spadku populacji miasta w wyniku II wojny światowej (straty w ludziach

oraz ruchy migracyjne związane ze zmianą przebiegu granic). Od tego czasu widoczny jest systematyczny wzrost liczby ludności Stargardu Szczecińskiego, którego populacja w roku 1990 osiągnęła poziom ponad siedemdziesięciu tysięcy mieszkańców. Początek lat dziewięćdziesiątych stanowi kolejną cezurę. Wówczas tendencja wzrostowa uległa zahamowaniu, a następnie nastąpił spadek miejscowej populacji (2004 rok).

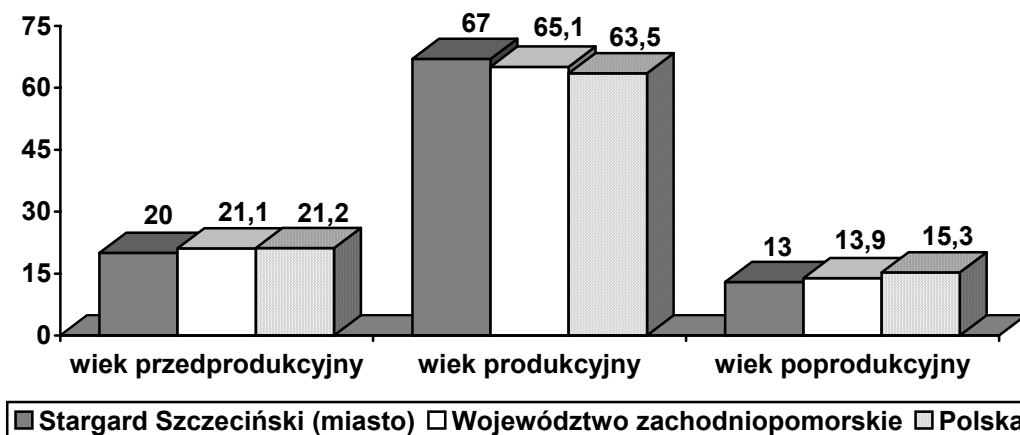
Struktura wiekowa mieszkańców Stargardu Szczecińskiego w 2004 roku

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W roku 2004 teren miasta Stargardu Szczecińskiego zamieszkiwało 71.128 osób, z czego 14.377 osób to dzieci i młodzież, 47.834 osoby osiągnęły wiek produkcyjny, a 8.917 osób – wiek poprodukcyjny. Strukturę wiekową mieszkańców charakteryzował wyższy procent osób w wieku przedprodukcyjnym i niższy procent osób w wieku poprodukcyjnym. W stosunku do roku 2003 zanotowano wzrost liczby urodzeń dzieci (o 19). Przyrost naturalny wyniósł 161 i był wyższy o 73 w porównaniu z rokiem poprzednim. Saldo migracji ludności w latach 2003 – 2004 było na poziomie ujemnym (odpowiednio – 188 i – 196), co świadczy o odpływie ludności z miasta.

Struktura wiekowa mieszkańców Stargardu Szczecińskiego w 2004 roku w porównaniu z województwem i krajem (w procentach)

Badania własne Centrum AV.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców Stargardu Szczecińskiego należy stwierdzić, iż jest ona porównywalna zarówno z województwem zachodniopomorskim, jak i strukturą demograficzną całej Polski. Uwagę zwraca nieco większa liczba osób w wieku produkcyjnym i mniejsza liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Za determinant obecnej sytuacji demograficznej Stargardu Szczecińskiego należy uznać starzenie się społeczności miasta, co wynika z wydłużającego się średniego okresu życia, malejącej dzietności rodzin oraz częściowo z migracji.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W OCENIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3 ust. 1).

Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;

13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

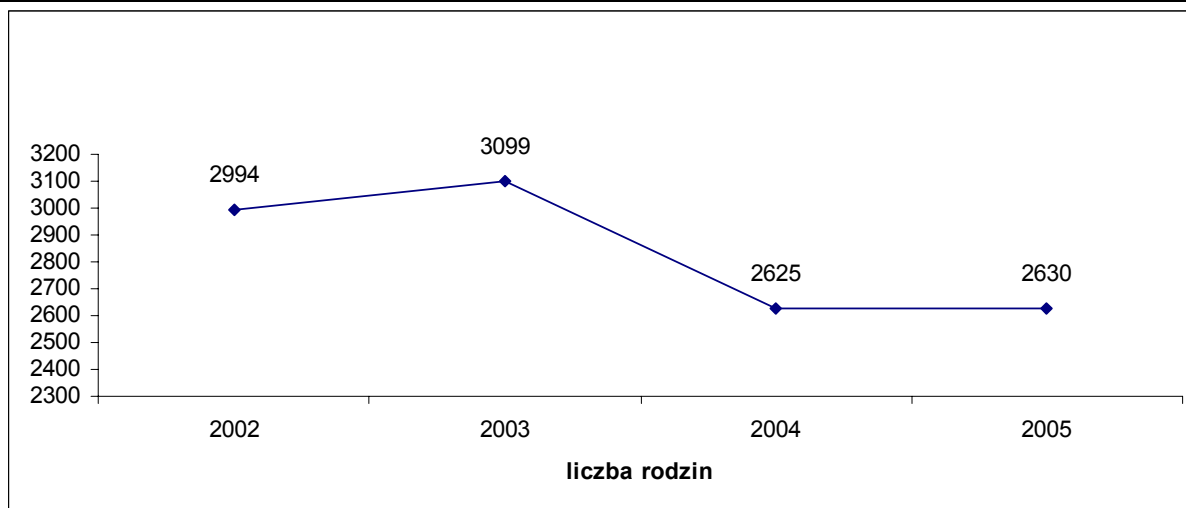
Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

W Stargardzie Szczecińskim za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i organizacje pozarządowe prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, którym Urząd Miejski w Stargardzie Szczecińskim w oparciu o art. 25 ust. 1 ustawy zlecił realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Pomoc przyznawana jest decyzją administracyjną osobie reprezentującej rodzinę z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny.

Rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2002 – 2005 (według decyzji administracyjnych)

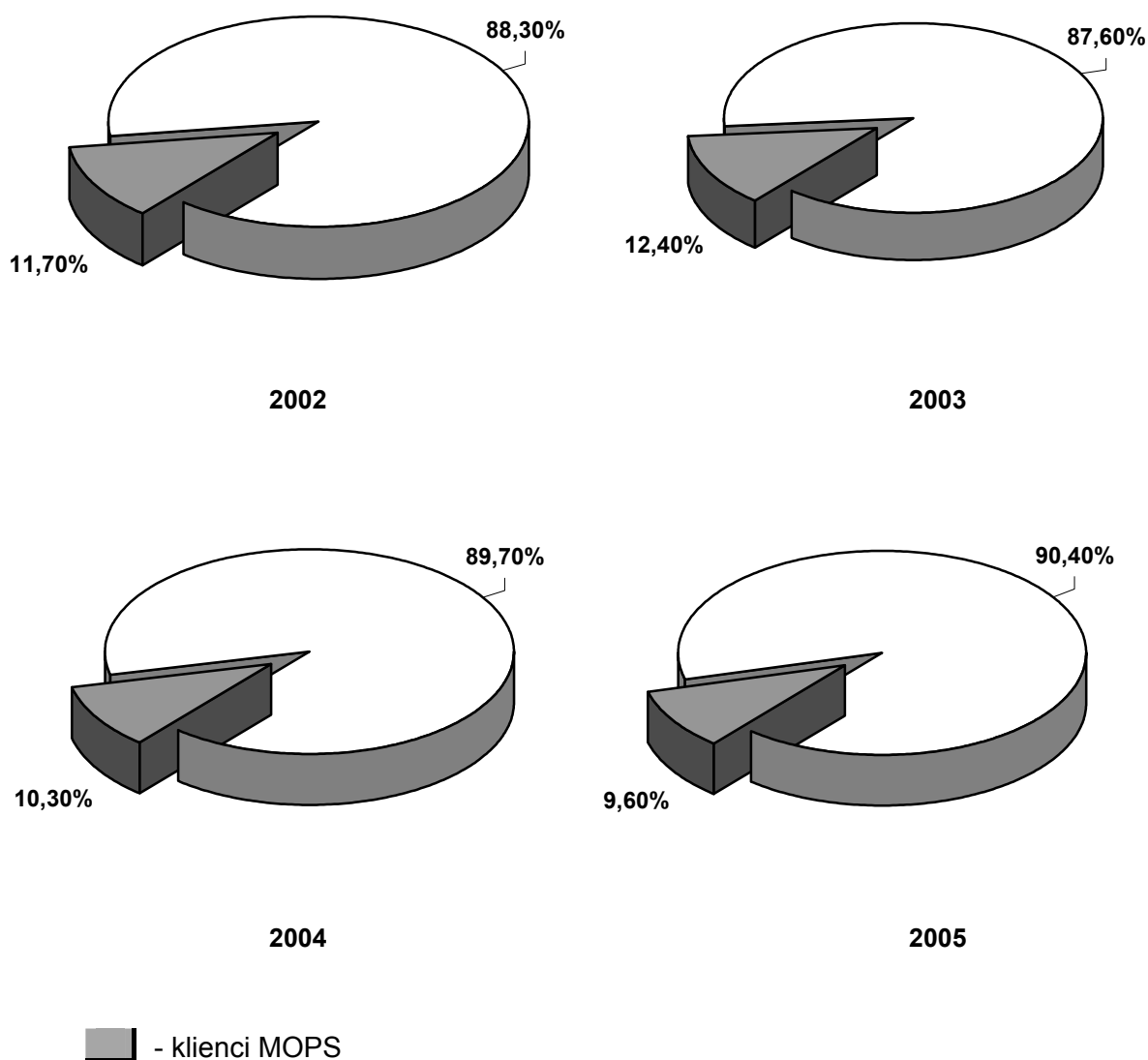

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

W Stargardzie Szczecińskim na przestrzeni lat 2002 – 2005 odnotowano wzrost (2003 r.), a następnie znaczny spadek (2004 r.) liczby rodzin objętych pomocą społeczną (według decyzji administracyjnych). W roku 2002 pomocą społeczną objęto ogółem 2.994 rodziny, w roku następnym – 3.099 rodzin, a w roku 2004 – 2.625 rodzin. Należy zaznaczyć,

iż spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej w 2004 r. był wynikiem wprowadzonych w roku 2004 zmian ustawowych, które spowodowały, iż część osób przeszła do systemu świadczeń rodzinnych. W 2005 r. zanotowano w odniesieniu do 2004 r. nieznaczny wzrost liczby (o 0,19 %) rodzin korzystających z pomocy – do 2.630 rodzin.

Ilość osób korzystających ze świadczeń pieniężnych z systemu pomocy społecznej a ludność miasta

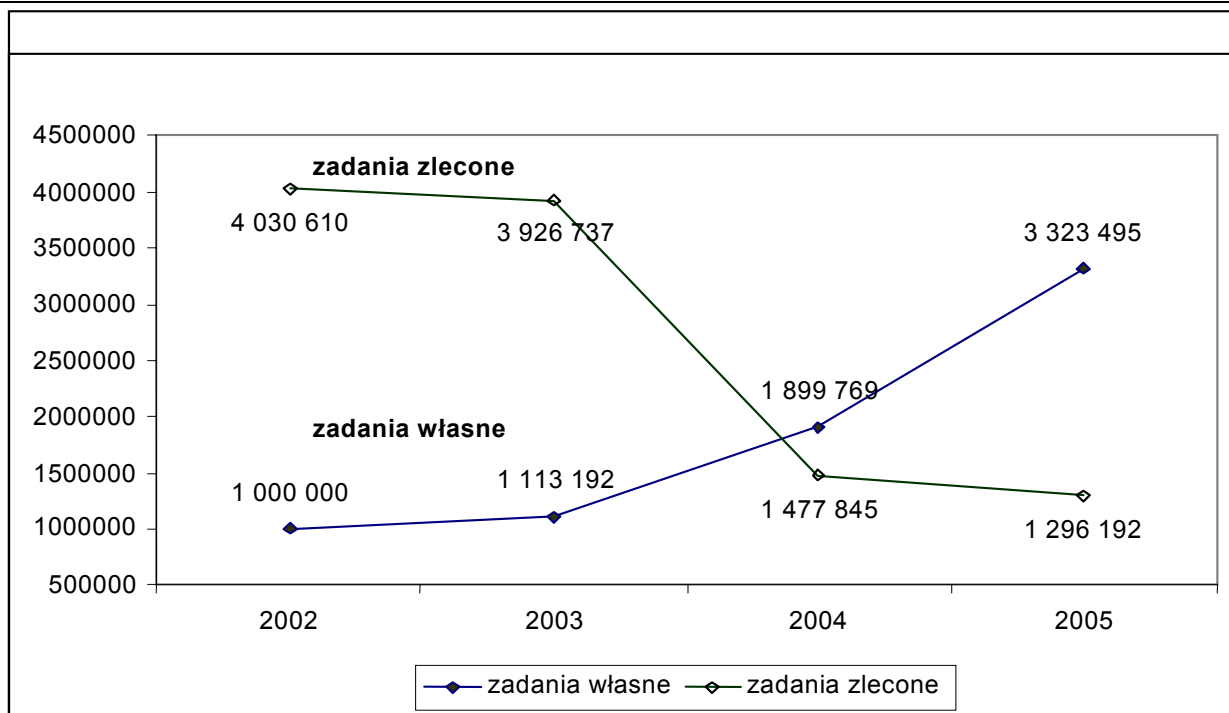
Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Powyższe wykresy informują o procentowym udziale osób korzystających z pomocy społecznej w ludności miasta ogółem. Zaznaczyć należy, że pomimo iż w 2005 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w porównaniu do 2004 r., nieznacznie wzrosła, to

procentowy udział osób (liczba osób w rodzinie) korzystających z pomocy jest niższy, w stosunku do 2004 roku, z uwagi na mniejszą liczebność rodzin.

Z pomocy społecznej w poszczególnych latach korzystało: w 2002 r. - 8.369 osób, w 2003 r. - 8.819 osób, w 2004 r. - 7.302 osoby, w 2005 r. - 6.728 osób.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2002 – 2005

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, z uwzględnieniem wydatków na zadania własne pochodzące z budżetu miasta oraz kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2002 – 5.030.610 zł, w roku 2003 – 4.039.929 zł, w roku 2004 – 3.377.623 zł, w roku 2005 – 4.619.687 zł.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych w 2004 r. na pomoc społeczną w mieście, należy zauważyć, że nakłady finansowe przeznaczone na wspomaganie osób i rodzin znacznie zmalały w stosunku do 2002 i 2003 roku. Następnie w roku 2005 nastąpił wzrost nakładów na pomoc społeczną. Nakłady finansowe były wyższe niż w 2003 roku, jednakże nie osiągnęły pułapu 2002 roku.

Analizując wysokość nakładów finansowych przeznaczonych na pomoc społeczną w ramach zadań zleconych, widoczny jest wyraźny spadek nakładów w poszczególnych latach. Wręcz odwrotnie sytuacja wygląda w nakładach finansowych na realizację zadań własnych.

W poszczególnych latach zmieniały się przepisy prawne regulujące udzielanie pomocy społecznej. Przede wszystkim zmiana w regulacjach prawnych a nie np. w liczbie osób objętych wsparciem wpłynęła na zróżnicowanie wydatków i przesunięcie ciężaru wydatków ze zleconych na wydatki własne. Od 1 października 2003 roku 477 osobom otrzymującym z pomocy społecznej renty socjalne przyznano tę formę pomocy z ZUS-u.

Od 1 maja 2004 roku z systemu pomocy społecznej 400 osób przeszło do systemu świadczeń rodzinnych. Pomimo że osoby te wskutek zmiany przepisów nie korzystały z dotychczasowych form pomocy, 40 % z nich pozostało w systemie pomocy społecznej, korzystając z innych form pomocy.

Jednocześnie w 2004 r. przesunięto ciężar wydatków ze zleconych na własne, nadając im charakter obowiązkowy (zasiłki okresowe).

Należy zaznaczyć, że budżet państwa przekazywał w latach 2004 – 2005 dotacje na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej i zadań własnych dotowanych z budżetu państwa.

Dotacja na realizację zadań własnych z zakresu pomocy społecznej w 2004 r. wyniosła 556.782 zł, a w 2005 r. – 1.917.570 zł.

Rodzaje pomocy udzielanej w latach 2002 – 2005 (wybrane formy)

Formy pomocy	2002		2003		2004		2005	
	Liczba rodzin	Kwota w zł	Liczba rodzin	Kwota w zł	Liczba rodzin	Kwota w zł	Liczba rodzin	Kwota w zł
Zasiłki stałe (do 30.04.04r. stałe wyrównawcze)	242	564.789	311	788.730	367	999.599	487	1.296.192
Zasiłki okresowe	789	207.474	707	182.643	1.416	475.465	1.756	1.205.570
- w tym: z powodu bezrobocia	543	167.097	594	159.886	1.185	415.459	1.397	1.078.502
Schronienie	50	37.870	53	50.539	91	43.345	61	26.221
Posiłek	1.460	183.510	1.518	220.341	1.966	584.736	1.367	568.611
Sprawienie pogrzebów	10	11.912	14	16.017	10	9.044	8	6.919
Usługi opiekuńcze	132	882.269	141	880.659	134	887.838	151	837.797
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	9	105.000	10	92.000	20	165.000	20	158.000
Żywność	1.403	281.745	1.557	290.450	1.202	150.722	713	148.018
Ubranie	811	61.110	1.105	86.245	1.081	94.600	688	43.830
Leki i leczenie	570	70.007	630	12.816	699	91.586	387	57.181
Opał	880	203.936	966	197.645	1.105	311.565	994	266.360

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Jak wynika z powyższego zestawienia, systematycznie zwiększa się liczba osób korzystających z pomocy w formie zasiłku stałego i usług opiekuńczych. Od 2004 r. zwiększyła się również znacząco liczba rodzin korzystających z pomocy w formie zasiłków okresowych. Liczba osób korzystających z pozostałych form pomocy waha się w poszczególnych latach.

W związku z tym, że w 2005 r. ciężar wydatków został przesunięty na zasiłki okresowe, zmieniły się znacząco nakłady na pozostałe formy pomocy (z wyłączeniem zasiłków stałych).

Powody przyznawanej pomocy w latach 2002 – 2005

Powód trudnej sytuacji życiowej	2002		2003		2004		2005	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Ubóstwo	1.905	5.353	1.997	5.498	1.892	5.203	2.046	5.566
Sieroctwo	60	196	62	216	57	65	12	40
Bezdomność	63	63	67	71	98	160	112	182
Potrzeba ochrony macierzyństwa	200	799	203	799	117	449	97	419
Bezrobocie	1.697	4.530	1.762	4.647	1.582	4.774	1.689	4.859
Niepełnosprawność	787	1.827	1.077	2.020	689	1.728	926	2.090
Długotrwała choroba	1.034	1.946	1.104	2.122	882	2.177	658	1.475
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	1.566	4.647	1.608	5.320	1.216	4.162	786	2.626
Alkoholizm	155	250	143	237	72	120	101	174
Narkomania	5	17	7	18	6	13	13	21
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	28	35	27	31	34	46	23	34
Ogółem	2.932	8.639	3.099	8.819	2.625	7.302	2.630	6.728

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że dominującymi powodami trudnej sytuacji życiowej beneficjentów pomocy społecznej, oprócz oczywistego ubóstwa, są: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pozostałe powody determinujące konieczność korzystania z pomocy społecznej wydają się być marginalne w porównaniu z powyższymi. Biorąc jednakże pod uwagę trudności z ich wyeliminowaniem z życia mieszkańców, np. alkoholizmu, narkomanii, bezdomności, stwierdzić należy, że pomimo ich występowania w niewielkim zakresie, praca z osobami i rodzinami dotkniętymi wymienionymi dysfunkcjami jest czasochłonna, a kierowana pomoc wymaga znacznych nakładów finansowych.

Nie należy przyjmować, że sprawy związane z uzależnieniami i bezdomnością stanowiąc będą w przyszłości również niewielki odsetek, albowiem tego rodzaju problemy najczęściej towarzyszą tym, które uplasowały się na czele, czyli bezrobociu, długotrwałej chorobie czy niepełnosprawności i są od siebie zależne. Szczególną rolę odgrywa długotrwałe bezrobocie, które wywiera negatywny wpływ na wszystkie dziedziny życia człowieka.

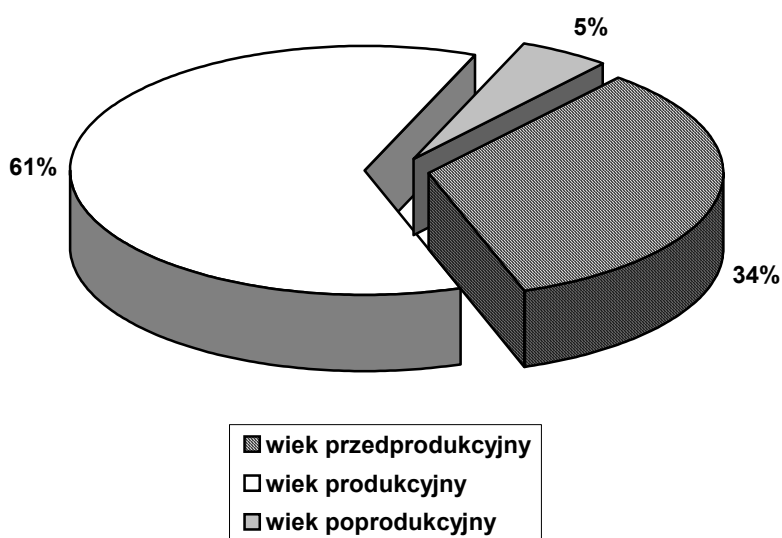
Rodziny korzystające z pomocy społecznej borykają się najczęściej z kilkoma problemami jednocześnie. Wyeliminowanie jednego z problemów nie zawsze jest równoznaczne z wyeliminowaniem rodziny z kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej, bowiem pozostają inne problemy, w rozwiązywaniu których rodziny potrzebują wsparcia ze strony profesjonalistów.

W 2005 roku z pomocy społecznej z powodu bezrobocia korzystało 1.689 rodzin, w których 172 osoby miały prawo do zasiłku dla bezrobotnych, a 2.021 osób nie posiadało takiego prawa. Spośród tych osób 612 pozostawało bez pracy przez okres co najmniej 36 miesięcy. Rodziny korzystające z pomocy z powodu bezrobocia w 2005 roku stanowiły 64 % ogółu korzystających z pomocy społecznej.

Kolejną znaczącą grupą korzystającą z pomocy społecznej są rodziny, w których występuje niepełnosprawność (35 %) i długotrwała choroba (25 %). Z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w 2005 r. korzystało 1,3 % mieszkańców miasta. Diagnoza tej grupy nie jest pełna, brak jest bowiem danych w zakresie poszczególnych dysfunkcji.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego jest najczęściej pochodną długotrwałego bezrobocia, złego stanu zdrowia i niskiego wykształcenia. Z tego powodu z pomocy społecznej korzystało 30 % świadczeniobiorców.

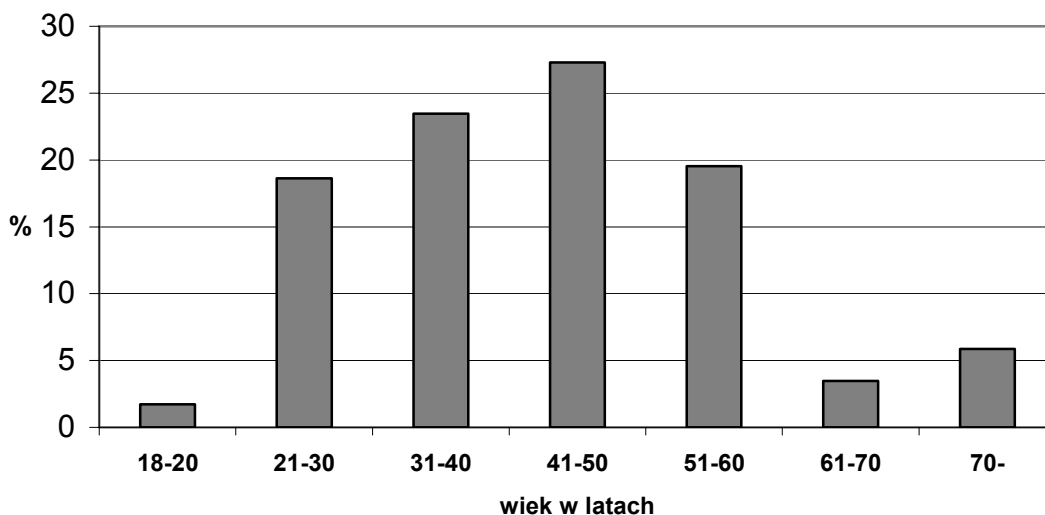
Struktura odbiorców pomocy społecznej w 2005 r.

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Z pomocy społecznej w 2005 roku korzystało 6.728 osób, z tego: 2.271 osób w wieku przedprodukcyjnym, 4.118 osób w wieku produkcyjnym i 339 osób w wieku poprodukcyjnym. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły niewielki odsetek wśród osób korzystających z pomocy. Do tej grupy osób kierowana była pomoc przede wszystkim w formie usług opiekuńczych (151 osób) oraz na opał i leki. Dzieci objęte były przede wszystkim pomocą w formie dożywiania w szkołach. Ze względu na dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice otrzymywali w 2005 r. pomoc finansową na zakup posiłku lub żywności w celu przygotowania posiłków, na zakup odzieży i pokrycie kosztów leków i leczenia. Największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej stanowią osoby w wieku produkcyjnym, wokół których w przeważającej mierze koncentrowały się działania pomocy społecznej.

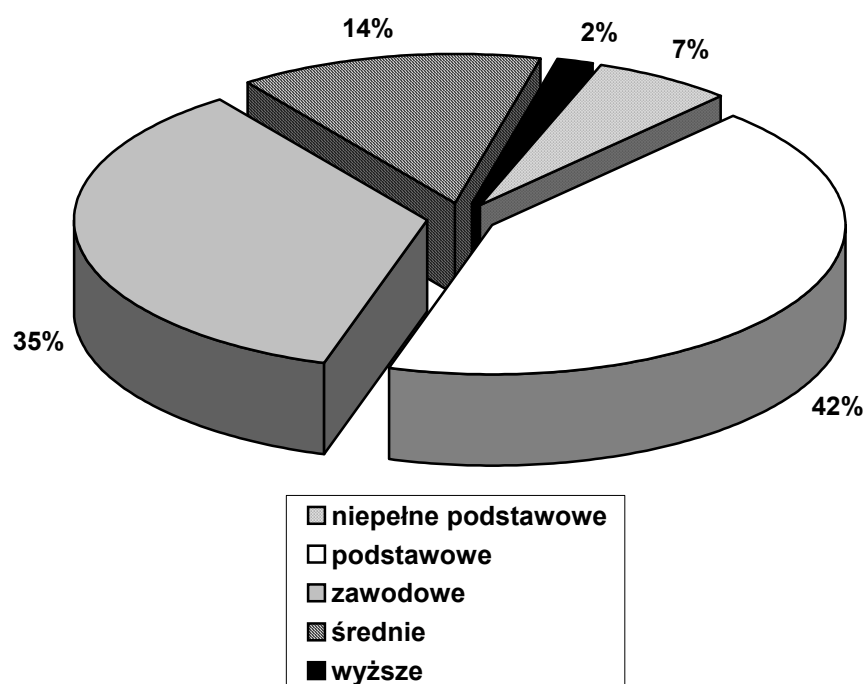
Struktura wiekowa świadczeniobiorców w 2005 r. – 2.667 rodzin (100%)

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Z pomocy społecznej w 2005 r. korzystało 2.667 rodzin, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 37 rodzin. Powyższy wykres informuje o strukturze wiekowej osób – reprezentantów rodzin, na które została wydana decyzja administracyjna (z wyłączeniem pracy socjalnej). Z wykresu wynika, że najliczniejszą grupą beneficjentów są osoby między 41. a 50. rokiem życia. W perspektywie 10 – 20 lat osoby te znajdą się w grupie osób w wieku poprodukcyjnym i mogą wymagać podobnej pomocy, która jest aktualnie kierowana do osób w wieku poprodukcyjnym.

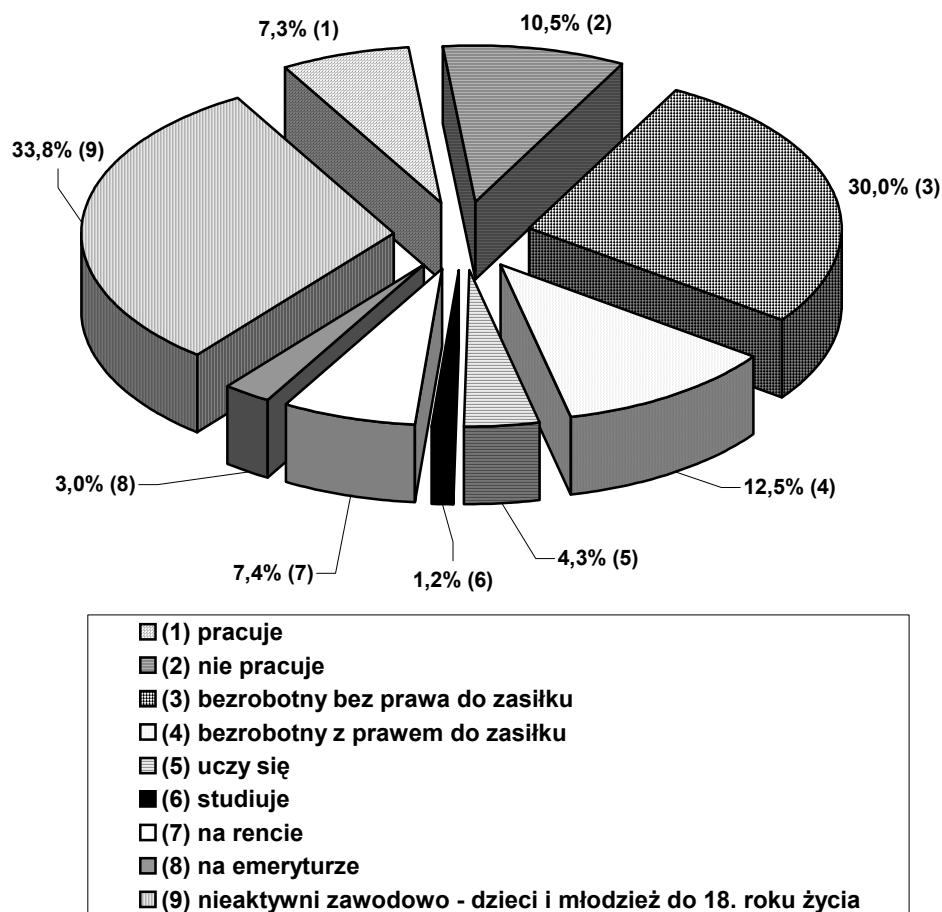
Wykształcenie świadczeniobiorców pomocy społecznej (członkowie rodzin powyżej 18. roku życia)

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

W grupie świadczeniobiorców pomocy społecznej w 2005 r. było 4.457 osób w wieku powyżej 18. roku życia, w tym: wykształcenie wyższe miały 72 osoby, średnie – 633 osoby, zawodowe 1.614 osób, podstawowe – 1.841 osób i niepełne podstawowe – 297 osób.

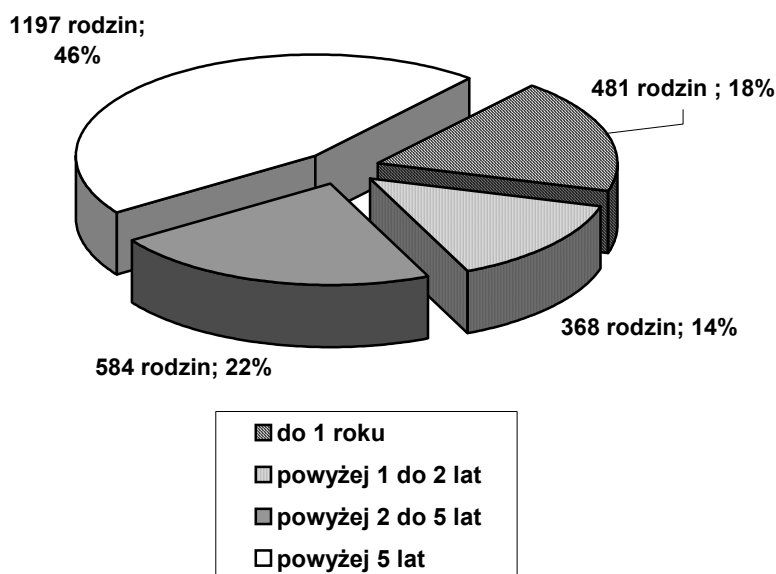
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2005 r.

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Analizując strukturę odbiorców ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę stanowią dzieci i młodzież do 18. roku życia (33,8 %) oraz bezrobotni bez prawa do zasiłku (30 %). Na kolejnych miejscach są osoby bezrobotne z prawem do zasiłku (12,5 %) oraz osoby niepracujące (10,5 %), będące na rencie (7,4 %) oraz pracujące (7,3%).

Ramy czasowe korzystania z pomocy społecznej w 2005 r.

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim.

Największa liczba osób korzystających z pomocy społecznej plasuje się w grupie osób korzystających z pomocy powyżej 5 lat. Jest to szczególnie niebezpieczne zjawisko, ponieważ może wskazywać na występowanie wielu problemów w rodzinie, uzależnienie od systemu pomocy, a także na dziedziczenie dysfunkcji rodziny.

Jak wynika z powyższych danych, wśród osób korzystających z pomocy społecznej dominują osoby w wieku produkcyjnym, z wykształceniem podstawowym, bezrobotni – bez prawa do zasiłku i korzystający z pomocy powyżej 5 lat.

W celu złagodzenia problemów, z jakimi borykają się klienci pomocy społecznej, oprócz udzielania pomocy finansowej, w naturze, poradnictwa i pracy socjalnej, w 2005 r. zaoferowano świadczeniobiorcom uczestnictwo w Klubie Integracji Społecznej, który jest wyodrębnioną sekcją w Dziale Diagnozy Środowiskowej MOPS.

Z tej formy pomocy korzystało 60 osób, w szczególności były to osoby bezrobotne i bezdomne. W Klubie realizowane były programy mające na celu ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz przygotowanie osób zagrożonych tym zjawiskiem do uczestnictwa w życiu społecznym oraz powrotu na rynek pracy poprzez udzielanie wsparcia indywidualnego i grupowego, podniesienie oceny i wiary w siebie, kształtowanie nowych umiejętności w zakresie radzenia sobie z trudnościami dnia codziennego, komunikacji, zwalczania stresu, zwiększenia aktywności społecznej.

2.4. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, niepełnosprawności. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

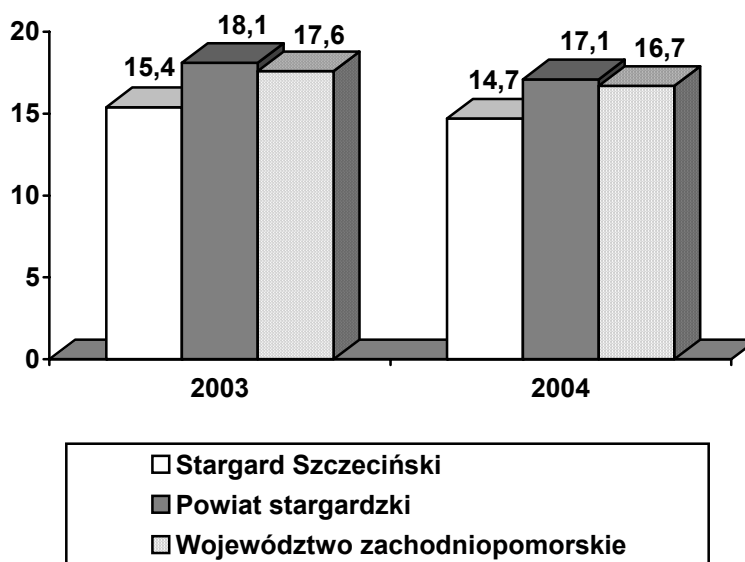
Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji – dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie

motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontaktu, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Wskaźnik bezrobocia w województwie, powiecie i mieście w latach 2003 – 2004

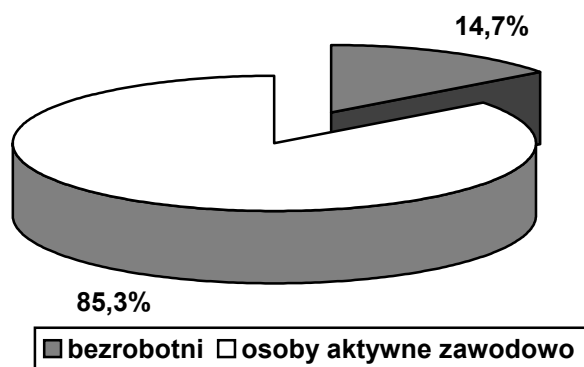
Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wskaźnik bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności, będącej w wieku produkcyjnym. Stargard Szczeciński charakteryzuje się niższym, w porównaniu do powiatu stargardzkiego i województwa zachodniopomorskiego, wskaźnikiem bezrobocia. Można również zaobserwować, iż w roku 2004 uległ on zmniejszeniu zarówno w skali miasta, jak i ww. jednostek terytorialnych.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim na dzień 31 maja 2005 roku w mieście pozostawało zarejestrowanych 6.884 bezrobotnych. Wśród bezrobotnych większą liczebnie grupą były kobiety (3.863), które stanowiły 56 % ogółu bezrobotnych w mieście. Dla porównania, z końcem roku 2004 bez zatrudnienia pozostawały 7.023 osoby (w tym 3.924 kobiety), co stanowiło 9,9 % ogółu mieszkańców miasta i 14,7 %

osób będących w wieku produkcyjnym. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

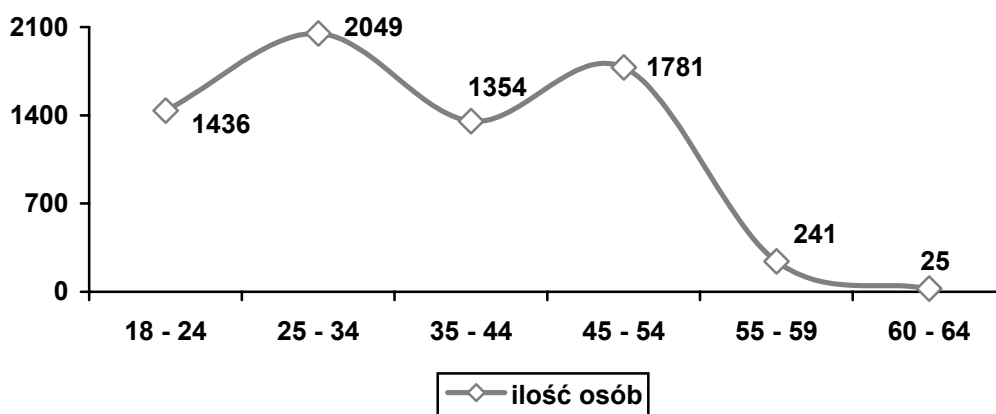
Bezrobotni a osoby aktywne zawodowo z końcem 2004 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Spośród 47.834 osób będących w wieku produkcyjnym z końcem 2004 roku, 7.023 osoby pozostawały bez zatrudnienia.

Bezrobotni według wieku – stan na 31.05.2005 r.

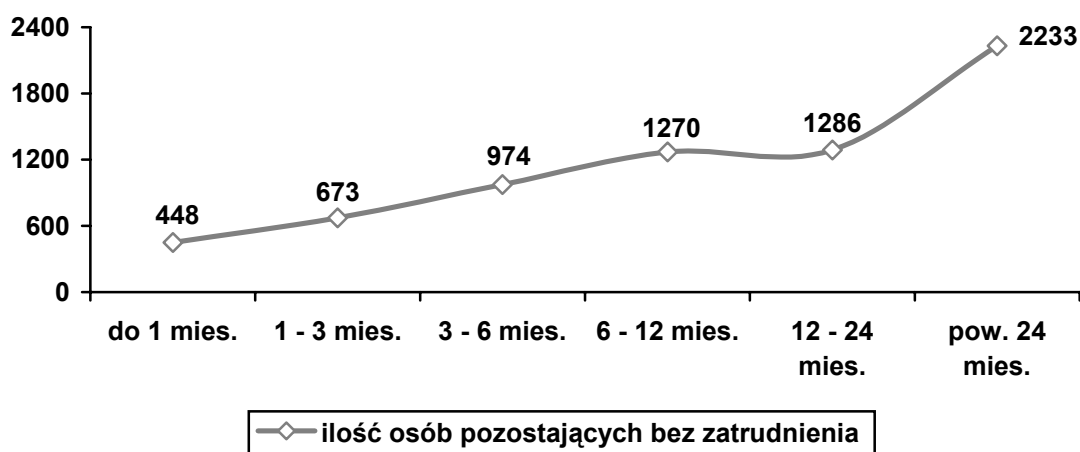

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Najliczniejszą grupę pozostających bez pracy stanowią osoby w wieku od 25 do 34 lat. W rejestrach figuruje ich 2.049 ogółem. Kolejną liczną grupą są osoby w wieku od 45 do 54 lat – ogółem 1.781 osób. W grupie wiekowej od 18 do 24 lat zarejestrowanych bezrobotnych jest 1.436 osób. W przedziale wiekowym od 35 do 44 lat zewidencjonowano 1.354 bezrobotnych, natomiast w grupie od 55 do 59 lat – 241 osób. Najmniej liczną grupę stanowią osoby w przedziale wiekowym od 60 do 64 lat – 25. Nie zarejestrowano bezrobotnych wśród osób młodych z przedziału 15 – 17 lat.

Dane te świadczą o trudnościach w znalezieniu pracy tak przez osoby młode, jak i w wieku od 35 do 54 lat i zarazem oddają pozytywny obraz osób starszych, które, jak można mniemać, albo są w dalszym ciągu czynne zawodowo, albo zostały już objęte świadczeniami przedemerytalnymi.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy – stan na 31.05.2005 r.

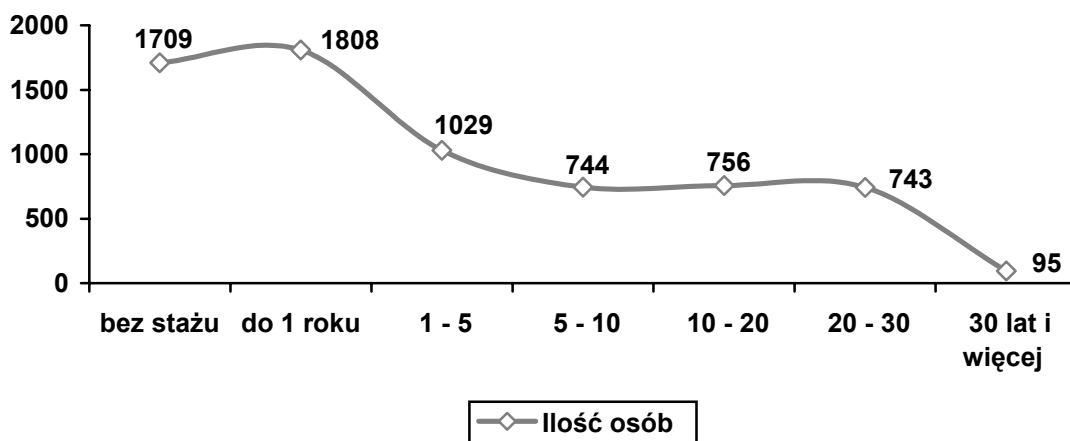

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Z analizy danych wynika, iż najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby bezskutecznie poszukujące zatrudnienia od ponad 2 lat – ogółem 2.233 osoby.

Bezrobotni pozostający bez pracy krócej niż jeden miesiąc to 448 osób spośród wszystkich zarejestrowanych. Grupę pozostających bez zatrudnienia do 3 miesięcy stanowią 673 osoby. Do 6 miesięcy nie posiadają żadnego zatrudnienia ogółem 974 osoby. Bezrobotni poszukujący pracy przez okres od 6 do 12 miesięcy stanowią ogółem 1.270 osób, a bezrobotni pozostający bez zatrudnienia przez okres 12 – 24 miesięcy to ogółem 1.286 osób. Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, iż liczba osób bezrobotnych wzrasta proporcjonalnie do czasu pozostawania bez zatrudnienia.

Bezrobotni według stażu pracy – stan na 31.05.2005 r.

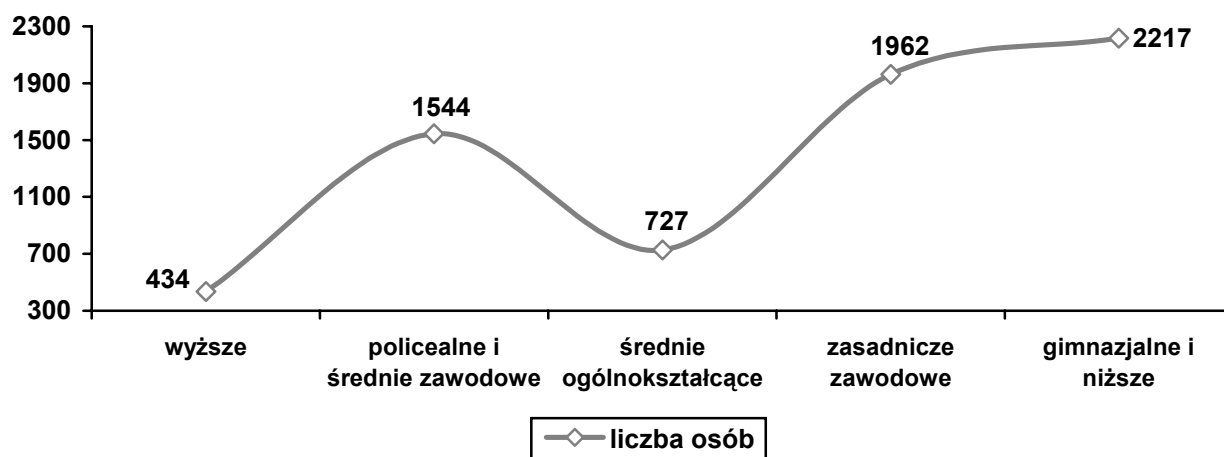
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Najliczniej reprezentowaną grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby ze stażem pracy do jednego roku. Ogółem to 1.808 osób. Kolejną grupę stanowią osoby nieposiadające żadnego stażu pracy, czyli absolwenci bądź osoby nigdy niepracujące – 1.709 osób. Najmniej bezrobotnych zanotowano w grupie osób legitymujących się stażem 30-letnim i dłuższym – 95 osób. Dane te wskazują jednak najprawdopodobniej na to, iż osoby te w większości nabyły już uprawnienia emerytalne bądź też prawo do świadczeń przedemerytalnych.

W grupie bezrobotnych ze stażem do 5 lat znalazło się 1.029 osób, ze stażem od 5 do 10 lat – 744 osoby, ze stażem od 10 do 20 lat – 756 osób, a ze stażem od 20 do 30 lat – 743 osoby.

Analizując powyższe zestawienie można stwierdzić, że im dłuższy jest staż pracy, tym mniej jest osób pozostających bez pracy, natomiast utrudnione jest rozpoczęcie kariery zawodowej przez osoby młode, które kończą naukę, szukają pierwszej pracy i dotychczas nie miały okazji zdobyć doświadczenia zawodowego.

Bezrobotni według wykształcenia – stan na 31.05.2005 r.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim.

Poziom wykształcenia ma istotny wpływ na sytuację osoby na rynku pracy. Jak wskazuje wykres, najwyższe bezrobocie osiąga osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. W tym przedziale aż 2.217 osób posiada status bezrobotnego. Kolejną liczną grupą bezrobotnych w liczbie 1.962 są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Znaczną grupę stanowią również osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 1.544 osoby.

Problem braku zatrudnienia w najmniejszym stopniu dotyczy osób z wykształceniem wyższym (434 osoby) i średnim ogólnokształcącym (727 osób ogółem). Dlatego istotne jest, by zwracać szczególną uwagę na kształcenie dzieci i młodzieży oraz doksztalcanie dorosłych.

2.5. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze – placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,

- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

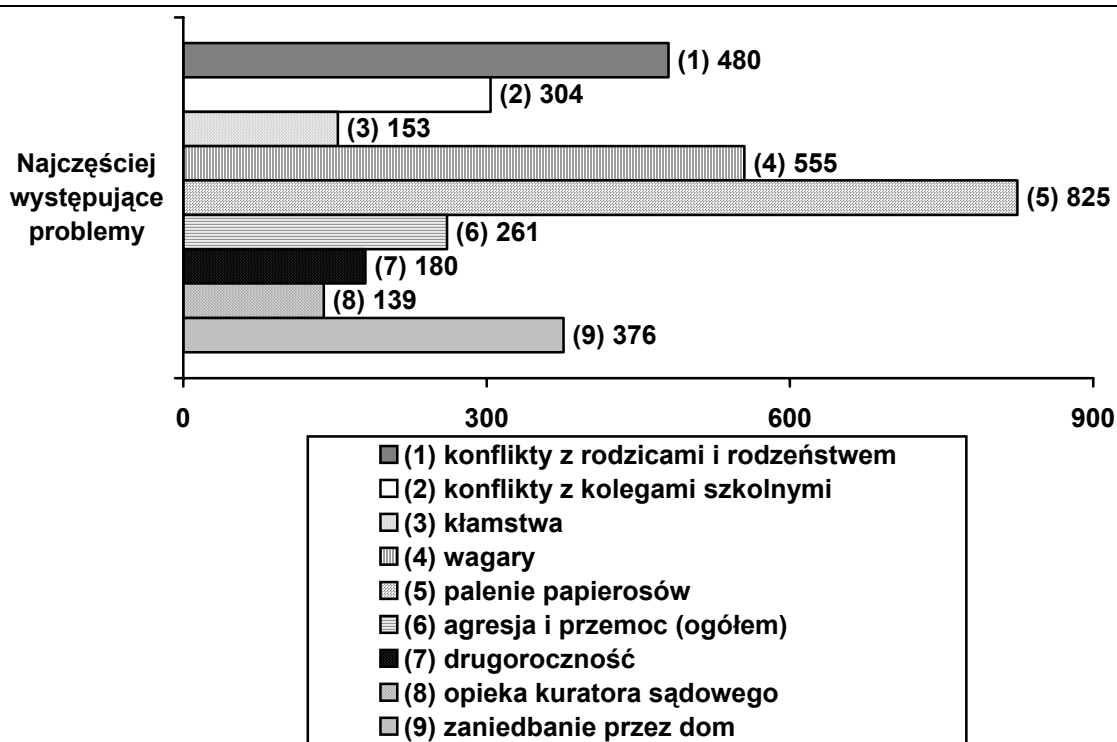
W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół z terenu miasta ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 20 ankiet, z czego 7 dotyczyło szkół podstawowych, 4 – gimnazjów, 7 – zespołów szkół oraz 2 – liceów ogólnokształcących. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Problemy społeczne występujące na terenie szkół

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)	16 (319)	(50) 2
2.	Konflikty z rodzeństwem	14 (111)	
3.	Konflikty z nauczycielami	11 (67)	9
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi	18 (304)	1
5.	Kłamstwa	14 (153)	3
6.	Wagary	16 (555)	3
7.	Alkoholizowanie się	9 (83)	11
8.	Narkotyzowanie się	9 (40)	11
9.	Palenie papierosów	16 (825)	3
10.	Ucieczki z domu	8 (26)	11
11.	Kradzieże	15 (49)	4
12.	Agresja i przemoc, w tym:		
	- poniżanie	16 (83)	(17) 3
	- zastraszanie	13 (59)	
	- znęcanie się	5 (9)	
	- bicie	16 (84)	
	- wymuszanie pieniędzy	3 (5)	16
	- zmuszanie do palenia papierosów	1 (4)	18
13.	Autoagresja	6 (7)	13
14.	Przestępczość ujawniona	11 (24)	8
15.	Niszczenie mienia szkolnego	13 (44)	7
16.	Drugoroczność	18 (180)	2
17.	Udział w grupach negatywnych	6 (74)	13
18.	Opieka kuratora sądowego	17 (139)	2
19.	Przemoc w rodzinie	15 (83)	4
20.	Zaniedbanie przez dom	18 (376)	2
21.	Wykorzystywanie seksualne	2 (1)	18

Badania własne Centrum AV.

Problemy uczniów w środowisku szkolnym

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 21 zmiennych. Stwierdzając obecność lub brak poszczególnych cech, podawano jednocześnie liczbę występujących przypadków. Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na zjawisko ubożenia rodzin uczniów i związany z nim problem bezrobocia (migracja zarobkowa rodziców), patologie występujące w domu (odnoszące się do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, uzależnień rodziców i przemocy w rodzinie), agresję i przemoc (prowadzące do konfliktów pomiędzy uczniami i z nauczycielami), przypadki niszczenia mienia szkolnego, opuszczania zajęć i sięgania przez uczniów po środki uzależniające. Szczególną troską otacza się uczniów z problemami dydaktyczno-wychowawczymi, opuszczających lekcje, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych (m.in. niewydolnych wychowawczo, w których istnieje problem alkoholowy), z zaburzeniami emocjonalnymi, popadających w konflikt z rówieśnikami i rodzicami oraz mających problemy materialne. Z analizy wynika, że szkoły są bezpieczne dla dzieci i młodzieży, choć zdarzają się w nich miejsca (toalety, szatnie, korytarze oraz boiska szkolne), które wymagają wzmożonego nadzoru ze strony nauczycieli. W placówkach powszechnie realizowane są programy profilaktyczne, skutecznie łagodzące zjawiska patologiczne i zapobiegające ich występowaniu. Zdecydowana większość szkół (15) prowadzi dożywianie uczniów. Należy jednak zaznaczyć, iż zapotrzebowanie w tym zakresie wykracza poza obecne możliwości placówek.

Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych, m.in. w akcji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy czy organizowanej przez szkoły akcji „Góra grosza” oraz w zbiórkach odzieży, zabawek, przyborów szkolnych, podręczników i żywności dla dzieci z ubogich rodzin i domów dziecka. Ponadto szkoły biorą udział w akcjach dotyczących pomocy zwierzętom (zbiórki pieniędzy i karmy dla zwierząt ze schroniska w Stargardzie Szczecińskim).

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność zapewnienia atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu (rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, sportowych i kół zainteresowań), zorganizowania wypoczynku w czasie wakacji i ferii zimowych, potrzebę przeciwdziałania zagrożeniom wynikającym z dysfunkcyjności rodzin, zintensyfikowania działań profilaktyczno-terapeutycznych (w obszarze uzależnień) i patrolowo-interwencyjnych (kontrola miejsc pobytu młodzieży) oraz zagwarantowanie opieki psychologicznej w każdej szkole. Wśród różnych form pomocy szkoły proponują uczniom m.in. zajęcia wyrównawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjno-kompensacyjne, pozalekcyjne, zajęcia w ramach świetlic „Promyk”, koła zainteresowań, pomoc pedagoga szkolnego, psychologa i logopedy, wsparcie finansowe (stypendia) oraz organizowanie konsultacji w placówkach specjalistycznych (m.in. w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej).

2.5.1. KWESTIA PRZEMOCY WOBEC DZIECI

Zarówno badania przeprowadzone wśród pedagogów szkolnych, którzy oceniali pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym, a także wyniki ankiety przeprowadzonej wśród osób, które mają wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, wykazały, że problem krzywdzenia dzieci jest jedną z istotniejszych kwestii wymagającą szczególnej troski. Spośród 20 pedagogów, 18 zwróciło uwagę na problem przemocy, która dotyczy ich wychowanków ze strony rodziców. Szczególnie pedagogzy akcentowali występowanie jednej z form krzywdzenia dzieci, jaką jest zaniedbywanie przez rodziców. Wynika to głównie z rosnącego ubóstwa rodzin, a także z nieradzenia sobie przez wielu rodziców z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do własnych dzieci, co podkreślały z kolei osoby z innych instytucji i organizacji działających w sferze społecznej.

W zdecydowanie mniejszej skali rozpoznawane są natomiast przypadki przemocy seksualnej wobec dzieci. Tylko 2 pedagogów wskazało na ujawnione zdarzenia dotyczące ich uczniów. Również inne badania, przeprowadzone w 2003 r. na potrzeby jednej z konferencji organizowanej w Stargardzie Szczecińskim, wskazały na niewielką liczbę dzieci wykorzystanych seksualnie. W sumie 35 przypadków – ujawnionych w latach 2002 – 2003 przez 6 instytucji. Przy czym należy zaznaczyć, że są to przypadki a nie liczba dzieci. Z drugiej strony jednak ujawniona przemoc seksualna wobec dzieci dotyczy zdarzeń drastycznych, bo

takie zwykle są przedmiotem zainteresowania organów ścigania. Natomiast definicja wykorzystywania seksualnego obejmuje znacznie szerszy katalog czynów.

Poza zaniedbywaniem oraz przemocą seksualną dzieci padają ofiarami także przemocy fizycznej i psychicznej. Zwykle ta pierwsza forma jest częściej wykrywana ze względu na widoczne objawy. Niemniej jednak przemoc psychiczna, zazwyczaj mająca formę poniżania, straszenia, wyzywania, dotyka znacznej liczby dzieci. Badania wykazują, że dziewięcioro na dziesięcioro dzieci doznaje przemocy od własnych rodziców (za dr A. Widerą – Wysoczańską). Dużą skalę tego zjawiska potwierdziła m.in. ogólnopolska kampania „Dzieciństwo bez przemocy” prowadzona w 2001 r.

Dzieci, które doznają przemocy ze strony swoich najbliższych, odnoszą ogromne szkody objawiające się zaburzeniami w funkcjonowaniu psychospołecznym. Potrzebują, obok pomocy medycznej i socjalnej, przede wszystkim pomocy psychologicznej.

W Stargardzie Szczecińskim od kilku lat prowadzone są działania skierowane do dzieci krzywdzonych. Przede wszystkim funkcjonują świetlice socjoterapeutyczne obejmujące te dzieci opieką psychologiczną i socjalną. 5 takich świetlic prowadzonych jest przez organizacje pozarządowe działające na rzecz dzieci. Programy socjoterapeutyczne realizowane są także w Środowiskowych Ogniskach Wychowawczych Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, NSZOZ Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współzależnienia, a także w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. W zajęciach socjoterapeutycznych (poza tymi prowadzonymi w szkołach) udział wzięło w 2005 r. 267 dzieci. Ponadto dzieci mogą korzystać z pomocy profesjonalistów podczas letnich obozów socjoterapeutycznych. Od końca 2004 r. dzieci, które doznały przemocy seksualnej, mogą skorzystać także z pomocy specjalisty przygotowanego do prowadzenia terapii w tym zakresie zarówno z nimi, jak i z ich rodzicami czy opiekunami. W 2005 r. z pomocy ww. specjalisty skorzystało 4 dzieci. Natomiast w celu stworzenia przyjaznych warunków przesłuchania dzieci, które stały się ofiarami przemocy, stworzono w Komendzie Powiatowej Policji „niebieski pokój”. Pokój zarówno pod względem wyglądu, jak i wyposażenia umożliwia przesłuchanie dziecka w sposób jak najmniej traumatyczny.

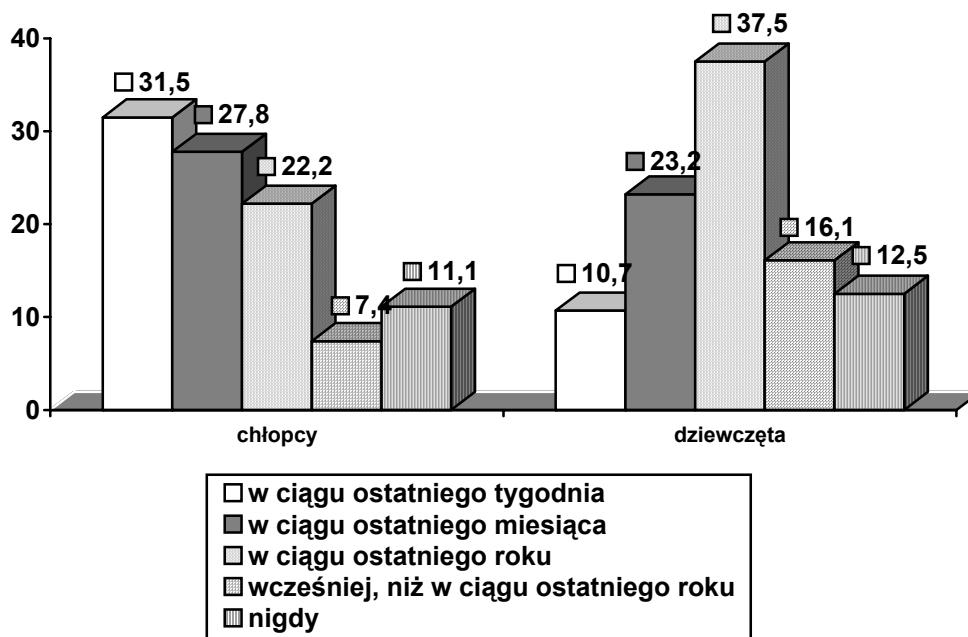
W 2005 r., zgodnie z danymi przedstawionymi przez Komendę Powiatową Policji w Stargardzie Szczecińskim, funkcjonariusze tejże Komendy przesłuchali w niniejszym pokoju około 60 osób, które doznały przemocy, w tym połowę stanowiły dzieci. Około 20 przesłuchań przeprowadzili natomiast sędziowie i prokuratorzy (dla porównania – w 2003 r. tylko 1).

2.5.2. KWESTIA NADUŻYWANIA ALKOHOLU I UŻYWANIA NARKOTYKÓW PRZEZ MŁODZIEŻ

Niniejszy podrozdział został opracowany na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w 2002 roku w pięciu stargardzkich gimnazjach, tj. Gimnazjum nr 1, 2, 3, 4

oraz Gimnazjum Integracyjnym. W każdej szkole wyznaczono jedną z trzecich klas. W rezultacie w badaniu wzięło udział 110 uczniów (54 chłopców i 56 dziewcząt; 11 osób w wieku 15 lat, 97 osób w wieku 16 lat i 2 osoby w wieku 17 lat) spośród 1.087 uczących się w klasach trzecich ww. gimnazjów.

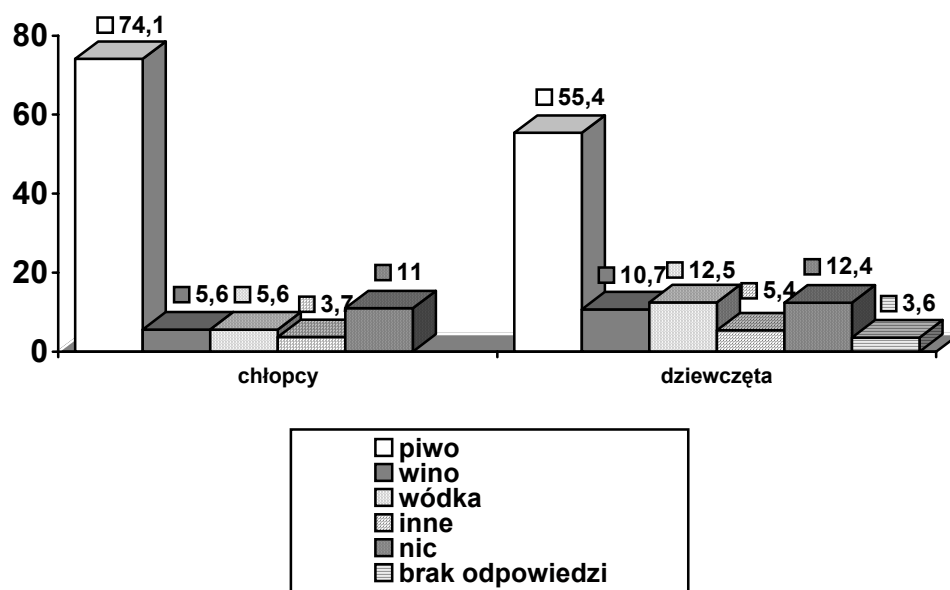
Częstotliwość spożywania alkoholu (w procentach)

Dane Urzędu Miejskiego w Stargardzie Szczecińskim.

Największą grupę wśród młodzieży stanowią osoby, które spożywały alkohol w ciągu ostatniego roku. Liczne grupy reprezentują również osoby, które spożywały alkohol w ciągu ostatniego miesiąca i tygodnia. Uwagę zwraca rozkład odpowiedzi w zależności od płci ankietowanych. Wśród chłopców dominującą grupę stanowią osoby, które spożywały alkohol w ciągu ostatniego tygodnia (31,5 % ogółu). Kolejne miejsca zajmują osoby, które spożywały alkohol w ciągu ostatniego miesiąca i roku (odpowiednio 27,8 i 22,2 % ogółu). Inaczej kształtują się dane dotyczące płci odmiennej. Wśród dziewcząt najliczniejszą grupę reprezentują osoby, które spożywały alkohol w ciągu ostatniego roku (37,5 % ogółu). Kolejne grupy stanowią osoby, które spożywały alkohol w ciągu ostatniego miesiąca oraz wcześniej niż w ciągu ostatniego roku (odpowiednio 23,2 i 16,1 %). Podsumowując należy stwierdzić, iż picie alkoholu staje się normatywnym zjawiskiem znacznej części młodzieży, o czym świadczy fakt, iż tylko 11,1 % chłopców i 12,5 % dziewcząt nigdy nie sięgało po tego rodzaju środki uzależniające.

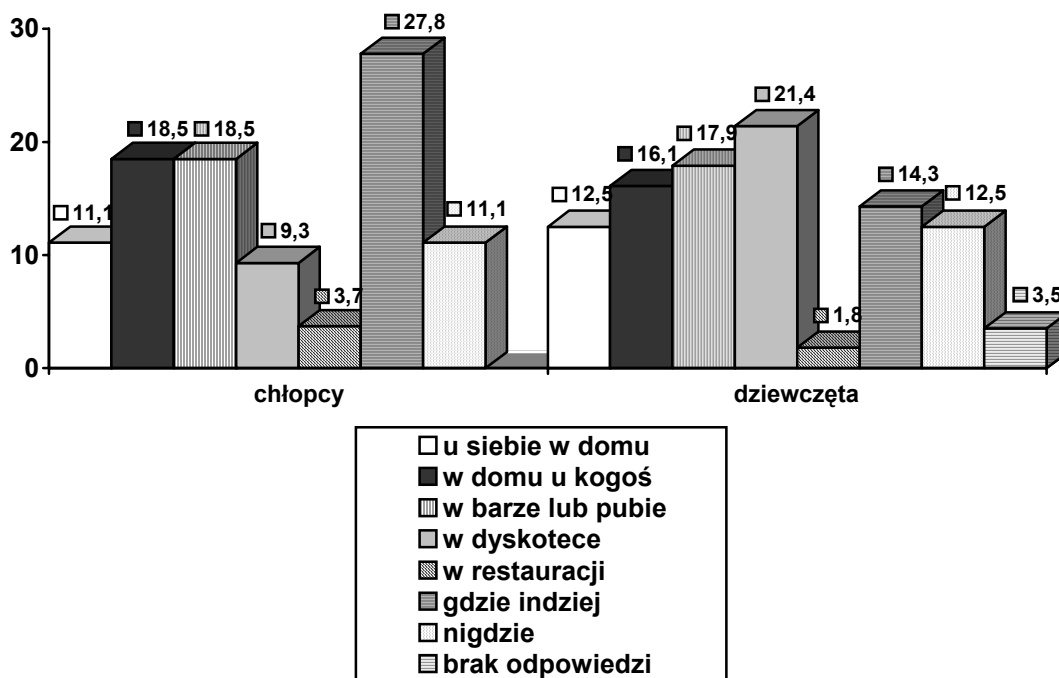
Rodzaj napojów alkoholowych spożywanych przez 16-latków (w procentach)

Dane Urzędu Miejskiego w Stargardzie Szczecińskim.

Najczęściej spożywanym napojem alkoholowym przez młodzież stargardzkich gimnazjów jest piwo (74,1 % chłopców i 55,4 % dziewcząt). Uwagę zwraca również blisko dwukrotnie większe spożycie wódki i wina wśród dziewcząt niż wśród chłopców (odpowiednio 12,5 do 5,6 % i 10,7 do 5,6 % ogółu).

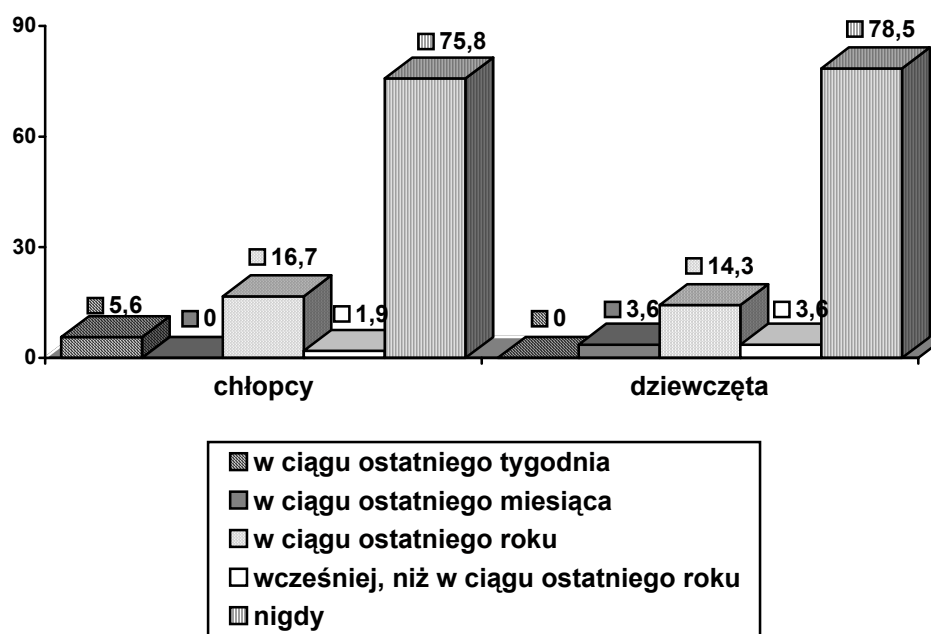
Miejsca spożywania alkoholu przez 16-latków (w procentach)

Dane Urzędu Miejskiego w Stargardzie Szczecińskim.

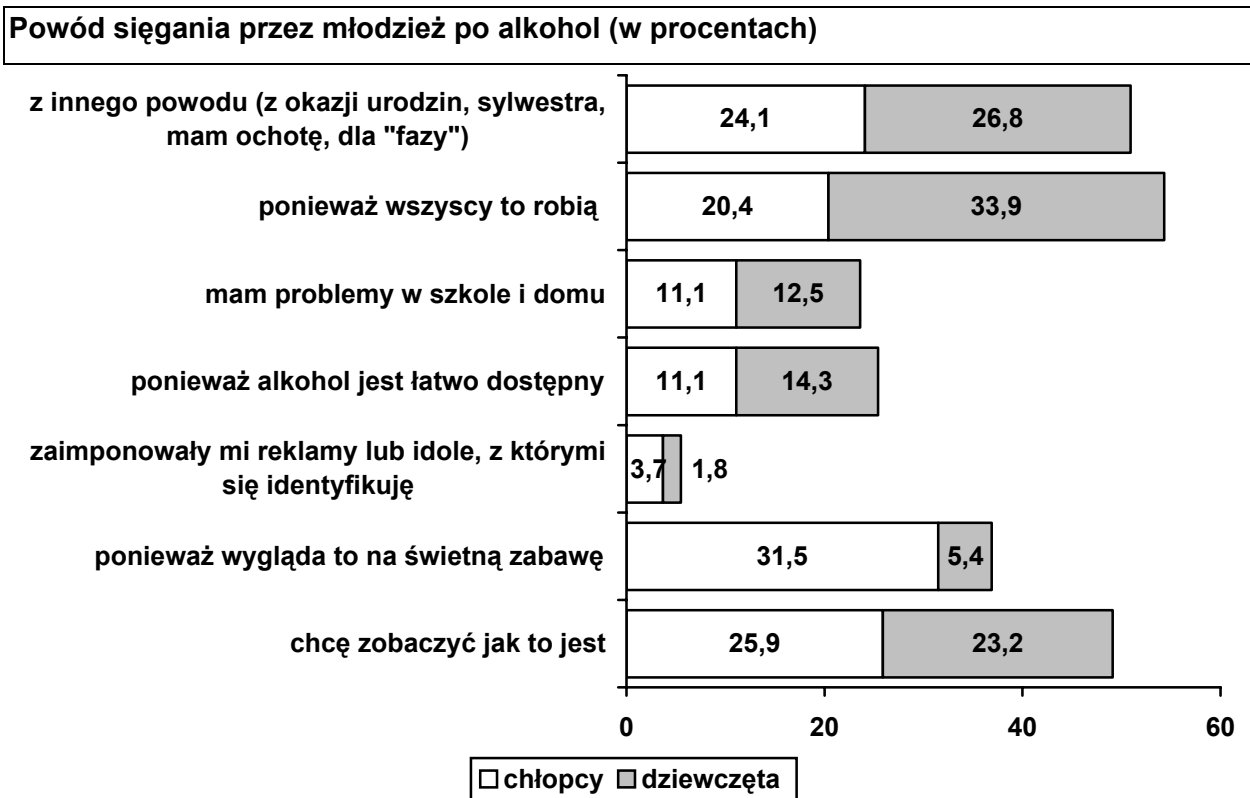
Popularnymi miejscami spożywania alkoholu przez ankietowaną młodzież są: bar, pub, dom własny lub innej osoby oraz dyskoteka. Należy jednak zaznaczyć, że największy odsetek młodych ludzi spożywa tego rodzaju środki uzależniające poza ww. miejscami. Uwagę zwraca rozkład odpowiedzi w zależności od płci ankietowanych. Najwięcej chłopców (27,8 % ogółu) spożywa alkohol poza własnym lub innej osoby domem, barem lub pubem, dyskoteką i restauracją, choć popularność takich miejsc jak bar, pub czy też dom innej osoby jest w tym względzie znaczna (po 18,5 % wskazań). W przypadku płci odmiennej rozkład odpowiedzi jest nieco inny. Najczęściej dziewczęta spożywają alkohol w dyskotekach (21,4 %), a także w barze lub pubie (17,9 %) i w domu innej osoby (16,1 %).

Utrata kontroli nad własnym panowaniem po spożyciu alkoholu (w procentach)

Dane Urzędu Miejskiego w Stargardzie Szczecińskim.

Zdecydowana większość ankietowanych (75,8 % chłopców i 78,5 % dziewcząt) stwierdziła, że nigdy nie straciła kontroli nad swoim panowaniem, spożywając alkohol. 16,7 % chłopców i 14,3 % dziewcząt wyraziło opinię, iż miało to miejsce w ciągu ostatniego roku.

Dane Urzędu Miejskiego w Stargardzie Szczecińskim.

Głównymi powodami sięgania przez młodzież po alkohol są: przeświadczenie, że „wszyscy to robią”, różnego rodzaju okazje (np. urodziny i sylwester), chęć zobaczenia „jak to jest” oraz wrażenie, że jest to świetna zabawa. Innymi, nieco mniej istotnymi przyczynami są: powszechna dostępność alkoholu oraz problemy w szkole i w domu. Uwagę zwraca fakt, iż wśród dziewcząt głównym powodem sięgania po alkohol jest przekonanie o powszechności tego zjawiska, chłopcy natomiast mają bardziej skonkretyzowany powód, tj. możliwość świetnej zabawy.

Problem używania narkotyków przez stargardzką młodzież nigdy nie był oficjalnie badany. Prowadzone były jedynie ankiety w niektórych szkołach. Wskazały one na to, że problem ten występuje głównie w szkołach ponadgimnazjalnych. Brak tych badań powoduje trudności w określeniu skali zjawiska w Stargardzie Szczecińskim. Jednak biorąc pod uwagę dane ogólnopolskie, należy mieć na względzie eskalację problemu i konieczność podejmowania stosownych działań profilaktycznych i interwencyjnych, tym bardziej, że ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na gminy określone obowiązki w tym zakresie.

Dotychczas w Stargardzie Szczecińskim podejmowane były działania profilaktyczne skierowane do młodzieży, łączące w sobie problem nadużywania alkoholu i używania narkotyków. Były to edukacyjne programy i spektakle profilaktyczne, a także autorskie programy, jak program „Szkoła, Rodzina, Środowisko”, mający na celu głównie zapewnienie

młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego poprzez organizację popołudniowych zajęć pozalekcyjnych. Działania te wymagają intensyfikacji.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Nadużywanie alkoholu i zażywanie narkotyków stanowi obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych, którą muszą zajmować się społeczności lokalne. Sytuacja społeczno-gospodarcza (bezrobocie, ubóstwo) powoduje nasilenie się problemów związanych z obecnością alkoholu i narkotyków w polskich rodzinach. Są to nie tylko problemy zdrowotne, ale także problemy dotyczące utrzymywania prawidłowych relacji w rodzinie i środowisku (tj. problem przemocy w rodzinie, zaniedbywania obowiązków rodzicielskich, zakłócania porządku publicznego), problemy z odnalezieniem się na konkurencyjnym rynku pracy. Alkohol i narkotyki powodują negatywne skutki nie tylko dla osób, które po nie sięgają, ale przede wszystkim wyrządzają szkodę całej rodzinie.

Diagnozę problemów związanych z nadużywaniem alkoholu w Stargardzie Szczecińskim można oprzeć o wskaźniki opracowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) oraz o dane instytucji i organizacji zajmujących się w mieście rozwiązywaniem tych problemów, które od wielu lat angażują się w działania podejmowane w ramach Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, starając się tym samym hamować tendencję wzrostową problemów alkoholowych i minimalizować ich skutki, zwłaszcza te, które prowadzą do destrukcji rodziny. Znacznie trudniej ocenić natomiast zjawisko zażywania narkotyków ze względu na jego specyfikę, a także stosunkowo ubogie zaplecze instytucjonalne w zakresie rozwiązywania tego problemu w Stargardzie Szczecińskim.

Zgodnie z danymi PARPA:

- około 2 % populacji stanowią osoby uzależnione od alkoholu, co w Stargardzie Szczecińskim (liczącym około 71 tys. mieszkańców) stanowi około 1420 osób,
- 5-7 % populacji to osoby pijące szkodliwie, co w Stargardzie stanowi 3550 – 4970 osób,
- około 4 % populacji stanowią natomiast osoby dorosłe żyjące w otoczeniu alkoholika, co w Stargardzie daje liczbę 2840 osób,
- również 4 % stanowią dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholowych, co w Stargardzie daje kolejne 2840 osób.

Wszystkie te osoby potrzebują przede wszystkim pomocy terapeutycznej, wsparcia psychologicznego i prawnego, pomocy socjalnej i medycznej.

Dotychczasowe działania (informacyjno-edukacyjne, interwencyjne) prowadzone w mieście w ramach ww. Programu powodują, że coraz więcej osób z rodzin, w których

występują problemy alkoholowe, zaczyna korzystać z oferty pomocowej instytucji i organizacji zajmujących się rozwiązywaniem tych problemów.

Dane z NSZOZ Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia:

rok	liczba zarejestrowanych pacjentów	liczba udzielonych porad
2003	459	8253
2004	508	6993 (mniejsza liczba porad w związku ze zmniejszeniem limitu przez NFZ)
2005	523	8257

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

rok	liczba osób, w stosunku do których wszczęto postępowanie o leczenie odwykowe	liczba osób, w stosunku do których złożono wnioski do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia odwykowego
2003	165	96
2004	163	101
2005	197	100

Jednakże znaczna grupa osób pozostaje jeszcze poza systemem pomocy. Wpływ na to mają z jednej strony ograniczone możliwości instytucji świadczących pomoc, z drugiej zaś – powszechne, fałszywe przekonanie, że alkoholik to osoba z marginesu społecznego i że problem ten dotyczy tylko rodzin patologicznych.

Corocznie na działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych przeznaczają się, zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, środki pozyskane z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (w 2003 r. – 840.889 zł, w 2004 r. – 788.701 zł, w 2005 r. – 889.823 zł). Środki te wykorzystywane są na rozwijanie oferty pomocowej skierowanej do osób uwikłanych w problem alkoholowy i problem przemocy, a także na podnoszenie kompetencji osób udzielających tej pomocy. Dotychczasowe działania pokazują na konieczność intensyfikowania działań w kierunku przekazywania informacji i edukowania lokalnej społeczności – w tym celu należy zwiększyć oddziaływanie lekarzy pierwszego kontaktu i lekarzy specjalistów, zwiększyć promocję zdrowego stylu życia, niezbędne jest też stałe wzmacnianie interdyscyplinarnej pracy instytucji i służb oraz obejmowanie pomocą całej rodziny.

Obecnie brak jest badań problemu używania narkotyków przez mieszkańców miasta. Biorąc jednak pod uwagę tendencje ogólnokrajowe, należy liczyć się ze zwiększaniem liczby

osób, które sięgają po narkotyki.

W otwartej w 2005 r. (w ramach struktury NSZOZ Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia) Poradni dla Osób Uzależnionych od Narkotyków przyjęto kilka osób we wstępnej fazie uzależnienia. W głównej mierze jednak koncentrowano się w Poradni na prowadzeniu zajęć edukacyjnych z rodzinami osób uzależnionych od narkotyków. Ponadto pacjentami Przychodni były osoby uzależnione krzyżowo (jednocześnie od alkoholu i narkotyków).

2.7. KWESTIA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc domowa stanowi obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Jest zjawiskiem, które dotyka każdą grupę społeczną. Niemniej jednak czynnikiem sprzyjającym przemocy jest ubóstwo i alkoholizm występujący w wielu polskich rodzinach. Głównie w tych rodzinach dochodzi do tzw. przemocy gorącej, mającej gwałtowny przebieg, objawiającej się wybuchami agresji, brutalnością. W tych przypadkach najczęściej interweniuje Policja i te rodziny trafiają do statystyk. Natomiast w środowiskach o wysokim statusie społecznym najczęściej można spotkać tzw. przemoc chłodną, bardziej wyrafinowaną, niepozostawiającą widocznych śladów. W tych przypadkach Policja interweniuje znacznie rzadziej. Rodziny te są mniej dostępne dla ludzi z zewnątrz. Nie korzystają z pomocy społecznej, leczą się prywatnie, przez sąsiadów postrzegane są często jako wzorowe.

Przemoc w rodzinie najczęściej ma postać przemocy fizycznej i psychicznej, a w dalszej kolejności materialnej i seksualnej.

Jak podaje na swoich stronach internetowych Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety (58 %) oraz dzieci do lat 13 (24 %). Natomiast sprawcami przemocy są najczęściej mężczyźni (96 %) będący pod wpływem alkoholu. Z danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że 2/3 dorosłych osób i 2/3 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym staje się ofiarami przemocy, co w skali kraju daje 2 mln osób.

Stargard Szczeciński, jeżeli chodzi o skalę problemu przemocy, nie odbiega od innych miast. Dane instytucji i organizacji, takich jak Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy i Prokuratura Rejonowa, potwierdzają rozmiar problemu w mieście. Co więcej z roku na rok wzrasta liczba ujawnianych przypadków przemocy przez ww. instytucje, np. liczba „niebieskich kart” wypełnionych przez policjantów w 2005 r. wyniosła 279, tj. o 179 kart więcej niż w 2004 r. W 2005 r. Policja wzmogła bowiem swoje działania w zakresie ścigania tego rodzaju przestępstw. Policjanci przy każdej interwencji prowadzonej w sprawach awantur domowych wypełniali „niebieskie karty”, na podstawie których prowadzone

były dalsze czynności. W około 70 % spraw (tj. 195 interwencji) potwierdzali istnienie przemocy w rodzinie, co daje w stosunku do 2004 r. wzrost ujawnionych przypadków o około 93 %.

Wzrost liczby ujawnianych przypadków przemocy odnotowywany przez te instytucje nie musi oznaczać eskalacji zjawiska, lecz może być wynikiem podejmowanych przez ostatnie kilka lat działań mających na celu obalenie mitu, że przemoc w rodzinie powinna pozostać w „czterech ścianach”. Tworzone sukcesywnie przez te kilka lat zaplecze instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie oraz szkolenia wielu osób pomagających rodzinie pozwoliło stworzyć system pomocy rodzinom doświadczającym przemocy oraz zainicjować pracę interdyscyplinarną instytucji i służb pomagających tym rodzinom. Obecnie działa wiele instytucji i organizacji pomagających rodzinom z problemem przemocy. Prowadzą one działania skierowane zarówno do osób doznających przemocy, jak i osób stosujących przemoc. Obecnie osoby doznające przemocy w rodzinie mogą skorzystać (obok pomocy świadczonej przez instytucje ustawowo do tego powołane, jak Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, prokuratura, sąd, placówki służby zdrowia) z pomocy terapeutycznej w NSZOZ Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, a także udzielanej podczas obozów terapeutycznych, ze wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Natomiast w przypadkach zagrożenia życia lub zdrowia mogą uzyskać schronienie w Ognisku św. Brata Alberta Caritas Archidiecezji Szczecińsko – Kamieńskiej, prowadzącym miejsca noclegowe dla ofiar przemocy w rodzinie. Osoby stosujące przemoc mają możliwość uczestnictwa w programie terapeutycznym dla sprawców przemocy realizowanym w Komendzie Powiatowej Policji. Począwszy od końca 2005 r., sąd ma możliwość orzeczenia wobec sprawcy znęcania się nad rodziną, jako środka probacyjnego, obowiązku uczestniczenia w takim programie. Przez ostatnich kilka lat podejmowane były także przedsięwzięcia o charakterze edukacyjnym, mające na celu podniesienie świadomości społecznej, że problem przemocy nie musi pozostawać rodzinnym tabu, że można szukać pomocy na zewnątrz, że są placówki, które chcą pomagać w rozwiązywaniu tego problemu. Konsekwencją tych działań było zwiększanie się liczby osób korzystających z pomocy świadczonej przez stargardzkie instytucje.

Dane z Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie:

rok	liczba udzielonych porad
2003	619
2004	852
2005	1274

Dane z Ogniska św. Brata Alberta Caritas Archidiecezji Szczecińsko – Kamieńskiej:

rok	liczba osób korzystających z miejsc noclegowych (miesięcznie)	wykorzystane osobodni przez osoby korzystające z miejsc noclegowych
2003	4	2266
2004	3-8	1934
2005	7-9	2585

Dane z NSZOZ Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia:

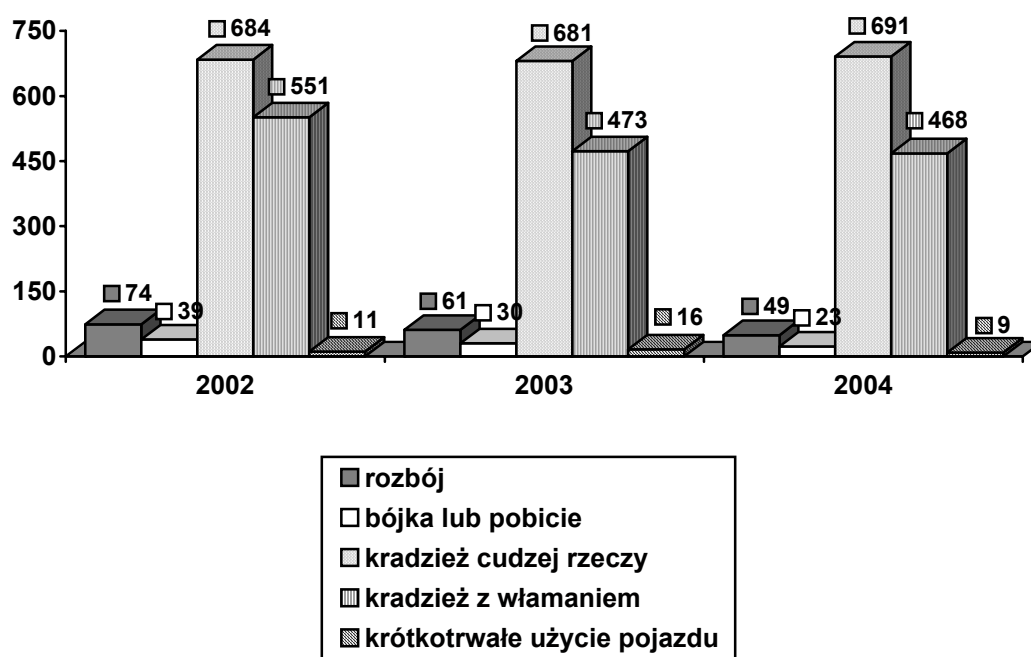
rok	liczba porad udzielonych dorosłym osobom doświadczającym przemocy	liczba porad udzielonych dorosłym osobom wykorzystywanym seksualnie w dzieciństwie
2003	16	-
2004	32	23
2005	24	40

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność Stargardu Szczecińskiego.

Z przeprowadzonej przez Komendę Powiatową Policji analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2004 roku wynika, że na terenie Stargardu Szczecińskiego odnotowano 1.240 zdarzeń przestępczych w pięciu podstawowych kategoriach: rozbój, bójka i pobicie, kradzież z włamaniem, kradzież cudzego mienia oraz krótkotrwałe użycie samochodu. W stosunku do lat 2002 – 2003 oznacza to spadek liczby przestępstw odpowiednio o 119 i 21.

Liczba odnotowanych przestępstw na terenie Stargardu Szczecińskiego w latach 2002-2004

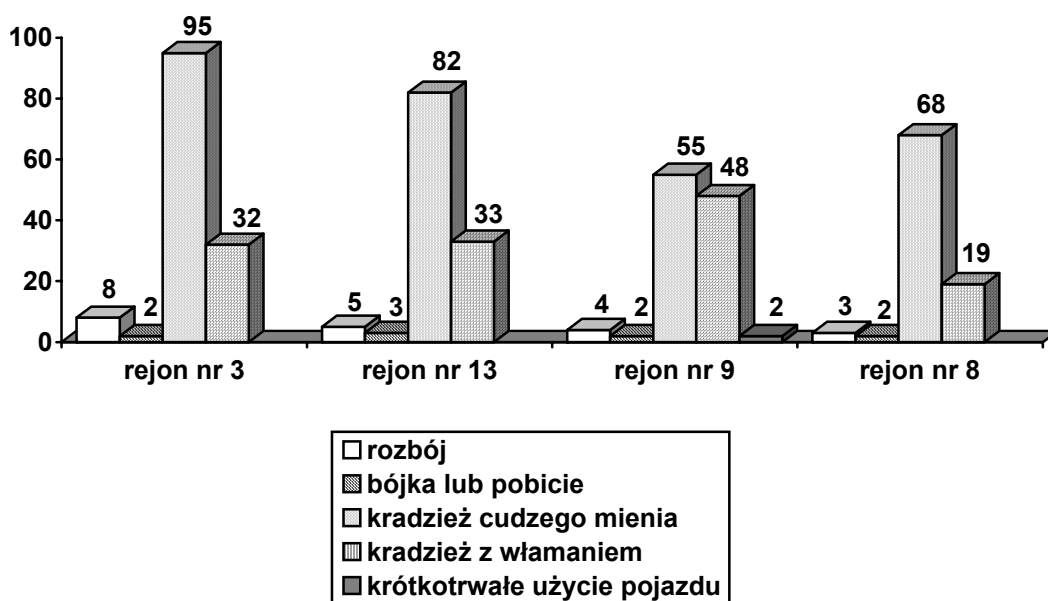

Dane Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie Szczecińskim.

Analizując powyższe zestawienie należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami w roku 2004 były kradzieże cudzej rzeczy – 691 przypadków (w tym samochodów – 44) oraz kradzieże z włamaniem – 468 przypadków (w tym 188 – do samochodów i 42 – do mieszkań). W obu kategoriach odnotowano spadek w porównaniu z latami 2002 – 2003. Na kolejnych miejscach znalazły się: rozbój (49 przypadków), bójka lub pobicie oraz krótkotrwałe użycie pojazdu (odpowiednio 23 i 9 przypadków). W ww. kategoriach również odnotowano tendencję spadkową. Należy dodać, iż pomimo zmniejszenia się w roku 2004 ogólnej liczby dokonywanych przestępstw, w dalszym ciągu duży problem stanowią włamania do samochodów, mieszkań, piwnic i altanek oraz kradzieże mienia, zwłaszcza rzeczy wykonanych z różnego rodzaju metali, telefonów komórkowych oraz dokumentów.

Na terenie Stargardu Szczecińskiego funkcjonuje Straż Miejska – jednostka organizacyjna Urzędu Miejskiego o statusie jednostki budżetowej, działająca w oparciu o ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, wykonująca zadania w zakresie ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego, wynikające z ustawy i aktów prawa miejscowego. W roku 2004 strażnicy miejscy, w ramach prowadzonych działań, podjęli 945 interwencji do administracji, 1.339 – do zakładów pracy oraz 4.201 – w stosunku do pozostałych podmiotów i osób. Ponadto wystawili 75 nakazów administracyjnych, udzielili 184 asysty różnym instytucjom i podmiotom gospodarczym, założyli 11 blokad unieruchamiających pojazd samochodowy, udzielili 1.808 upomnień oraz skierowali 31 wniosków o ukaranie do Sądu Grodzkiego.

Miejsca najbardziej zagrożone przestępczością na terenie miasta Stargardu Szczecińskiego w 2004 roku (liczba i rodzaj popełnionych przestępstw)

Dane Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie Szczecińskim.

Na terenie miasta Stargardu Szczecińskiego utworzone są dwa rewiry dzielnicowych, podzielone na 20 rejonów służbowych. W roku 2004 w poszczególnych rewirach odnotowano odpowiednio 706 (rewir IV) i 534 przestępstwa (rewir V). W analizowanym okresie do najbardziej zagrożonych przestępczością miejsc miasta należały następujące rejon:

- Rejon nr 3, obejmujący teren dworca PKP, ul. Dworcową, os. 1000-lecia, część ul. Piłsudskiego, ul. Mickiewicza, Słowackiego, Reja, Konopnickiej. Na terenie tego rejonu występuje wzmożony ruch osób, znajdują się tam również lokale rozrywkowe, pijalnie piwa, sklepy, zakłady usługowe. W rejonie tym zaistniało ogółem 137 przestępstw, w tym 95 kradzieży cudzego mienia, 32 kradzieże z włamaniem, 8 rozbojów oraz 2 przypadki bójki i pobicia.
- Rejon nr 13, obejmujący ul. Kościuszki, Szczecińską, al. Żołnierza, ul. 11 Listopada, Towarową. Rejon ten charakteryzuje się dużą ilością sklepów – marketów. W jego obrębie usytuowanych jest również kilka dużych stacji benzynowych, dworzec PKS, Cmentarz Komunalny oraz kompleksy ogródków działkowych. W rejonie tym stwierdzono łącznie 123 przestępstwa, w tym 82 kradzieże cudzego mienia, 33 kradzieże z włamaniem, 5 rozbojów oraz 3 przypadki bójki i pobicia.
- Rejon nr 9, obejmujący część ul. Bydgoskiej, ul. Gdańską, Gdyńską, Światopełka, Drzymały i Morską. Jest to jeden z większych, pod względem powierzchni, rejonów. W jego obrębie znajduje się kilka dużych kompleksów ogródków działkowych, zakładów produkcyjnych i usługowych. W rejonie tym odnotowano ogółem 11 przestępstw, w tym 55 kradzieży

cudzego mienia, 48 kradzieży z włamaniem, 4 rozboje oraz po 2 przypadki bójki i pobicia oraz krótkotrwałego użycia pojazdu.

- Rejon nr 8, obejmujący teren centrum miasta, ul. Wyszyńskiego, Park 3 Maja, ul. Czarnieckiego, Bogusława IV. W rejonie tym znajduje się znaczna ilość sklepów, 56 lokali rozrywkowych i instytucji. Na jego obszarze ujawniono łącznie 92 przestępstwa, w tym 68 kradzieży cudzego mienia, 19 kradzieży z włamaniem, 3 rozboje oraz 2 przypadki bójki i pobicia.

Analizując powyższe należy stwierdzić, iż do najbardziej zagrożonych przestępczością rejonów Stargardu Szczecińskiego należą z reguły tereny dużych osiedli mieszkaniowych oraz miejsca usytuowania wielu zakładów pracy, hurtowni, magazynów i innych obiektów (czasami o mieniu znacznej wartości), przeważnie znajdujących się w peryferyjnych dzielnicach miasta. W rejonach tych dyslokowana była i jest znaczna ilość służb patrolowych mających na celu zminimalizowanie działań przestępczych, jak również niedopuszczenie do przypadków zakłóceń ładu i porządku publicznego. Jednak ze względu na różnorodność zdarzeń oraz miejsc, w których zachodzą, trudno jest przewidzieć miejsce i czas ich zaistnienia.

Obszary miasta, w których dokonywanych jest najwięcej zakłóceń porządku, według danych Straży Miejskiej, obrazuje poniższa tabela.

**Miejsca o największym zagrożeniu zakłócenia porządku
w Stargardzie Szczecińskim**

Wyszczególnienie	Najczęstszy rodzaj wykroczenia
al. Gryfa	spożywanie alkoholu w miejscu publicznym
ul. 11 Listopada	spożywanie alkoholu w miejscu publicznym, wykroczenia przeciwko urządzeniom pożytku publicznego oraz niszczenie i uszkodzanie zieleni
ul. 9 Zachodniego Pułku Piechoty	zanieczyszczanie i zaśmiecanie miejsc publicznych, spożywanie alkoholu w miejscu publicznym
al. Żołnierza	zanieczyszczanie i zaśmiecanie miejsc publicznych
Amfiteatr	zanieczyszczanie i zaśmiecanie miejsc publicznych, spożywanie alkoholu w miejscu publicznym
ul. ks. Barnima I	zatrzymanie na zakazie zatrzymania, niestosowanie się do znaków i sygnałów w ruchu drogowym
ul. Bogusława IV	zatrzymanie na zakazie zatrzymania
ul. hetm. St. Czarnieckiego	zatrzymanie na zakazie zatrzymania, postój na zakazie postoju, niestosowanie się do przepisów regulujących korzystanie z dróg wewnętrznych osiedlowych
dworzec PKP	zatrzymanie na zakazie zatrzymania, parkowanie w miejscu wyznaczonym dla inwalidy bez posiadanych uprawnień
ul. Krzywoustego	zatrzymanie na zakazie zatrzymania, niszczenie i uszkodzanie zieleni
os. Hallera	niezachowanie środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia, niestosowanie się do przepisów regulujących korzystanie z dróg wewnętrznych osiedlowych
os. Zachód	spożywanie alkoholu w miejscu publicznym, niestosowanie się do przepisów regulujących korzystanie z dróg wewnętrznych osiedlowych, zanieczyszczanie i zaśmiecanie miejsc publicznych
os. Tysiąclecia	zatrzymanie na zakazie zatrzymania
ul. Marsz. J. Piłsudskiego	parkowanie w miejscu wyznaczonym dla inwalidy bez posiadanych uprawnień, spożywanie alkoholu w miejscu publicznym
ul. Reja	parkowanie w miejscu wyznaczonym dla inwalidy bez posiadanych uprawnień, spożywanie alkoholu w miejscu publicznym
ul. Staszica	zatrzymanie na zakazie zatrzymania
ul. Szczecińska	spożywanie alkoholu w miejscu publicznym, nieutrzymanie czystości w obrębie swojej posesji
ul. Ślaska	zatrzymanie na zakazie zatrzymania
ul. Wojska Polskiego	zatrzymanie na zakazie zatrzymania, zanieczyszczanie i zaśmiecanie miejsc publicznych,
ul. kard. St. Wyszyńskiego	niestosowanie się do znaków i sygnałów w ruchu drogowym

Dane Straży Miejskiej w Stargardzie Szczecińskim.

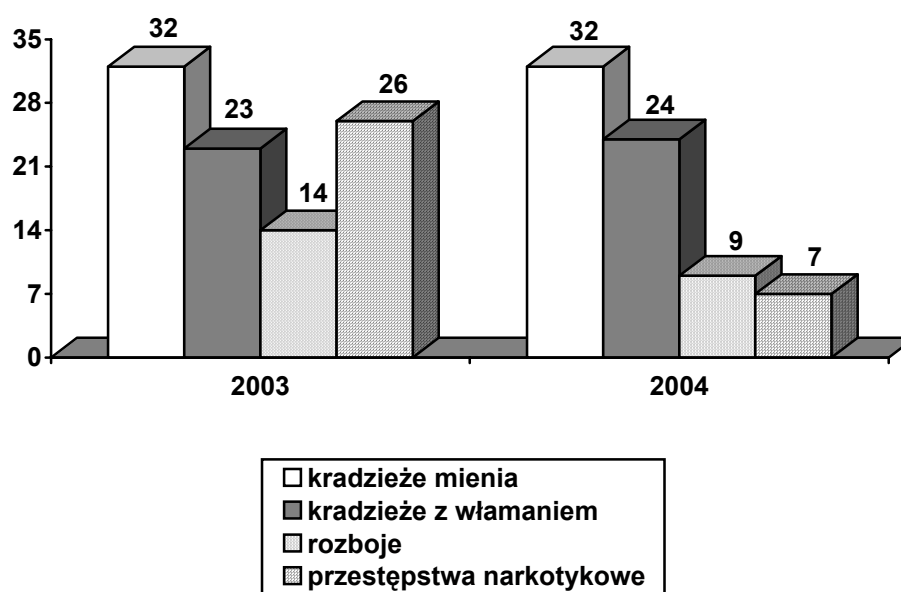
Z danych Straży Miejskiej wynika, że zjawiska te najbardziej nasilone są w Śródmieściu, na Starówce i na terenach osiedli mieszkaniowych w zachodniej części miasta.

W roku 2004 na terenie Stargardu Szczecińskiego podjęto 25.099 interwencji policyjnych (12.689 zgłoszonych telefonicznie i 12.410 zgłoszonych bezpośrednio policjantom), tj. o 3.748 więcej niż w roku poprzednim. Powyższe dane wskazują, że mieszkańcy postrzegają Policję, jako służbę, która może im udzielić pomocy.

2.8.1. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI NIELETNICH

W roku 2004 na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie Szczecińskim stwierdzono 177 czynów karalnych (5,7 % ogółu przestępstw, tj. o 0,3 % więcej niż w roku 2003) popełnionych przez 164 nieletnich. W stosunku do roku poprzedniego oznacza to spadek liczby nieletnich sprawców przestępstw o 10 i wzrost liczby przestępstw o 2. Ponadto 122 nieletnich dokonało 122 wykroczeń, podlegających orzecznictwu przed Sądem Rejonowym (Wydział Rodzinny i Nieletnich).

Najczęściej popełniane przestępstwa przez osoby nieletnie

Dane Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie Szczecińskim.

Analizując powyższe zestawienie należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami przez nieletnich w roku 2004 były kradzieże mienia (32 czyny) oraz kradzieże z włamaniem (24 czyny). W obu kategoriach, w porównaniu z rokiem 2003, nie nastąpiła zasadnicza zmiana. Na kolejnych miejscach znalazły się rozboje (9 czynów) oraz przestępstwa narkotykowe (7 czynów). W obu kategoriach odnotowano spadek.

Na terenie działania Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie Szczecińskim organizowane są akcje „Nieletni”. Mają one na celu kontrolę miejsc gromadzenia się młodzieży zagrożonej demoralizacją, ujawnianie nieletnich spożywających alkohol lub będących pod jego wpływem, legitymowanie nieletnich przebywających poza miejscem zamieszkania bez opieki w godzinach wieczornych i co do których zachodzi podejrzenie popełnienia czynu karalnego, kontrolę barów, dyskotek i lokali rozrywkowych pod kątem przeciwdziałania alkoholizowaniu i narkotyzowaniu się nieletnich oraz zatrzymywanie nieletnich przebywających na ucieczkach

z domów rodzinnych, ośrodków szkolno-wychowawczych oraz placówek resocjalizacyjnych. W roku 2004 w wyniku tych akcji ujawniono 33 nieletnich po spożyciu alkoholu oraz stwierdzono 6 przypadków sprzedaży alkoholu nieletnim. Dla porównania, od stycznia do maja 2005 roku ujawniono 14 nieletnich będących pod wpływem alkoholu oraz odnotowano 2 przypadki podawania alkoholu osobom niepełnoletnim. W powyższych sytuacjach przeprowadzane są rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze z nieletnimi (w obecności rodziców), sporządzane są wnioski do Sądu Rejonowego (Wydział Rodzinny i Nieletnich) o wszczęcie postępowania o demoralizację oraz podejmowane są działania w celu cofnięcia koncesji na sprzedaż alkoholu w ww. lokalach.

2.8.2. POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA WŚRÓD MIESZKAŃCÓW MIASTA

Niniejszy podrozdział został opracowany na podstawie badań poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Stargardu Szczecińskiego przeprowadzonych na przełomie listopada i grudnia 2005 roku przez Uniwersyteckie Centrum Badań Społecznych w Szczecinie – Zespół Badawczy pod kierunkiem prof. dr. hab. Jana Nikołajewa.

Subiektywnie postrzegane bezpieczeństwo wykazuje związek z układem przestrzennym społeczności lokalnej. Badani czują się bezpieczniej na „swojej” ulicy i osiedlu (82,2%), niż w odniesieniu do całości układu przestrzennego społeczności lokalnej (72,42%).

Najczęściej wskazywanymi przez badanych zachowaniami przestępczymi w najbliższym otoczeniu (ulica, osiedle) są:

- 1) psy biegające bez opieki/ łamanie przepisów ruchu drogowego/ wypadki drogowe;
- 2) łamanie przepisów ruchu drogowego/ włamania/ spożywanie alkoholu w miejscach publicznych/ psy biegające bez opieki;
- 3) publiczne spożywanie alkoholu/ przemoc w rodzinie/ zakłócenia ciszy nocnej/ handel narkotykami.

Źródłem zagrożenia bezpieczeństwa w odczuciu mieszkańców są:

2005 / %	2004 / %
1. małoletni od 14 do 17 lat - 33,33 %	1. małoletni od 14 do 17 lat - 47,5 %
2. młodociani od 18 do 21 lat - 32,48 %	2. młodociani od 18 do 21 lat - 40,0 %

Głównymi czynnikami warunkującymi opinie badanych na temat bezpieczeństwa są doświadczenia własne, rozmowy z przyjaciółmi i sąsiadami lub znajomymi oraz środki masowego przekazu.

Z badań zaufania mieszkańców do Policji i oceny działań Policji wynika, że jedna trzecia

mieszkańców Miasta (35,29%) ufa Policji. W pięciostopniowej skali oceny skuteczności działania Policja w powiecie uzyskała wynik – 2,47. Wartości skali: 1 – kategoria „całkowity brak”; 5 – kategoria „doskonała”.

Podstawą oceny pracy Policji były następujące kryteria:

- 1) szybkość interwencji – średnia arytmetyczna: 2,45;
- 2) aktywność dzielnicowego: 2,1;
- 3) kultura i życzliwość: 2,59;
- 4) zdecydowanie, konsekwencja: 2,51;
- 5) opiekuńczość i troskliwość w kontaktach z ofiarami przestępstw: 2,45.

Pytani o sposoby unikania zagrożenia w życiu codziennym, mieszkańcy miasta najczęściej wskazują:

2005 / %	2004 / %
1. omijam podejrzane miejsca - 77,50 %	1. omijanie podejrzanych miejsc
2. unikam przebywania poza domem po zmroku - 25,83 %	2. przebywanie po zmroku w domu
3. nie reaguję, gdy jestem świadkiem wykroczenia lub przestępstwa - 4,17 %	3. niereagowanie, gdy jest się świadkiem przestępstwa lub wykroczenia

Dwanaście procent badanych nie stosuje żadnych sposobów unikania zagrożenia.

W ocenie zmian stanu bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu (osiedle, ulica) przeważają opinie „poziom bezpieczeństwa nie uległ zmianie” (55,93 %). Poprawę bezpieczeństwa dostrzega 16,95 % badanych, a 9 % mieszkańców miasta uważa, że stan bezpieczeństwa w jego najbliższym otoczeniu pogorszył się.

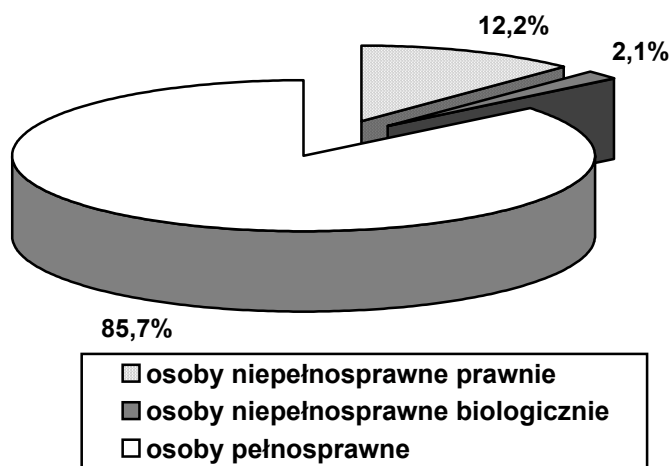
2.9. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Natomiast według ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania.

W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania

na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne a ludność Miasta w 2002 roku*

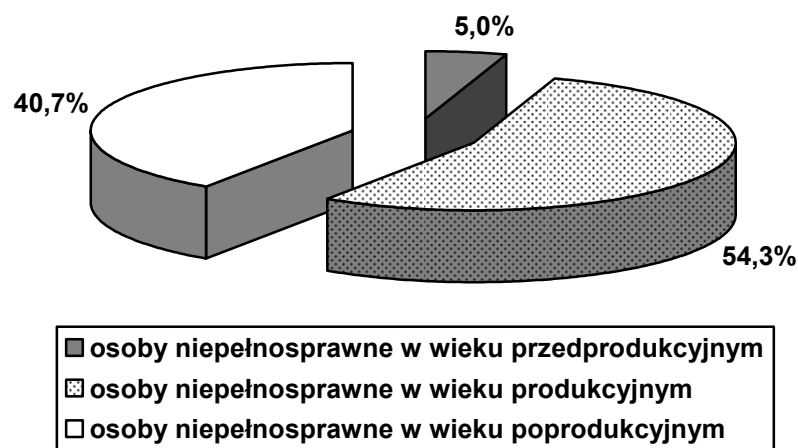
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Wśród 71.367 osób zamieszkujących Stargard Szczeciński w 2002 roku, stwierdzono 10.200 osób niepełnosprawnych (4.684 mężczyzn i 5.516 kobiet), co stanowiło 14,3 % ogółu mieszkańców. Zdecydowana większość z nich, tj. 8.708 osób, posiadała orzeczenie o niepełnosprawności.

Z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w roku 2004 skorzystało 689 rodzin liczących 1.728 osób. Niepełnosprawność jest więc czwartą co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyną udzielania wsparcia.

* Osoba niepełnosprawna prawnie – osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Osoba niepełnosprawna biologicznie – osoba, która nie posiada takiego orzeczenia, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa)

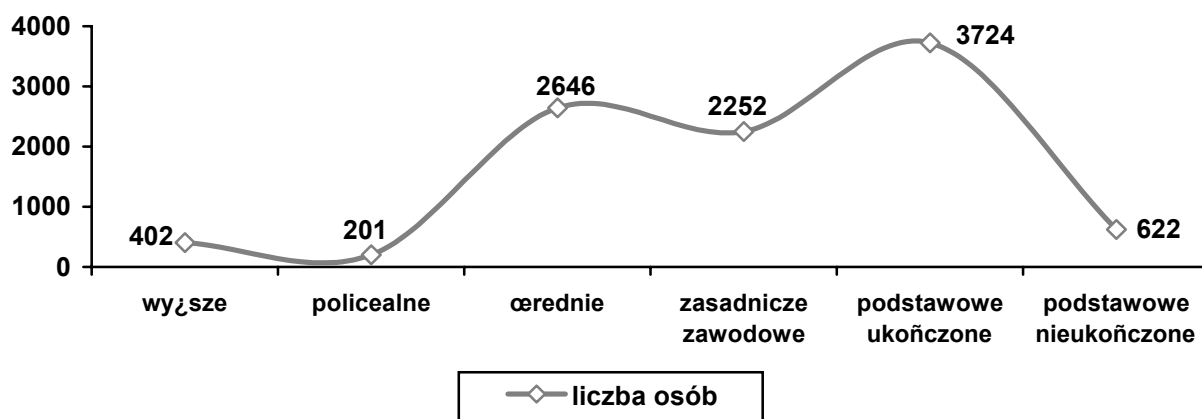
Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Spośród wszystkich osób niepełnosprawnych, zamieszkujących miasto Stargard Szczeciński w 2002 roku, największą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym (ogółem 5.541 osób). Liczną grupą były również osoby starsze, w wieku poprodukcyjnym (4.150 osób). Najmniejszą grupę wśród osób niepełnosprawnych stanowiły dzieci i młodzież (łącznie 507 osób).

Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Analizując strukturę wykształcenia osób niepełnosprawnych zamieszkujących miasto Stargard Szczeciński w 2002 roku (uwzględniając osoby w wieku 13 lat i powyżej), należy stwierdzić, iż najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – ogółem 3.724 osoby, w odróżnieniu od ogółu ludności, gdzie największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim i policealnym (38,03%). Następną co do liczebności grupą osób niepełnosprawnych były osoby z wykształceniem średnim – 2.646 osób. Kolejną grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 2.252 osoby.

Wykształceniem wyższym legitymowały się jedynie 402 osoby niepełnosprawne. Najmniej liczną grupą były osoby z wykształceniem policealnym – łącznie 201 osób. Osobami lepiej wykształconymi są niepełnosprawni mężczyźni niż niepełnosprawne kobiety.

Ponadto z analizy danych ze Spisu Powszechnego oraz uzyskanych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych można wysnuć kolejne istotne wnioski:

- 1) większość osób niepełnosprawnych to kobiety (54,08%), mężczyźni stanowią 45,92% osób niepełnosprawnych;
- 2) większość osób niepełnosprawnych to osoby bierne zawodowo (85,83%), niepełnosprawne osoby pracujące stanowią 9,39% wszystkich osób niepełnosprawnych;
- 3) dominują osoby z chorobami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym oraz z upośledzeniem narządu ruchu;
- 4) w 2001 r. i 2002 r. wg danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności dominowały osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, natomiast w 2003 r. – osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności;
- 5) według danych uzyskanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie najczęściej orzekaną niepełnosprawnością była częściowa niezdolność do pracy, która jest jednoznaczna z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności;
- 6) najczęściej korzystającymi z pomocy społecznej są osoby niepełnosprawne w wieku 55 – 64 lat; o pomoc ubiegają się częściej kobiety niż mężczyźni; osoby niepełnosprawne korzystające z pomocy społecznej posiadają najczęściej wykształcenie podstawowe lub zawodowe; ze względu na rodzaj dysfunkcji wśród osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy dominują osoby ze schorzeniami narządu ruchu oraz układu nerwowego.

2.10. KWESTIA ZDROWIA

1. Zachorowania z powodu nowotworów

Choroby nowotworowe stanowią nadal główną przyczynę wszystkich zgonów u kobiet i mężczyzn. W powiecie stargardzkim jedynie w roku 2000 zanotowano spadek zachorowań na nowotwory tak u kobiet, jak i u mężczyzn. Od trzech lat (2001 – 2003) panuje tendencja wzrostowa zachorowalności na choroby nowotworowe. Wskazuje to na niedostateczne rozwinięcie na terenie powiatu wczesnej profilaktyki i diagnostyki tej kategorii chorób.

Według danych Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Stargardzie Szczecińskim, w roku 2004 stwierdzono 390 zachorowań na choroby nowotworowe. Nowotwory najczęściej występujące u kobiet to: nowotwór sutka, szyjki macicy

oraz płuca i oskrzela. U mężczyzn najczęściej występuje nowotwór płuc i oskrzeli, jelita grubego oraz żołądka.

2. Zachorowania na choroby układu krążenia

Choroby układu krążenia są drugą co do częstości zgonów przyczyną umieralności. Według danych Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Stargardzie Szczecińskim, w roku 2004 stwierdzono łącznie 1.442 zachorowania na choroby układu krążenia. Najczęściej występującą chorobą układu krążenia w 2002 r. była choroba wieńcowa bez zawału, na drugim miejscu – zawał mięśnia sercowego.

3. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne oraz zatrucia pokarmowe

Szczegółowy nadzór nad występowaniem chorób zakaźnych na terenie powiatu stargardzkiego sprawuje Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Stargardzie Szczecińskim. W roku 2004 do najczęstszych chorób zakaźnych należały zatrucia pokarmowe wywołane salmonellą oraz ospa wietrzna. W większości chorób odnotowano tendencję spadkową (od czterech lat na terenie powiatu nie stwierdzono zachorowania na odrę, czerwone, krztusiec i mononukleozę). W analizowanym okresie prowadzono obserwację dzieci i młodzieży z rodzin ubogich z powodu zapadalności na świerzb (pomimo spadku zachorowalności na tę chorobę).

W roku 2005 na terenie miasta Stargardu Szczecińskiego stwierdzono ogółem 420 zachorowań na choroby zakaźne. Wśród nich dominowały: świnka – 262 zachorowania oraz ospa wietrzna – 130 zachorowań.

4. Leczeni w Poradni Zdrowia Psychicznego

Liczba leczonych w poradni zdrowia psychicznego jest w medycynie społecznej traktowana jako wskaźnik stanu psychospołecznego społeczeństwa. W roku 2001 nastąpił, w stosunku do roku poprzedniego, wzrost liczby leczonych i nowych zachorowań. W roku 2002 miał miejsce spadek w tym zakresie, natomiast rok następny, pomimo dalszego spadku liczby osób leczonych, przyniósł ponowny wzrost liczby nowych zachorowań. Obecnie liczba osób korzystających z Poradni Zdrowia Psychicznego utrzymuje się nadal na wysokim poziomie, czego powodem są istniejące przyczyny psychospołeczne, tj. nadmiar czynników stresogennych i stały wzrost tempa życia społecznego.

5. Leczeni w Poradni Diabetologicznej

W roku 2003 miał miejsce, w porównaniu do roku poprzedniego, wzrost liczby osób leczonych z powodów cukrzycowych oraz spadek w zakresie nowych zachorowań. Przyjmując,

że częstotliwość występowania cukrzycy wynosi około 2 – 5 % ogólnej populacji, należy stwierdzić, iż w powiecie stargardzkim choroba ta stanowi problem zdrowotny.

6. Leczeni z powodu gruźlicy

W roku 2003 nastąpił, w stosunku do roku poprzedniego, wzrost w zakresie liczby osób leczonych z powodu gruźlicy oraz spadek liczby nowych zachorowań. Należy dodać, iż pomimo rozwiniętej profilaktyki i stosowania nowoczesnych i skutecznych leków gruźlica na terenie powiatu stargardzkiego występuje w dużej skali (blisko co 14. mieszkaniec powiatu był leczony z powodu ww. choroby w 2003 roku).

Biorąc pod uwagę powyższe dane, w Stargardzie Szczecińskim największym problemem zdrowotnym są nowotwory, choroby układu krążenia oraz choroby zakaźne. W związku z tym działania Miasta powinny być nakierowane na obniżenie wskaźnika zachorowalności i umieralności z powodu ww. chorób. W związku z tym, iż w dziedzinie profilaktyki powinny działać przede wszystkim instytucje specjalnie do tego celu powołane, tj. Narodowy Fundusz Zdrowia czy Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, działania Miasta powinny mieć charakter uzupełniający i wspierający działalność ww. podmiotów.

W związku z tym, iż nie wszystkie dziedziny zdrowia znajdują się w kręgu ścisłego zainteresowania ww. służb, Miasto powinno za pomocą odpowiednich badań przesiewowych monitorować stan zdrowia populacji mieszkańców, w szczególności dzieci. W kręgu zainteresowania powinny się znaleźć działania wskazane w odpowiednich dokumentach programowych zarówno ogólnokrajowych, jak i lokalnych, np. w Narodowym Programie Zdrowia czy też Strategii sektorowej w zakresie ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego.

2.11. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne miasta, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: szpital, przychodnie, Kościół, szkoły, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych MOPS, radnych, mieszkańców miasta.

Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Atuty i potencjał rozwojowy miasta

Według respondentów Stargard Szczeciński ma korzystne położenie geograficzne (niewielka odległość do miasta wojewódzkiego, bliskość miejsc pracy i granicy z Niemcami) optymalną wielkość i dobre połączenie komunikacyjne z większymi miastami (m.in. ze Szczecinem). Mieszkańcy doceniają piękno terenów krajobrazowych i atrakcyjność otoczenia przyrodniczego (bliskość jeziora Miedwie, duża ilość terenów zielonych). Zwracają również szczególną uwagę na zabytkowy charakter miasta i dobrze rozwiniętą infrastrukturę urzędową. Niektórzy doceniają ciszę i spokój w miejscu zamieszkania oraz mają poczucie bezpieczeństwa. Według części ankietowanych Stargard Szczeciński posiada dobrze rozbudowaną strukturę komunikacyjną oraz rozwiniętą sieć placówek handlowo-usługowych. Bardzo istotnym dla mieszkańców miasta jest również fakt, iż stanowią dobrze znającą się społeczność lokalną o życzliwych relacjach międzysąsiedzkich.

Słabe strony miasta

Wśród słabości miasta Stargardu Szczecińskiego pojawia się kilkanaście kwestii. Najważniejsza z nich dotyczy bezrobocia i związanego z nim zjawiska ubożenia mieszkańców. Istotnym problemem jest również niedostateczna ilość instytucji i imprez kulturalnych oraz miejsc do spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych (brak atrakcyjnie zagospodarowanych terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych). Dokucza także niedbałość mieszkańców o czystość i estetykę miasta (zaśmiecone ulice). Kolejną bolączką jest zły stan ulic i chodników. Poważnym zagadnieniem jest również zjawisko spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz zbyt duża liczba punktów sprzedaży napojów wysokokowych. Mieszkańcy Stargardu Szczecińskiego zwracają także uwagę na zły stan służby zdrowia (utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych). Kolejnym uciążliwym problemem jest hałas (wzmożony ruch kołowy). Niepokojącym zjawiskiem jest również wzrost zachowań o charakterze przestępczym, głównie wśród młodzieży (m.in. dewastacje miejsc publicznych) oraz zbyt mała liczba patroli jednostek powołanych do ochrony porządku i bezpieczeństwa w mieście. Część ankietowanych skarży się również na niedostosowaną do potrzeb mieszkańców komunikację miejską. Zwrócono także uwagę na kwestię zwierząt domowych (odnosząc się m.in. do braku wydzielonych przestrzeni dla psów) oraz małą aktywność społeczności lokalnej (konsumpcyjne podejście do życia).

Najważniejsze problemy społeczne w mieście

Za najważniejszy problem w mieście uznano bezrobocie. Innym, poważnym zagadnieniem, wskazanym przez respondentów, jest alkoholizm. Oba problemy, silnie ze sobą skorelowane, według respondentów, z coraz większą intensywnością dotyczą mieszkańców miasta i w niedalekiej przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne. Poważnymi

problemami, wskazanymi przez ankietowanych, są również: zjawisko ubożenia rodzin, narkomania, patologie w rodzinie, wzrost zachowań o charakterze przestępczym, zły stan służby zdrowia (utrudniony dostęp do specjalistycznych usług medycznych), brak perspektyw dla osób młodych oraz bezdomność.

Szczególnie narażone grupy społeczne

Za szczególnie narażone uznano osoby starsze i samotne. Kolejną grupę dotkniętą lokalnymi problemami społecznymi stanowią dzieci i młodzież. Do osób narażonych zaliczono również ludzi bezrobotnych, w tym młodzież i absolwentów szkół poszukujących pracy. Grupę mieszkańców, która odczuwa skutki problemów społecznych, stanowią także rodziny wielodzietne, ubogie, dysfunkcyjne (m.in. z problemem alkoholowym), osoby niepełnosprawne, chore i samotnie wychowujące dzieci.

W kwestii związanej z wyborem odbiorców, do których powinna trafiać pomoc, uznano, iż w pierwszej kolejności wspierać należy rodziny dysfunkcyjne (m.in. z problemem alkoholowym), wielodzietne, ubogie, osoby bezrobotne, starsze, dzieci, młodzież i absolwentów szkół, osoby samotnie wychowujące dzieci i niepełnosprawne. W kwestii związanej z wyborem miejsc, które wymagają interwencji, uznano, iż pomoc społeczna powinna być kierowana do poszczególnych dzielnic Stargardu Szczecińskiego, ze zwróceniem szczególnej uwagi na osiedle Kluczewo (ul. Główna i Okulickiego), Stare Miasto, osiedle Kopernika, centrum miasta (ul. Wyszyńskiego), ul. Wojska Polskiego oraz okolice dworca PKP.

Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych

Respondenci, wskazując na osoby i instytucje, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, zwrócili przede wszystkim uwagę na wiodącą rolę Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Zauważyli jednocześnie pozytywne oddziaływanie pracowników Urzędu Miejskiego, Policji, Straży Miejskiej i Powiatowego Urzędu Pracy, przedstawicieli organizacji pozarządowych, władz samorządowych, powiatowych, wojewódzkich i centralnych, różnego rodzaju stowarzyszeń, pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, miejscowych szkół oraz instytucji zajmujących się problematyką alkoholową. Według ankietowanych ważną rolę w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych mogą również pełnić: Unia Europejska (fundusze), inwestorzy zewnątrzni (tworzący nowe miejsca pracy) oraz przedstawiciele organizacji religijnych (m.in. Caritas). Gdyby zaszła taka potrzeba, to właśnie w tych instytucjach poszukiwaliby wsparcia.

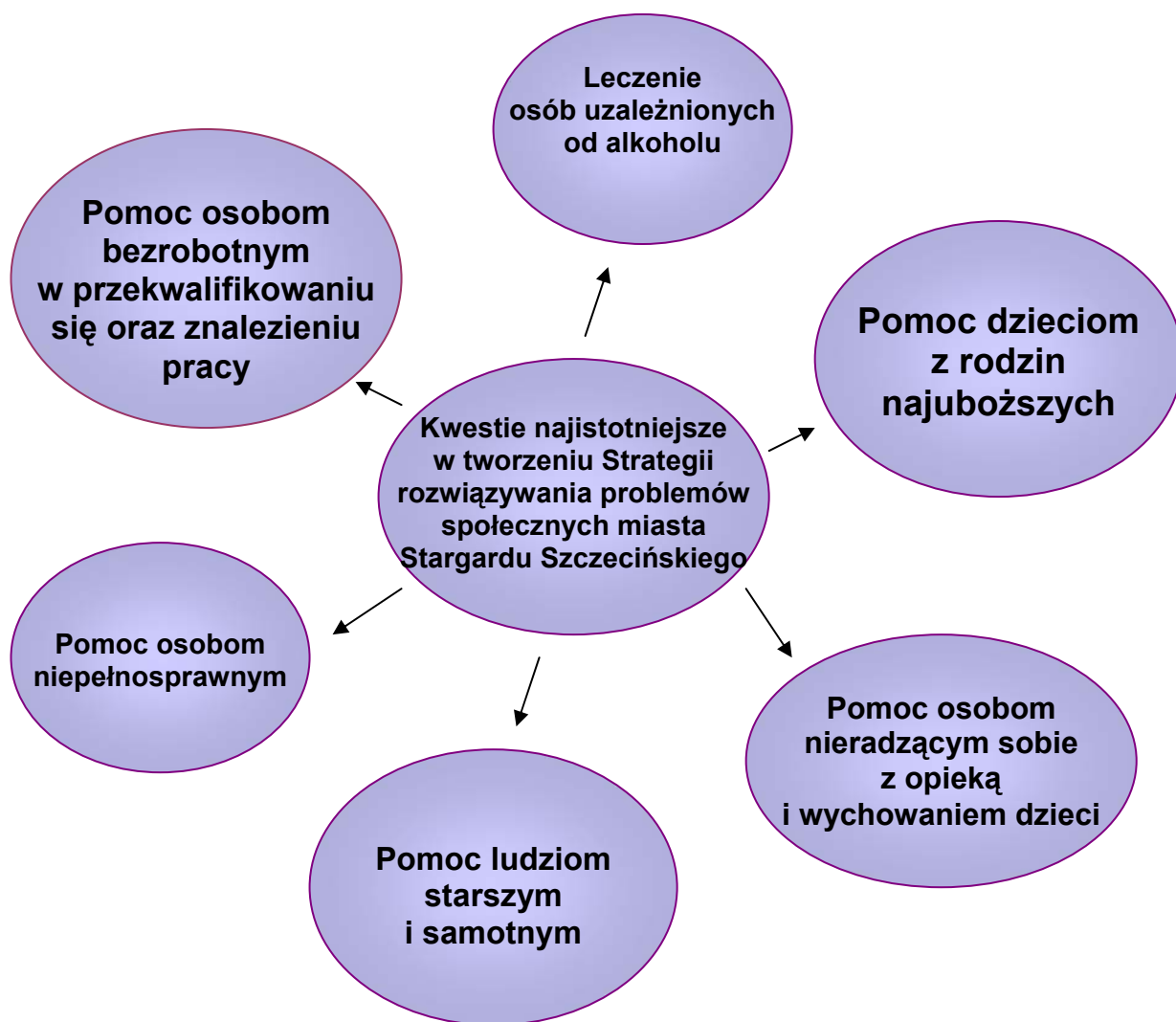
Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu Strategii

Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia rozwiązywania problemów społecznych Stargardu Szczecińskiego. Wybierali pięć

najistotniejszych kwestii z zamkniętego katalogu. Przedstawiamy kwestie, które uzyskały największą liczbę wskazań.

Lp.	Kwestie społeczne	Ilość wskazań
1.	Pomoc dzieciom z rodzin najuboższych	80
2.	Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy	63
3.	Pomoc ludziom starszym, samotnym	52
4.	Pomoc osobom nieradzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych	46
5.	Pomoc osobom niepełnosprawnym	41
6.	Pomoc osobom uzależnionym od alkoholu	38

Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego. Kwestie te szeregujemy następująco:

Badania własne Centrum AV.

Ponadto do kwestii ważnych zaliczono pomoc dzieciom z domów dziecka, samotnym kobietom w ciąży i matkom, które są w trudnej sytuacji życiowej, pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową, osobom niepełnosprawnym, dzieciom chorym lub upośledzonym, sprzęt i pieniądze dla szpitali na przeprowadzenie kosztownych operacji, pomoc bezdomnym i osobom uzależnionym od narkotyków.

2.12. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz

powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w Urzędzie Miejskim podczas posiedzenia plenarnego Zespołu roboczego do opracowania projektu Strategii i opiera się o wiedzę i doświadczenie członków Zespołu. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia:

Kwestia ludzi bezdomnych

Mocne strony

- dobrze zdiagnozowany problem bezdomności na poziomie miasta (znana jest liczba osób bezdomnych, miejsca występowania, potrzeby tej grupy),
- funkcjonowanie noclegowni dla mężczyzn i kilku miejsc schroniskowych dla kobiet – ofiar przemocy domowej,
- współpraca między służbami, która pozwala na maksymalne, możliwe zabezpieczenie potrzeb oraz zapewnia dobry monitoring problemu,
- zapewnienie posiłku w jadalni,
- funkcjonowanie magazynu z odzieżą,
- funkcjonowanie Klubu Integracji Społecznej,
- funkcjonowanie programu oddłużenia lokatorów mieszkań komunalnych, który pozwala zapobiegać eksmisji skutkującej bezdomnością,
- zapewnianie przez Miasto mieszkań socjalnych i docelowych, w tym we współpracy ze Stargardzkim Towarzystwem Budownictwa Społecznego w zasobach Towarzystwa,

- realizacja adaptacji budynku przy ul. Krasińskiego 19 na schronisko dla kobiet (również dla ofiar przemocy) i ogrzewalnię,
- przyjęty program „Potrzebny Dom” STBS-u (realizowany w trzech projektach: „Bez Barrier” – mieszkalnictwo chronione dla osób niepełnosprawnych, „Na Start” – dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, „Nie Sami” – dla seniorów).

Słabe strony

- w chwili obecnej brak miejsc schroniskowych dla kobiet i niewystarczająca liczba miejsc dla kobiet – ofiar przemocy,
- brak zintegrowanego systemu wychodzenia z bezdomności,
- problem z pijanymi bezdomnymi – brak ogrzewalni i izby wytrzeźwień,
- brak Centrum Integracji Społecznej,
- niewystarczająca liczba przydzielanych mieszkań socjalnych,
- brak mieszkań chronionych dla bezdomnych.

Szanse

- rządowy program finansowego wspierania budowy lokali socjalnych,
- środki na Centrum Integracji Społecznej,
- dostęp do programów rządowych przeciwdziałania bezdomności,
- pozytywny wpływ rozwoju gospodarczego na problem bezdomności w mieście – praca i usamodzielnienie ekonomiczne pozwala na wynajem mieszkania.

Zagrożenia

- zwiększające się opłaty mieszkaniowe,
- nieadekwatne dochody do wydatków,
- wysokie ceny mieszkań,
- brak szerszego wsparcia ze strony rządu dla programów w zakresie budownictwa socjalnego,
- nieobiektywne przedstawianie w mediach zjawiska bezdomności,
- brak akceptacji osób bezdomnych przez społeczeństwo,
- istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych,
- bardzo utrudniony dostęp osób bezdomnych do uczestniczenia w różnych obszarach społecznego funkcjonowania jednostki.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dostateczne i zagwarantowane środki finansowe na programy,

- funkcjonowanie systemu: profilaktyka, interwencja, terapia – dobre zaplecze instytucjonalne,
- duży potencjał organizacji pozarządowych,
- liczne inicjatywy pozarządowe zarówno w zakresie badań, jak i działań interwencyjnych,
- funkcjonowanie programu dla sprawców przemocy.

Słabe strony

- mała ilość specjalistów,
- lokalizacja przychodni poza centrum miasta,
- niewystarczająca oferta terapeutyczna dla narkomanów,
- ograniczone możliwości diagnozowania narkomanii,
- brak oferty spędzania czasu wolnego dla starszej młodzieży.

Szanse

- traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego,
- wspólna praca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy.

Zagrożenia

- kłopot z finansowaniem przychodni przez NFZ,
- przemyt narkotyków na trasie Berlin – Poznań, powodujący ich dużą dostępność,
- niewystarczające możliwości, by sprostać potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- mała skuteczność procedury sądowej zmierzającej do orzeczenia przymusowego leczenia z uwagi na niską egzekwowalność przez sąd wydanych postanowień zobowiązujących do leczenia odwykowego,
- istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej.

Kadra ośrodka pomocy społecznej i organizacje pozarządowe

Mocne strony

- wysokie kwalifikacje pracowników ośrodka pomocy społecznej,
- samokształcenie pracowników socjalnych,
- wielość i szerokie specjalizacje organizacji,
- powstawanie nowych organizacji,
- seminaria i konferencje,
- opracowanie Mapy aktywności organizacji pozarządowych,
- funkcjonowanie Rady Konsultacyjnej ds. współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Słabe strony

- zbyt mała liczba pracowników socjalnych,
- trudne warunki lokalowe ośrodka pomocy społecznej,
- brak zewnętrznej superwizji, realizowanej przez wyspecjalizowanych trenerów,
- niewystarczająca ilość środków na szkolenia i doskonalenie zawodowe pracowników socjalnych,
- ograniczone możliwości koordynowania organizacji pozarządowych,
- brak instytucjonalnego centrum organizacji pozarządowych.

Szanse

- dobre przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,
- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej.

Zagrożenia

- zbyt duża biurokratyzacja udzielania pomocy społecznej, uwarunkowana przepisami prawa,
- niewystarczająca liczba kadry posiadającej specjalistyczne przygotowanie do pracy z klientem, np. psycholog, prawnik, terapeuta,
- niestabilność finansowa systemu pomocy społecznej utrudniająca pracownikom socjalnym rzeczywistą pracę ze środowiskiem.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- funkcjonowanie programu „Szkoła, Rodzina, Środowisko”, zapewniającego dzieciom i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjów alternatywne formy spędzania czasu wolnego oraz pracę interdyscyplinarną organizacji i instytucji pomagających rodzinom w kryzysie (Szkolne Grupy Konsultacyjne),
- powstawanie nowych organizacji pozarządowych,
- świetlice środowiskowe z programem terapeutycznym prowadzone przez organizacje pozarządowe,
- nawiązywanie współpracy z rodzinami,
- praca socjalna na rzecz dzieci w ramach projektów pisanych przez pracowników socjalnych,
- funkcjonowanie MDK, SCK, MOS-u i klubów sportowych realizujących szkolenia dzieci i młodzieży,
- powstanie placów zabaw (5),
- skate park,

- bliskość Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- program Stargardzkiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego „Na Start”, skierowany do osób opuszczających domy dziecka i inne placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze, w ramach którego realizowane będzie mieszkalnictwo chronione,
- liczne i różnorodne szkolenia dla specjalistów pracujących z dzieckiem i rodziną.

Słabe strony

- szkoły ponadgimnazjalne poza programem „Szkoła, Rodzina, Środowisko”,
- niewystarczająca praca z rodzicami,
- niewystarczająca liczba wysoko wykwalifikowanych specjalistów,
- brak aktualnie mieszkań chronionych dla dzieci opuszczających domy dziecka i inne placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze,
- ograniczona współpraca ze służbą zdrowia,
- niewystarczająca oferta w zakresie wspólnego spędzania czasu przez rodziny,
- brak pracy z rodzinami naturalnymi dzieci, pozostających w rodzinach zastępczych.

Szanse

- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, m.in. pozwalająca zobowiązywać sprawcę do uczestnictwa w terapii i opuszczenia wspólnie z ofiarą/ami zajmowanego mieszkania (zakaz zbliżania),
- funkcjonowanie centrum wolontariatu,
- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wzrost świadomości społecznej w kwestii m.in. przemocy domowej, uzależnień i wychowywania dzieci,
- wejście Polski do Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny.

Zagrożenia

- występowanie zjawiska rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną oraz niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niski poziom kultury prawnej wśród społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- siedziba Powiatowego Urzędu Pracy w Stargardzie Szczecińskim,
- aktywne narzędzia rynku pracy, np. roboty publiczne, prace interwencyjne, staże absolwenckie, prace społecznie użyteczne,
- funkcjonowanie Klubu Integracji Społecznej,
- rozwój infrastruktury i kolejne inwestycje w Stargardzkim Parku Przemysłowym,
- budowa obwodnicy,
- kontrakty socjalne aktywizujące klientów,
- kontakty z pracownikami MOPS-u – wsparcie i aktywizacja w ramach pracy socjalnej.

Słabe strony

- brak Centrum Integracji Społecznej,
- deficyt specjalistów przygotowanych do pracy z długotrwale bezrobotnymi.

Szanse

- współpraca władz lokalnych i regionalnych z partnerami społecznymi w ramach rozwiązywania problemów osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych,
- zmiana postawy części osób bezrobotnych na bardziej elastyczną w obszarze migracji zarobkowej.

Zagrożenia

- wzrost bezrobocia długotrwałego, zjawiska dziedziczenia bezrobocia oraz rozwój zjawiska wykluczenia społecznego,
- brak wystarczającego powiązania programów dla długotrwale bezrobotnych z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacją,
- istnienie zjawiska osłabienia rodziny,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- funkcjonowanie Klubu Seniora,
- możliwość uczestniczenia w zajęciach na Uniwersytecie Trzeciego Wieku,
- dostęp do organizacji pozarządowych,
- dostęp do usług opiekuńczych i form całodobowej opieki, np. domu pomocy społecznej,
- program Stargardzkiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego „Nie Sami” skierowany do osób starszych.

Słabe strony

- brak domu dziennego pobytu,
- brak wolontariuszy przygotowanych do pracy z seniorami samotnymi, ubogimi,
- niedostateczna oferta aktywizacji.

Szanse

- bliskość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie,
- szkolenia kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- dostosowywanie standardów do wymogów Unii Europejskiej,
- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- podmiotowe traktowanie osób starszych.

Zagrożenia

- niewystarczające działania mające na celu uwrażliwienie systemu oświaty na problem osób starszych,
- samotność ludzi starszych pozbawionych oparcia w rodzinie,
- niedostosowanie infrastruktury do osób starszych,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- program Stargardzkiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego „Bez Barrier” skierowany do osób niepełnosprawnych – mieszkalnictwo chronione dla niepełnosprawnych intelektualnie i ruchowo,
- kompleksowy i wzorcowy na skalę kraju system pomocy adresowany do osób z upośledzeniem umysłowym od 16. roku życia, prowadzony przez Koło Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym,
- funkcjonowanie Centrum dla osób niepełnosprawnych „Bliżej Siebie”,
- programy i informatory dla osób niepełnosprawnych,
- dostęp do usług opiekuńczych,
- funkcjonowanie szkół specjalnych: podstawowej, gimnazjum, zasadniczej zawodowej,
- funkcjonowanie przedszkola integracyjnego i szkół integracyjnych – podstawowej i gimnazjum,
- ewidencja barier architektonicznych,
- grupy wsparcia dla osób opiekujących się osobami niepełnosprawnymi,

- dostęp do rehabilitacji, m.in. dzięki działalności organizacji pozarządowych oraz środkom przekazywanym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Słabe strony

- brak systemu wczesnej interwencji dla dzieci,
- ograniczony przepływ informacji na temat rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- brak ośrodka wsparcia dla osób psychicznie chorych.

Szanse

- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- ograniczony dostęp do rehabilitacji w Ośrodku Rehabilitacji (środki Narodowego Funduszu Zdrowia),
- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- niewystarczające upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- niewystarczające środki finansowe na szybką likwidację istniejących barier architektonicznych,
- brak systemowego finansowania mieszkalnictwa chronionego,
- wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze.

2.13. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie miasta lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe. Do zasobów zaliczamy również pewne rozwiązania pozainstytucjonalne, których wprowadzenie i realizacja przyczynia się do rozwiązywania problemów społecznych, np. program „Szkoła, Rodzina, Środowisko”, programy mieszkaniowe i inne przyjęte i realizowane przez Samorząd Miejski.

2.13.1. PODMIOTY OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Podmioty oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom miasta. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad Strategią.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Warszawska 9 a, 73-110 Stargard Szczeciński

Podmiot prowadzący:

Urząd Miejski w Stargardzie Szczecińskim

Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustaw:

- o pomocy społecznej,
- o dodatkach mieszkaniowych,
- o świadczeniach rodzinnych,
- o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej,
- o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Do zadań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w szczególności należy:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej,
- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa,
- udzielanie pomocy w formie dodatków mieszkaniowych,
- udzielanie pomocy w formie świadczeń rodzinnych i zaliczek alimentacyjnych,

- prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- prowadzenie obsługi technicznej Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców miasta, którzy znajdują się w trudnej sytuacji bytowej. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu i narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Z pomocy tej skorzystało: w 2002 roku – 8369 osób, w 2003 roku – 8819 osób, w roku 2004 – 7302 osoby, w roku 2005 – 6728 osób.

Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Stargardzie Szczecińskim

ul. Czarnieckiego 17, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Wydział Spraw Społecznych prowadzi działania w zakresie:

- koordynowania rozwiązywania występujących problemów społecznych, m.in. poprzez współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i organizacjami pozarządowymi,
- planowania, koordynowania i organizowania działań mających na celu pomoc osobom niepełnosprawnym,
- profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie miasta,
- wspierania i inicjowania programów zdrowotnych na terenie miasta, m.in. poprzez współpracę z podmiotami prowadzącymi opiekę zdrowotną,
- współpracy ze Strażą Miejską i Policją w realizacji zadań z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- współpracy ze Żłobkiem Miejskim.

Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Urząd Miejski w Stargardzie Szczecińskim, ul. Czarnieckiego 17, pokój nr 24.

Co oferuje (zakres usług):

Koordynuje działania Miasta w zakresie problematyki alkoholowej ujęte w Miejskim programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ul. Warszawska 9 a, pokój nr 1 (budynek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej),
73-110 Stargard Szczeciński.

Co oferuje (zakres usług):

Komisja przyjmuje wnioski o podjęcie postępowania w sprawie zobowiązania osoby nadużywającej alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego.

Na podstawie zgłoszenia Komisja przeprowadza postępowania wyjaśniające w sprawach osób, co do których zaistniało podejrzenie, że w związku z nadużywaniem napojów alkoholowych powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny.

W przypadku uprawdopodobnienia nadużywania alkoholu przez osobę, której dotyczyło postępowanie, Komisja za główny cel stawia sobie zmotywowanie jej do dobrowolnego podjęcia leczenia odwykowego. Odmowa skutkuje skierowaniem osoby na badanie przez biegłych celem rozpoznania, czy jest ona uzależniona od alkoholu. Jednocześnie, gdy zaistnieje potrzeba, jeden z członków Komisji przeprowadza wywiad. Stwierdzenie występowania zespołu zależności alkoholowej z jednoczesnym podtrzymywaniem odmowy dobrowolnego podjęcia leczenia skutkuje skierowaniem wniosku do sądu o wydanie postanowienia o obowiązku leczenia odwykowego.

Powiatowy Urząd Pracy

ul. I Brygady 35, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

- pośrednictwo pracy, w szczególności udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych,
- poradnictwo zawodowe,
- szkolenia bezrobotnych w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, podwyższenia kwalifikacji,
- przekwalifikowanie osób, które utraciły zdolność do pracy na dotychczasowym stanowisku,
- poradnictwo zawodowe grupowe realizowane jest w formie zajęć Klubu Pracy; w trakcie zajęć można nauczyć się:
 - metod poszukiwania pracy,
 - zasad pisania życiorysów, listów motywacyjnych,
 - prezentacji w rozmowie kwalifikacyjnej,
 - pozytywnego spojrzenia na własną osobę,
 - budowania pozytywnego myślenia i samoakceptacji,
 - określania swoich słabych i mocnych stron.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Starostwo Powiatowe, ul. Skarbowa 1, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Centrum realizuje zadania Samorządu Powiatu w zakresie pomocy społecznej.

Zakres spraw, którymi zajmuje się Centrum, ma w większości charakter działań koordynacyjnych jednostek współdziałających na obszarze powiatu.

Celem działania Centrum jest tworzenie i aktualizacja bazy danych na temat infrastruktury powiatowych jednostek świadczących pomoc społeczną. Zajmuje się także współpracą z organizacjami społecznymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Centrum zajmuje się:

- opracowywaniem i realizacją powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- rehabilitacją społeczną osób niepełnosprawnych,
- dofinansowaniem uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusie rehabilitacyjnym,
- dofinansowaniem osobom niepełnosprawnym zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych,
- dofinansowaniem organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowaniem likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- finansowaniem w części lub całości kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
- refundacją pracodawcom wynagrodzeń wypłacanych osobom niepełnosprawnym zatrudnionym na utworzonych stanowiskach pracy wraz ze składkami na ubezpieczenie społeczne od tego wynagrodzenia,
- zapewnianiem opieki i wychowania dzieciom w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- organizowaniem opieki w rodzinach zastępczych
- szkoleniem rodzin zastępczych,
- pomocą w usamodzielnieniu pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich, domów pomocy społecznej oraz rodzin zastępczych

ponoszeniem kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Starostwo Powiatowe, ul. Skarbowa 1, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wykonuje orzecznictwo dla celów pozarentowych.

Orzeka o niepełnosprawności wobec osób, które do tej pory nie posiadały żadnego orzeczenia, jak również wobec osób, które posiadają orzeczenia uzyskane z innych organów orzekających, a których ważność skończyła się albo też osoby te chciałyby uzyskać uprawnienia i ulgi przysługujące osobom niepełnosprawnym.

Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym.**Koło w Stargardzie Szczecińskim**

ul. Sikorskiego 16, 73-110 Stargard Szczeciński

Prowadzi następujące placówki dla osób niepełnosprawnych intelektualnie pow. 16. roku życia:

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Sikorskiego 16, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Ogólne usprawnienie osób upośledzonych umysłowo, w tym wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej, przygotowanie do życia w środowisku społecznym, poprawę kondycji psychicznej i fizycznej, rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy, rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej lub innej pracy zarobkowej.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do osób upośledzonych umysłowo w stopniu znacznym.

Ilość osób objętych opieką w 2005 r. – 45.

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Brzozowa 26, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje usprawnienie psychofizycznych funkcji osób z upośledzeniem umysłowym, w tym trening umiejętności interpersonalnych i zaradności życiowej przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej, usprawnienie funkcjonowania w zakresie samoobsługi, przystosowanie do aktywnego udziału w życiu społecznym, rehabilitację ruchową, w tym kinezyterapię i fizykoterapię.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do osób niepełnosprawnych intelektualnie ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Ilość osób objętych opieką w 2005 r. – 30.

Zakład Aktywności Zawodowej „Centralna Kuchnia”

ul. Broniewskiego 2, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka prowadzi działalność rehabilitacyjną i gospodarczą. Podstawowym zadaniem Zakładu jest rehabilitacja zawodowa, społeczna i lecznicza niepełnosprawnych pracowników. Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia adekwatnego do jego możliwości psychomotorycznych. Rehabilitacja społeczna ma za zadanie kształtowanie u zatrudnionych osób niepełnosprawnych umiejętności i sprawności psychofizycznych umożliwiających samodzielne funkcjonowanie. Celem rehabilitacji leczniczej jest maksymalne podniesienie zdrowia psychicznego i fizycznego niepełnosprawnych pracowników. Prowadzona przez jednostkę działalność gospodarcza obejmuje usługi związane z żywieniem zbiorowym i indywidualnym. Zakład zajmuje się również produkcją wyrobów garmażeryjnych oraz organizacją imprez cateringowych. Wyroby garmażeryjne sprzedawane są w sklepie firmowym. Imprezy okolicznościowe przygotowywane są na indywidualne zamówienie klienta.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, natomiast działalność gospodarcza do szkół, przedszkoli, zakładów pracy oraz klientów indywidualnych na terenie miasta i okolic.

Ilość osób objętych opieką w 2004 r. – 41.

Mieszkalnictwo Chronione

ul. Przedwiośnie 85, 99, ul. Broniewskiego 2 a, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje całodobową opiekę nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie w systemie działalności ciągłej, specjalistyczne usługi opiekuńcze, usamodzielnianie podopiecznych w miarę ich zdolności indywidualnych, zajęcia kompensacyjne, rewalidacyjne, rehabilitację społeczną i inne oraz działania administracyjne.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do osób niepełnosprawnych intelektualnie, z uwzględnieniem wsparcia ich rodzin.

Ilość osób objętych opieką w 2004 r. – 33 (po 11 osób w każdej z trzech placówek).

Centrum Edukacyjno-Informacyjne dla Osób Niepełnosprawnych „Blżej Siebie”

ul. Warszawska 9 a, 73-110 Stargard Szczeciński (budynek Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej)

Podmiot prowadzący:

Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Stargardzie Szczecińskim

ul. Czarnieckiego 17, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Osoby niepełnosprawne mogą zasięgnąć konsultacji prawnika w zakresie prawa i możliwości prawnych w rozwiązywaniu problemów związanych z niepełnosprawnością.

Centrum zostało wyposażone w sprzęt komputerowy, z którego mogą korzystać członkowie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

W Centrum można również uzyskać bezpłatną pomoc w postaci nauki obsługi komputera i posługiwania się internetem, jeśli jest się członkiem jednej z organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w Stargardzie Szczecińskim.

Nauczanie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi**1) Placówki oświatowe prowadzące nauczanie integracyjne:****Zespół Szkół Ogólnokształcących**

os. Zachód A5, 73-110 Stargard Szczeciński

W skład ZSO wchodzi:

- Szkoła Podstawowa nr 2 z klasami integracyjnymi,
- Gimnazjum Integracyjne.

Przedszkole Miejskie nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Lechicka 11, 73-110 Stargard Szczeciński

2) Szkolnictwo specjalne**Zespół Szkół Specjalnych**

ul. Wita Stwosza 1a/1b, 73-110 Stargard Szczeciński

W skład ZSS wchodzi:

- Szkoła Podstawowa Specjalna,
- Gimnazjum Specjalne,
- Szkoła Filialna Zespołu Szkół Specjalnych.

Zespół Szkół nr 5 Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Centrum Kształcenia Praktycznego

ul. Gdyńska 8, 73-110 Stargard Szczeciński

Szkoła kształci w następujących zawodach:

- ogrodnik terenów zieleni,
- kucharz małej gastronomii.

Świetlice socjoterapeutyczne prowadzone przez organizacje pozarządowe

Świetlica socjoterapeutyczna przy Komendzie Hufca ZHP, Domu Harcerza, Rynek Staromiejski 4/3,

Świetlica socjoterapeutyczna przy Środowiskowym Domu Samopomocy PSOUU, ul. Brzozowa 26,

Świetlica socjoterapeutyczna przy Ognisku św. Brata Alberta Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, ul. Kasińskiego 10,

Środowiskowe Ognisko Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, ul. Wierzyńskiego 3/U/1,

Środowiskowe Ognisko Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, ul. 11 Listopada 3b,

Świetlica socjoterapeutyczna przy Stowarzyszeniu Osób Niepełnosprawnych Ruchowo i Przyjaciół „POMOST”, ul. Pogodna 14-16,

Program socjoterapeutyczny realizowany jest także w NSZOZ Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, ul. Warszawska 16,

W każdej szkole prowadzone są zajęcia socjoterapeutyczne.

Świetlice „Promyk” i Szkolne Grupy Konsultacyjne (SGK) działające w ramach programu „Szkoła, Rodzina, Środowisko”

Świetlica „Promyk” i SGK przy Szkole Podstawowej nr 1, ul. Sienkiewicza 8,

Świetlica „Promyk” i SGK przy Szkole Podstawowej nr 5, ul. Kuśnierzy 7,

Świetlica „Promyk” i SGK przy Szkole Podstawowej nr 7, pl. Majdanek 7,

Świetlica „Promyk” i SGK przy Szkole Podstawowej nr 8, ul. Traugutta 16,

Świetlica „Promyk” i SGK przy Gimnazjum nr 4, os. Zachód B/15,

Świetlica „Promyk” przy Gimnazjum nr 1, ul. Popiela 2.

Opieka zdrowotna

W Mieście funkcjonują zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie, poradnie i gabinety) oraz zakład opieki zdrowotnej całodobowej - stacjonarnej (szpital).

Stacjonarna opieka zdrowotna

Szpital przy ul. Wojska Polskiego 27 w Stargardzie Szczecińskim, który działa w strukturach Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej, w 2003 roku dysponował 350 łózkami. Poszczególne Oddziały Szpitalne posiadają następującą kategoryzację:

- Oddział Okulistyczny – jednodniowy,
- Oddział Otolaryngologiczny – I typ,
- Oddział Chirurgii Ogólnej – II typ,
- Oddział Wewnętrzny – II typ,
- Oddział Ginekologiczny i Położnictwo – II typ,
- Oddział Neonatologiczny – I typ.

SPZZOZ prowadzi również Ośrodek Rehabilitacji przy ul. Staszica 16. W Ośrodku funkcjonują rehabilitacyjne oddziały szpitalne, jak i specjalistyczne ambulatoryjne poradnie.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna

Na terenie miasta Stargardu Szczecińskiego usługi medyczne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia) oraz usługi specjalistyczne (zarówno finansowane przez NFZ, jak i odpłatne) świadczą następujące podmioty:

- 1) NZOZ „Zachód” s.j., os. Zachód A 17,
- 2) NZOZ „Fam-Med.” Sp. z o.o., os. Kopernika 10, filia na os. Pyrzyckim - ul. Armii Krajowej 7u/2,
- 3) NZOZ „Medis”, ul. Główna 2, ul. Kilińskiego 3, ul. Wojska Polskiego 24,
- 4) NZOZ „Ewa-Lek” s.c., ul. Pocztowa 2,
- 5) Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy – Zachodniopomorskie Centrum Leczenia i Profilaktyki, ul. Bolesława Śmiałego 33, 70-347 Szczecin, (przychodnie: ul. Pierwszej Brygady 18, ul. Mickiewicza 18),
- 6) Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, aleja Żołnierza 37,
- 7) Przychodnia Specjalistyczna SPZZOZ, ul. Słowackiego 21.
- 8) Poradnie ambulatoryjne w ramach Ośrodka Rehabilitacji SPZZOZ:
 - Oddział Otwarty dla Matki z Dzieckiem,
 - Poradnia Rehabilitacyjna.

NSZOZ Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia

ul. Warszawska 16 (I piętro nad Strażą Miejską), 73-110 Stargard Szczeciński.

Co oferuje (zakres usług):

- diagnoza uzależnienia od alkoholu, innych substancji chemicznych i zachowań,
- profesjonalna pomoc osobom uzależnionym od alkoholu w formie porad, konsultacji, terapii grupowej (na podstawie podstawowego i pogłębionego programu terapii), diagnoza współuzależnienia, przemocy, syndromu Dorosłych Dzieci Alkoholików (DDA),
- diagnoza współuzależnienia oraz porady, konsultacje, terapia dla członków rodzin osób uzależnionych od alkoholu,
- konsultacje i grupa wsparcia dla młodzieży wychowującej się w rodzinie z problemem alkoholowym,
- zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci wychowujących się w rodzinie z problemem alkoholowym,
- konsultacje indywidualne dla osób doświadczających przemocy,
- grupa dla osób doznających przemocy,
- trening umiejętności dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych,
- grupa edukacyjno-terapeutyczna dla rodziców narkomanów,
- konsultacje, diagnoza i terapia dla osób uzależnionych od narkotyków we wstępnej fazie.

Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej**Ognisko św. Brata Alberta**

ul. Krasińskiego 10, 73-110 Stargard Szczeciński

Podmiot prowadzący:

Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej,

ul. Wieniawskiego 5, 71-142 Szczecin

Prowadzi następujące placówki:

Noclegownia dla osób bezdomnych

ul. Krasińskiego 10, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje nocleg dla bezdomnych mężczyzn w godzinach 18⁰⁰–8⁰⁰, całodobowy pobyt (o charakterze schroniska: dla kobiet, osób chorych, w podeszłym wieku, przechodzących terapię), stały dostęp do sanitariatów z ciepłą wodą oraz pralni. Noclegownia zapewnia również trzy posiłki dziennie (w tym jeden gorący), czystą pościel (zmienianą raz w miesiącu) oraz salę telewizyjną w godzinach wieczornych.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do bezdomnych kobiet i mężczyzn.

Schronisko dla ofiar przemocy

ul. Krasińskiego 10, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje schronienie (całodobowy pobyt). Schronisko dysponuje dwoma pokojami, oddzielną łazienką z ciepłą wodą, pralnią oraz tarasem rekreacyjnym. Jednostka gwarantuje trzy posiłki dziennie i czystą pościel. Schronisko współpracuje z Przychodnią Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia. Dzieci objęte są programem terapeutycznym w świetlicy socjoterapeutycznej.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do kobiet (z dziećmi) – ofiar przemocy w rodzinie.

Świetlica socjoterapeutyczna

ul. Krasińskiego 10, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje program socjoterapeutyczny (obejmujący wszystkich uczestników), minimum jeden posiłek oraz słodycze lub owoce, odzież z magazynu odzieży używanej, pomoc materialną rodzinom skrajnie ubogim, pracownię komputerową (cztery komputery z dostępem do internetu). Świetlica działa w dni nauki szkolnej w godzinach 14³⁰–17³⁰. Jednostka zapewnia również cztery wyjazdy w ciągu roku (basen, kino, teatr).

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, z rodzin zagrożonych bezdomnością, z rodzin skrajnie ubogich oraz dzieci ze schroniska dla ofiar przemocy rodzinnej (mieszkańcy Ogniska).

Jadłodajnia

ul. Krasińskiego 10, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje tanie posiłki we wszystkie dni tygodnia.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do bezdomnych mieszkańców Ogniska, mieszkank schroniska dla ofiar przemocy, ubogich mieszkańców miasta oraz emerytów i rencistów.

Magazyn odzieży używanej

ul. Krasieńskiego 10, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje odzież z wtórnego obiegu, pozyskiwaną od mieszkańców Stargardu Szczecińskiego oraz ze sklepów.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do ubogiej ludności miasta i gminy, bezdomnych mieszkańców Ogniska oraz dzieci ze świetlicy socjoterapeutycznej.

W ciągu roku z magazynu skorzystało 2.000 osób (wydano ok. 14.000 sztuk odzieży).

Ośrodek dla Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi

ul. Gen. L. Okulickiego 3, 73-110 Stargard Szczeciński

Podmiot prowadzący:

Stowarzyszenie Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi im. dr. Tomasza Judyma

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje stacjonarny, całodobowy pobyt z pełnym wyżywieniem, doraźną pomoc prawną i socjalną oraz pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do wszystkich osób bezdomnych, które nie wymagają specjalistycznej opieki medycznej i które nie mają problemów z realizacją podstawowych czynności samoobsługowych.

Ilość osób objętych opieką w 2004 r. – 57 (w wieku 22-78 lat), w tym 9 kobiet (5 z małymi dziećmi). Średni czas pobytu jednej osoby w ośrodku w 2004 r. wyniósł 8 miesięcy.

Komenda Hufca Związku Harcerstwa Polskiego w Stargardzie Szczecińskim

Dom Harcerza, Rynek Staromiejski 4/3, 73-110 Stargard Szczeciński.

Co oferuje (zakres usług):

Harcerski Ośrodek Praw Człowieka „OMBUDSMAN”.

Ponadto Komenda:

- organizuje obozy socjoterapeutyczne dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym,
- organizuje obozy terapeutyczne dla rodzin z problemem alkoholowym i problemem przemocy,
- prowadzi świetlicę socjoterapeutyczną,
- koordynuje realizację programu „Szkoła, Rodzina, Środowisko”.

Komenda Powiatowa Policji

ul. Warszawska 26, 73-110 Stargard Szczeciński.

Co oferuje (zakres usług):

- „niebieski pokój” – pokój przesłuchań dla ofiar przemocy.
- terapia sprawców przemocy domowej – w Komendzie prowadzony jest program terapeutyczny dla sprawców przemocy domowej realizowany przez psychoterapeutów uzależnień. Zgodnie z ustaleniami pomiędzy Komendą a Sądem Rejonowym w programie mają uczestniczyć głównie osoby skazane za znęcanie się nad rodziną, którym warunkowo zawieszono odbywanie kary, a jako jeden z warunków określono uczestnictwo w ww. programie. Poza tym programem terapeutycznym obejmowane są także osoby, wobec których toczy się postępowanie prowadzone przez Policję.

Stowarzyszenie „Serce Dzieciom”

ul. Dworcowa 10 a, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Centrum Wolontariatu.

Pomoc żywnościowa we współpracy z Koszalińskim Bankiem Żywności.

Lokalna Organizacja Grantowa Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do organizacji pozarządowych z terenu powiatu stargardzkiego oraz rodzin dysfunkcyjnych i patologicznych.

Ilość osób objętych opieką w 2004 r. – 856. Żywność dostarczono do ponad 1.500 rodzin z terenu miasta i powiatu.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Zarząd Miejski

ul. 11 Listopada 3 b, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Jednostka oferuje zajęcia socjoterapeutyczne, ciepłe posiłki, zajęcia kulturalno-oświatowe, spotkania z rodzicami i opiekunami, zajęcia edukacyjne i inne działania w zakresie profilaktyki uzależnień, organizowanie i zagospodarowywanie czasu wolnego w ramach prowadzonych Środowiskowych Ognisk Wychowawczych.

Do kogo skierowana jest oferta jednostki:

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci z rodzin niepełnych, ubogich oraz dzieci i młodzieży dotkniętych problemem uzależnień.

Ilość osób objętych opieką w 2004 r. – 97 (18 dzieci z rodzin niepełnych, 44 dzieci z rodzin ubogich oraz 35 dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnień).

Stargardzkie Stowarzyszenie Klub Abstynenta „ALA”

ul. Warszawska 16, 73-110 Stargard Szczeciński.

Co oferuje (zakres usług):

- Punkt Informacyjny dla osób z problemem alkoholowym.
- Klub Abstynenta – prowadzący działania na rzecz integracji środowiska abstynenckiego (świetlica, biblioteka, imprezy integracyjne),
- Grupy Samopomocowe:
 - „AA” (Anonimowi Alkoholicy),
 - „AL-ANON” (dla współuzależnionych – rodzin alkoholików),
 - „GRUPA WSPARCIA” (dla uzależnionych po odbytej terapii),
 - „AN” (Anonimowi Narkomani).

Oddział Krajowego Towarzystwa Autyzmu w Stargardzie Szczecińskim

ul. Żeglarska 3, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Głównym celem Stowarzyszenia jest inicjowanie i prowadzenie różnych form pomocy dla osób autystycznych i ich rodzin w sprawach dotyczących poprawy zdrowia, warunków socjalnych, sytuacji materialnej i adaptacji w społeczeństwie.

Prowadzi Dzienny Ośrodek Rehabilitacyjno-Szkolno-Wychowawczy.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim

ul. Bolesława Chrobrego 21, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Stowarzyszenie reprezentuje interesy swoich Członków wobec władz państwowych i samorządowych, organizuje im czas wolny (wycieczki, imprezy, zabawy) oraz udziela zapomóg dla najuboższych członków Związku.

Ponadto prowadzi Klub Seniora, w którym działają 4 koła zainteresowań: muzyczne, brydżowe, robótek ręcznych i recytatorskie. W ramach działań koła muzycznego powstał Chór Klubu Seniora.

Dla potrzeb swoich członków Związek prowadzi działalność kulturalną, zdrowotną, krajoznawczo-turystyczną, a także opiekę socjalną. Organizuje cotygodniowe spotkania w Stargardzkim Centrum Kultury i Domu Kultury Kolarza, prowadzi terapię zajęciową, służącą ogólnemu usprawnieniu.

Stargardzkie Stowarzyszenie Chorych na SM

ul. Szczecińska 17, 73-110 Stargard Szczeciński (budynek Domu Kultury Kolejarza)

Co oferuje (zakres usług):

Stowarzyszenie jest organizacją społeczną skupiającą osoby chore na stwardnienie rozsiane (SM), osoby z chorobami narządów ruchu, ich rodziny i przyjaciół oraz osoby chcące w jakikolwiek sposób pomóc chorym na SM i innym osobom niepełnosprawnym.

Główne cele działalności Stowarzyszenia to:

- poprawa warunków życia osób chorych na SM, zwiększenie ich udziału w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym i sportowym miasta Stargardu Szczecińskiego i regionu,
- wzajemna wymiana doświadczeń osób chorych i ich bliskich w walce z chorobą i jej przezwyciężaniem,
- poszerzenie wiedzy społeczeństwa o samej chorobie, jak i potrzebach i problemach osób dotkniętych niepełnosprawnością, w szczególności zaś chorych na SM.

Ww. cele realizuje m.in. poprzez:

- współdziałanie z władzami samorządowymi oraz organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- organizowanie spotkań z prawnikami i lekarzami,
- pomoc członkom Stowarzyszenia w problemach związanych z rehabilitacją, leczeniem i życiem codziennym.

Stowarzyszenie w swojej siedzibie dysponuje wyposażoną salą rehabilitacyjną, z której mogą korzystać wszyscy mieszkańcy Stargardu Szczecińskiego.

Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Koło nr 1 w Stargardzie Szczecińskim

ul. Dworcowa 11 a, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Celem działania Stowarzyszenia jest:

- opieka i pomoc ludziom chorym na cukrzycę,
- dbanie o jakość leczenia cukrzycy poprzez wykreowanie właściwego systemu leczenia diabetologicznego,
- pomoc w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych i bytowych dzieci i młodzieży, inwalidów oraz osób w podeszłym wieku – chorych na cukrzycę,
- reprezentowanie i ochrona interesów członków Stowarzyszenia wobec władz publicznych i innych organizacji.

Stowarzyszenie w ramach swojej działalności prowadzi:

- Punkt Wczesnego Wykrywania Cukrzycy, w którym można bez skierowania lekarskiego dokonać pomiaru cukru i cholesterolu,

- Punkt Edukacji i Profilaktyki Zdrowotnej, w którym udzielane są porady, jak zapobiegać i żyć z cukrzycą,
- Punkt Masażu Klasycznego, Chińskiego i Akupresury Stopy.

Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Ruchowo i Przyjaciół „POMOST”

ul. Pogodna 14-16, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Stowarzyszenie inicjuje i popiera wszelkie formy pomocy osobom niepełnosprawnym ruchowo. Prowadzi grupę wsparcia, świetlicę socjoterapeutyczną oraz sekcję tenisa stołowego i pływania. Stowarzyszenie „Pomost” współtworzyło ze Stargardzkim Towarzystwem Budownictwa Społecznego mieszkalnictwo chronione dla osób niepełnosprawnych ruchowo przy ul. Tańskiego.

Stowarzyszenie Kobiet po Mastektomii „STOKROTKA”

pl. Majdanek 7, 73-110 Stargard Szczeciński (budynek Bursy Szkolnej)

Co oferuje (zakres usług):

Zrzesza kobiety chore na raka piersi po przebytej mastektomii.

Główne cele Stowarzyszenia to:

- rehabilitacja psychofizyczna członkiń,
- wzajemna nieprofesjonalna pomoc i wsparcie,
- rozwijanie edukacji i profilaktyki raka piersi w środowisku.

Stowarzyszenie dysponuje specjalistycznym fantomem do nauki samobadania piersi, organizuje spotkania – warsztaty z lekarzem ginekologiem, psychoterapię dla członkiń oraz gimnastykę usprawniającą.

Polski Czerwony Krzyż, Zarząd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim

ul. Bolesława Limanowskiego 24, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Zajmuje się promocją zdrowia, pomocą socjalną dla rodzin potrzebujących, szkoleniami z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, organizowaniem wypoczynku letniego dla dzieci z biednych rodzin, działalnością na rzecz rozwoju krwiodawstwa i krwiolecznictwa oraz pozyskiwania honorowych dawców krwi, organizowaniem pomocy humanitarnej w przypadku klęsk i katastrof. Prowadzi magazyn odzieży.

Polski Związek Głuchych, Koło Terenowe w Stargardzie Szczecińskim

ul. B. Chrobrego 21, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Koło zrzesza niesłyszących oraz inne osoby z wadą słuchu dla udzielania im pomocy w sprawach życiowych, a w szczególności działa w zakresie:

- propagowania w społeczeństwie problemów ochrony słuchu i rehabilitacji inwalidów słuchu oraz podejmowania działań zmierzających do zapobiegania inwalidztwu słuchu,
- prowadzenia rehabilitacji słuchu i mowy w kierunku przystosowania osób niesłyszących i innych osób z wadą słuchu do życia społecznego i zawodowego,
- sprawowania opieki nad dziećmi i młodzieżą niesłyszącą i z wadą słuchu oraz nad dziećmi słyszącymi rodziców głuchych - udzielania im pomocy w podnoszeniu wykształcenia ogólnego i kwalifikacji zawodowych,
- organizowania własnych form rekreacji ruchowej, turystyki i sportu,
- stwarzania możliwości rozmów w języku migowym.

Stowarzyszenie prowadzi Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Niesłyszących.

Polski Związek Niewidomych, Okręg Zachodniopomorski, Koło w Stargardzie Szczecińskim

ul. Wojska Polskiego 21, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Zakres działalności Związku:

- zrzesza osoby niewidome i słabowidzące w celu ich społecznej integracji, rehabilitacji, ochrony interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji,
- reprezentuje swych członków wobec organów władzy publicznej oraz innych instytucji,
- organizuje i współdziała w organizowaniu różnych form działalności kulturalnej i artystycznej niewidomych, a także sportu, turystyki i rekreacji.

Stowarzyszenie Integracji Środowiskowej

al. Żołnierza 27/3, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Celem Stowarzyszenia jest integracja społeczna osób niepełnosprawnych fizycznie i umysłowo. Realizuje zadania związane z aktywizacją, rehabilitacją i rekreacją osób niepełnosprawnych oraz integracją środowiskową.

Koło Dzieci z Cukrzycą Towarzystwa Przyjaciół Dzieci

ul. I Brygady 35, 73-110 Stargard Szczeciński

Co oferuje (zakres usług):

Stowarzyszenie skupia osoby chore na cukrzycę, ale także fenylketonurię, zespół Downa, alergię oraz dzieci z rodzin ubogich, ich rodziny i przyjaciół.

Główne cele Stowarzyszenia:

- opieka i pomoc chorym na cukrzycę,
- edukacja pacjentów w zakresie wiedzy medycznej na temat choroby i praktycznych umiejętności,
- pozyskiwanie sprzętu medycznego do prawidłowego monitorowania i samokontroli cukrzycy.

Punkt Poradnictwa Rodzinnego „Z Martwych Wstanie”

ul. Brzozowa 2, 73-110 Stargard Szczeciński.

Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w RP

Co oferuje (zakres usług):

Oferuje pomoc w zakresie:

- poradnictwa rodzinnego,
- problemów związanych z alkoholem lub narkotykami,
- problemów związanych z nałogiem palenia tytoniu,
- gdy czujesz się zagubiony, bo ktoś z twoich przyjaciół nadużywa alkoholu lub innych środków chemicznych i nie wiesz co zrobić,
- gdy boisz się przemocy,
- gdy chcesz skorzystać ze spotkań i szkoleń antystresowych,
- gdy potrzebujesz prelekcji na powyższe tematy.

2.13.2. PROGRAMY SŁUŻĄCE ZDIAGNOZOWANIU I ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW WYSTĘPUJĄCYCH W POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZINACH

Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, opierając się na analizie problemów alkoholowych w Stargardzie Szczecińskim, określa konkretne cele i zadania Miasta, tworząc tym samym lokalną strategię działania w przedmiotowej dziedzinie.

Główne strategie Programu to:

- 1) wzmocnienie i rozszerzenie oddziaływań profilaktycznych w zakresie uzależnienia od alkoholu i narkotyków skierowanych do dzieci i młodzieży,
- 2) rozwijanie istniejącego systemu pomocy rodzinom z problemem alkoholowym i problemem przemocy, w szczególności poprzez rozszerzenie pracy interdyscyplinarnej podmiotów zajmujących się pomocą tym rodzinom, a w pierwszej kolejności dzieciom,
- 3) wzmocnienie działań w zakresie edukacji publicznej dotyczącej problematyki alkoholowej i zjawiska przemocy w rodzinie.

W ramach dążenia do osiągnięcia ww. celów strategicznych Program zakłada realizację następujących zadań:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dotyczących zakazu reklamy napojów alkoholowych oraz zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, osobom do lat 18, na kredyt lub pod zastaw oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Miejski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2005 – 2015

Ważną rolę w problematyce niepełnosprawności w Stargardzie odgrywa Miejski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Jego celem jest przedstawienie diagnozy problemu niepełnosprawności w mieście, dotychczas podejmowanych działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz określenie zadań, których realizacja przyczyniłaby się do poprawy

warunków funkcjonowania osób o ograniczonej sprawności w społeczności lokalnej, przy uwzględnieniu istniejących zasobów i możliwości Miasta w zakresie realizacji tych zadań. Obecnie obowiązujący Program (obejmujący lata 2005 – 2015) zawiera następujące cele:

1. podniesienie jakości życia osób dotkniętych niepełnosprawnością, np. poprzez zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do specjalistycznego poradnictwa i metod rehabilitacji w jak najwcześniejszej fazie powstawania lub wykrycia niepełnosprawności,
2. zmniejszenie negatywnych skutków niepełnosprawności powstającej w późnym okresie życia (szczególnie dla kobiet) poprzez m.in. działania takie jak wspieranie działalności Klubów Seniora prowadzenie usług opiekuńczych, wolontariat,
3. wykorzystywanie zasobów osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym, np. poprzez współpracę i wsparcie dla podmiotów zajmujących się organizowaniem pracy osób niepełnosprawnych,
4. podnoszenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych i dążenie do wyrównywania poziomu wykształcenia niepełnosprawnych kobiet i niepełnosprawnych mężczyzn, np. poprzez współpracę i wsparcie dla podmiotów zajmujących się szkolnictwem osób niepełnosprawnych,
5. likwidacja barier (m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych) utrudniających niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
6. zwiększenie wiedzy mieszkańców Miasta na temat problemów osób niepełnosprawnych i sposobów ich rozwiązywania, prowadzenie kampanii edukacyjnej mającej na celu profilaktykę niepełnosprawności,
7. udzielanie wsparcia organizacjom pozarządowym.

Program „Szkoła, Rodzina, Środowisko”

Od września 2003 roku na terenie miasta Stargardu Szczecińskiego realizowany jest program „Szkoła, Rodzina, Środowisko”. Podejmowane w jego ramach działania obejmują następujące obszary:

- Szkołę – która pełni nie tylko funkcję dydaktyczną, ale także wychowawczą, przekazując normy i wartości społeczne, uczy komunikacji interpersonalnej i wrażliwości na drugiego człowieka oraz zachowań w formalnej grupie, grupie rówieśniczej i grupach nieformalnych.
- Rodzinę – w której wychowuje się dziecko i która jest dla niego podstawą do kreowania własnej tożsamości i osobowości. Wartości i styl życia rodziny są dla dziecka punktem odniesienia i normami, które wynosi na zewnątrz.

- Środowisko – tj. wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się rozwiązywaniem problemów uzależnień, problemu przemocy w rodzinie oraz mające wpływ na środowisko, w którym dzieci i młodzież spędzają czas poza domem i szkołą.

Podstawową tezą Programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży, a jego główne cele to:

- 1) profilaktyka w dziedzinie problemów dotyczących uzależnień i przemocy poprzez stworzenie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, a tym samym zmniejszenie się liczby uczniów sięgających po alkohol i używki,
- 2) zapobieganie negatywnym, aspołecznym zachowaniom uczniów,
- 3) wzmacnianie wśród dzieci i młodzieży prawidłowych norm i wartości społecznych,
- 4) poprawa funkcjonowania uczniów z rodzin z problemem alkoholowym i problemem przemocy, jak również samych rodzin,
- 5) współpraca i praca z rodzinami mającymi kłopoty wychowawcze ze swoimi dziećmi,
- 6) zjednoczenie w działaniu na rzecz właściwego wychowania dzieci i młodzieży, wszystkich służb, instytucji i organizacji działających na terenie miasta Stargardu.

Realizacja programu obejmuje dwa podstawowe kierunki działania:

- 1) stworzenie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego poprzez zorganizowanie na terenie szkół podstawowych i gimnazjów różnorodnych zajęć pozalekcyjnych,
- 2) działania Miejskiej Grupy Konsultacyjnej i Szkolnych Grup Konsultacyjnych – swoistych zespołów interdyscyplinarnych, których głównym zadaniem jest kompleksowa pomoc dzieciom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych.

Podstawowe oczekiwania związane z realizacją Programu to:

- zmniejszenie się liczby dzieci i młodzieży sięgającej po używki,
- poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży,
- zminimalizowanie rozmiaru zachowań negatywnych dzieci i młodzieży,
- poprawa sytuacji rodzin dysfunkcyjnych będących w kryzysie.

W ramach Programu na bazie istniejących w szkołach świetlic socjoterapeutycznych utworzono świetlice integrująco-wspierające „Promyk”. Oferują one dzieciom i młodzieży różnego rodzaju zajęcia (sportowe, plastyczne, teatralne, taneczne, komputerowe, dziennikarskie, wyrównawcze, językowe itd.), umożliwiając im spędzanie czasu w sposób atrakcyjny. Obok świetlic w każdej szkole funkcjonuje tzw. Szkolna Grupa Konsultacyjna – zespół złożony z pedagogów, pracowników socjalnych, dzielnicowych, kuratorów, pielęgniarek szkolnych oraz funkcjonariuszy Straży Miejskiej z danego rejonu miasta. Zadaniem tego

zespołu jest interdyscyplinarna praca na rzecz rozwiązywania problemów dzieci uczęszczających do świetlic oraz ich rodzin.

Program Rewitalizacji i Remontów Miasta Stargardu Szczecińskiego

Zasadniczym celem Programu Rewitalizacji i Remontów Miasta Stargardu Szczecińskiego jest przeprowadzenie kompleksowych remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym.

Udział w procesie opracowywania Programu mieli: Pełnomocnik Prezydenta Miasta do spraw rewitalizacji oraz Zespół do spraw rewitalizacji miasta Stargardu Szczecińskiego, powołani zarządzeniem Prezydenta Miasta. Dokument opracowano w dwóch etapach. Pierwszy z nich polegał na analizie i diagnozowaniu aktualnej sytuacji w mieście w aspektach: przestrzennym, gospodarczym i społecznym. W kolejnym etapie opracowano projekty, których realizacja przyczyniłaby się do całkowitej lub częściowej eliminacji niekorzystnych zjawisk i aspektów zdiagnozowanych w I części opracowania. Program został przyjęty uchwałą Nr XXXIII/356/2005 Rady Miejskiej z dnia 28 czerwca 2005 r.

Zidentyfikowano problemy występujące m.in. w sferze społecznej Stargardu Szczecińskiego i określono występujące w mieście obszary skupiające osoby zagrożone wykluczeniem społecznym oraz obszary niebezpieczne.

Wyodrębniono w mieście trzy tereny wymagające rewitalizacji: obszar Śródmieścia, obszar Starówki oraz osiedle Lotnisko. Stworzono projekty, które w dłuższym okresie, przy współuczestnictwie wielu partnerów, przyczynią się do rewitalizacji zdegradowanych dzielnic miasta oraz remontu i renowacji kwartałów i obiektów znajdujących się w złym stanie technicznym. Projekty zaplanowano do realizacji w latach 2005 – 2013. Zakłada się, że realizacja działań przewidzianych w dokumencie przyczyni się do zintensyfikowania rozwoju gospodarczego i społecznego miasta. Przedsięwzięcia te dotyczą nie tylko sfery przestrzennej, ale również gospodarczej i społecznej.

Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy – Miasta Stargardu Szczecińskiego na lata 2005 – 2009

Program, wprowadzony uchwałą Rady Miejskiej Nr XXXIII/361/2005 z dnia 28 czerwca 2005 r., wskazuje na potrzeby mieszkaniowe Miasta, na potrzeby remontowe budynków i lokali komunalnych, wykazuje niezbędne nakłady na utrzymanie tych zasobów oraz na remonty. W programie określono również zasady polityki czynszowej, kierunki prywatyzacji mieszkaniowego zasobu Miasta, plan sprzedaży lokali komunalnych, zasady zarządzania

mieszkaniowym zasobem Miasta, program inwestycji mieszkaniowych, źródła finansowania, a także działania w zakresie poprawy i racjonalizacji gospodarowania istniejącym zasobem mieszkaniowym Miasta.

Do zadań Miasta w zakresie tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych należy m.in. zapewnienie lokali socjalnych i lokali zamiennych, wynajmowanie lokali mieszkalnych gospodarstwom domowym o niskich dochodach oraz osobom wymagającym lokalu o specjalnych walorach, a w szczególności osobom niepełnosprawnym, osobom sędziwym oraz wychowankom rodzin zastępczych, domów dziecka i innych placówek opiekuńczo-wychowawczych, którym udzielać będzie wsparcia w jego uzyskaniu. Miasto może uczestniczyć w realizacji i eksploatacji obiektów służących zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, takich jak budynki z mieszkaniami socjalnymi, schroniska dla bezdomnych, noclegownie i inne.

Realizacja zadań przebiega poprzez:

- 1) wykorzystanie własnego zasobu mieszkaniowego;
- 2) pozyskiwanie lokali mieszkalnych do zasiedlenia w zasobach Stargardzkiego TBS Sp. z o.o., w zasobach spółdzielczych, w zasobach Skarbu Państwa albo w zasobach prywatnych, na zasadzie wykupu, wynajmu, użyczenia lub partycypacji w kosztach budowy w sposób określony w umowach;
- 3) remonty gruntowne polegające na przebudowie pomieszczeń lub budynków niemieszkalnych na lokale mieszkalne finansowane z budżetu Miasta, ze środków pomocowych pozyskiwanych przez Miasto, a także ze środków własnych inwestorów - osób fizycznych lub prawnych z możliwością udziału Miasta w kosztach przebudowy lub adaptacji w formie dopłaty z budżetu miasta do podjętych przedsięwzięć na zasadach określonych w umowach;
- 4) budowę budynków komunalnych;
- 5) zamiany nieruchomości gruntowych i innych na budynki lub lokale mieszkalne;
- 6) współpracę z organizacjami pozarządowymi reprezentującymi osoby lub środowiska o specjalnych walorach, a w szczególności osoby niepełnosprawne, sędziwe, wychowanków rodzin zastępczych, domów dziecka i innych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Zarząd budynkami i lokalami komunalnymi Miasto powierzyło Stargardzkiemu TBS Sp. z o.o.

Na listach i wykazach osób uprawnionych do przydziału lokali z mieszkaniowego zasobu Miasta w roku 2005 na przydział mieszkania oczekiwały łącznie 493 osoby, w tym:

- 1) na lokale zamienne – 33 osoby;
- 2) na lokale socjalne – 338 osób,
- 3) na lokale docelowe – 122 osoby.

Zapotrzebowanie na lokale z mieszkaniowego zasobu Miasta każdego roku wzrasta średnio o 109 mieszkań. Ponieważ liczba uzyskanych mieszkań do zasiedlenia rocznie jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb, zachodzi potrzeba pozyskiwania lokali do zasiedlenia, zwłaszcza lokali socjalnych, z innych źródeł, np. w formie wynajmu od innych właścicieli, a także na bazie własnego zasobu poprzez różnego rodzaju zamiany. Będą również potrzebne inwestycje mieszkaniowe, w szczególności w zakresie budowy lokali socjalnych. Będzie też potrzebna restrukturyzacja obecnego zasobu mieszkaniowego, w kierunku zwiększania zasobu lokali socjalnych poprzez przekwalifikowania lokali uwolnionych na lokale socjalne albo pozyskiwanie takich lokali w drodze zamiany. Rozwiązywanie problemu zaspokajania potrzeb mieszkaniowych w Stargardzie Szczecińskim będzie wymagało zatem podejmowania długofalowych działań oraz znacznych nakładów na jego realizację.

Program zakłada, że gospodarowanie mieszkaniowym zasobem Miasta powinno ulec poprawie, w szczególności w zakresie: eliminowania pustostanów, eliminowania niekontrolowanego podnajmu lokali, kontrolowania sposobu użytkowania mieszkań, regularnego uiszczania opłat z tytułu najmu lokalu.

**Uchwała Rady Miejskiej w Stargardzie Szczecińskim
w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu
Gminy – Miasta Stargardu Szczecińskiego oraz udzielania pomocy w zaspokajaniu
potrzeb mieszkaniowych członków stargardzkiej wspólnoty samorządowej**

Przyjęta przez Radę Miejską w dniu 26 kwietnia 2005 roku uchwała Nr XXXI/343/2005 ustala zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy - Miasta Stargardu Szczecińskiego oraz udzielania pomocy w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych członków stargardzkiej wspólnoty samorządowej, które są odzwierciedleniem nowej strategii mieszkaniowej określonej w „Kierunkach działania Prezydenta Miasta Stargardu Szczecińskiego do roku 2006”, a także zawiera nowe uregulowania prawne wynikające z obowiązujących przepisów, „łagodniejsze” warunki i kryteria ubiegania się o przydział lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta.

Ustala m.in. zasady wynajmowania lokali socjalnych, lokali zamiennych, lokali wynajmowanych od innych właścicieli oraz lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta, służących zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach, ustala tryb rozpatrywania i załatwiania wniosków o najem lokali i sposób poddania tych spraw kontroli społecznej, zasady udzielania dopłat do kaucji i do czynszów w przypadku wynajmu mieszkania w zasobach Stargardzkiego TBS Sp. z o.o. oraz preferencje w zawieraniu umów najmu. Uchwała reguluje także zasady przyznawania dopłat do czynszów najemcom lokali, wchodzących w skład mieszkalnictwa chronionego,

realizowanego w imieniu Miasta przez Stargardzkie TBS Sp. z o.o. oraz wychowankom domu dziecka, rodzin zastępczych i innych placówek opiekuńczo-wychowawczych, którzy przystępują do programu „Na Start”.

Przepisy uchwały określają warunki zamiany lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta, zamiany pomiędzy najemcami lokali należących do tego zasobu a osobami zajmującymi lokale w innych zasobach.

Mieszkalnictwo chronione

Mieszkalnictwo chronione jest elementem dopełniającym stworzenie pełnego systemu pomocy społecznej. W Stargardzie Szczecińskim realizowane jest w ramach programu „Potrzebny Dom – Programy Pomocy Mieszkaniowej” w wyniku współpracy Stargardzkiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego, Miasta i organizacji pozarządowych. Program ten skierowany jest do określonych grup osób: niepełnosprawnych, opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz w podeszłym wieku. Dla tych grup zostały opracowane projekty operacyjne umożliwiające uzyskanie mieszkania: Bez Barier, Na Start, Nie Sami.

1) Program „Bez Barier”

Pomysł utworzenia mieszkań chronionych w Stargardzie powstał z inicjatywy Koła Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Stargardzie Szczecińskim, a jego realizacja nastąpiła przy współpracy ze Stargardzkim TBS, w ramach projektu operacyjnego „Bez Barier”, wchodzącego w skład programu „Potrzebny Dom – Programy Pomocy Mieszkaniowej”. Podstawowym jego założeniem było zapewnienie osobom niepełnosprawnym godziwych warunków bytowych oraz wspieranie ich rodzin (głównie rodziców w podeszłym wieku) poprzez utworzenie mieszkań zabezpieczających starość, prowadzonych w rodzinnej atmosferze i chroniących podopiecznych przed spędzeniem reszty życia w domach pomocy społecznej.

W roku 1999 oddano do użytku pierwsze w Stargardzie Szczecińskim (i zarazem w skali kraju) 11 mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (ul. Przedwiośnie 85). Dwa lata później na tym samym osiedlu oddano 11 kolejnych mieszkań chronionych (ul. Przedwiośnie 99). Mieszkania te przeznaczone są dla osób z upośledzeniem umysłowym, które przy dyskretnej pomocy opiekunów mogą samodzielnie egzystować. Przy ich budowie zastosowano specjalne rozwiązania pozwalające na racjonalność kosztów utrzymania (czasowe wyłączniki wody), zachowanie bezpieczeństwa podopiecznych (system połączeń domofonem z mieszkaniem opiekunów, zabezpieczające wyłączniki prądu, brak gazu – kuchenki elektryczne, relingi w łazienkach) oraz zainstalowano opomiarowanie zużycia ciepłej

i zimnej wody oraz ciepła. W roku 2004 oddano do użytku kolejne mieszkania - pensjonat, tym razem dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, które wymagają głębszej opieki i rehabilitacji ze strony opiekunów (ul. Broniewskiego 2 a). Budynek składa się z 11 mieszkań chronionych, wspólnej kuchnio-jadalni oraz pokoju socjalnego. Każde mieszkanie stanowi odrębną całość, a pomieszczenie kuchnio-jadalni spełnia istotny element integracji mieszkańców podczas wspólnych posiłków, zabaw, uroczystości rodzinnych i świątecznych. Podopieczni mają zapewnioną kompleksową opiekę sprawowaną przez opiekunów.

W 2004 roku STBS we współpracy ze Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych Ruchowo i Przyjaciół „POMOST” w Stargardzie Szczecińskim oddał również 6 mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych ruchowo (ul. Tańskiego 8 a i b). Mieszkania te pozbawione są barier architektonicznych w celu dostosowania przestrzeni do potrzeb osób poruszających się na wózkach.

Mieszkania dla osób niepełnosprawnych zrealizowane zostały na podstawie umów zawartych pomiędzy STBS a organizacjami pozarządowymi przy współudziale Miasta.

2) Program „Na Start”

Program „Na Start” przeznaczony jest dla młodych ludzi, opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, niemających perspektyw na własne mieszkanie. Program zakłada dwa warianty dochodzenia do własnego docelowego mieszkania, w zależności od rodzaju placówki, którą ww. osoby opuszczają. Pierwszy z nich przeznaczony jest dla wychowanków nieprzygotowanych do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie z powodu braku umiejętności w załatwianiu prostych spraw urzędowych, wnoszeniu opłat czy dokonywaniu zakupów. Dla ww. osób zakłada się dwuetapowe dochodzenie do pozyskania mieszkania: I etap – mieszkanie rotacyjne w tzw. inkubatorze oraz II etap – mieszkanie samodzielne, docelowe. Drugi wariant skierowany jest do wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, które przygotowują do samodzielnego życia i zakłada jednoetapowe pozyskanie mieszkania, tj. bezpośrednie przejście do etapu II z pierwszego wariantu.

3) Program „Nie Sami”

Program „Nie Sami” ma na celu zapewnienie osobom w podeszłym wieku mieszkań z całodobową opieką medyczną oraz pomocą w czynnościach gospodarczych niesioną przez wolontariuszy. Zakłada on tworzenie zespołów mieszkań dla emerytów i rencistów zlokalizowanych w jednopiętrowym budynku (z dużym holem, który będzie pełnił funkcję integracyjną dla mieszkańców) usytuowanym z dala od miejskiego zgiełku, z dostępem do terenu zieleni. Program przewiduje możliwość zamiany mieszkań komunalnych,

spółdzielczych o dużej powierzchni na mniejsze, w zasobach objętych programem „Nie Sami”. Obiekt zlokalizowany ma być na rozwijającym się osiedlu wśród wielorodzinnych domów mieszkalnych Stargardzkiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

2.13.3. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W Stargardzie Szczecińskim funkcjonuje 67 stowarzyszeń wpisanych w „Mapę aktywności organizacji pozarządowych i inicjatyw na terenie miasta Stargardu Szczecińskiego”, istnieje 8 parafii Kościoła rzymskokatolickiego oraz 6 innego wyznania. Pomiedzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy.

Samorząd Miasta dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie zlecania zadań wraz z finansowaniem lub dofinansowaniem ich realizacji, wsparcia lokalowego i rzeczowego, konsultacji, zwolnienia z opłat za lokal oraz z miejscowych podatków, udostępniania miejsca na stronie internetowej Urzędu Miejskiego, organizowania otwartych spotkań z przedstawicielami samorządu, podejmowania inicjatyw integrujących lokalne podmioty, inicjowania lub współorganizowania szkoleń i doradztwa dla organizacji, informowania o możliwościach pozyskania pozabudżetowych środków finansowych, pomocy w nawiązywaniu współpracy międzynarodowej, udzielania rekomendacji ubiegającym się o dofinansowanie z innych źródeł oraz udostępniania obiektów miejskich w celu zorganizowania imprez sportowych i kulturalnych, a także wsparcie poprzez nieodpłatne przekazanie na własność lub w użytkowanie, a także poprzez sprzedaż za symboliczną kwotę budynków, znajdujących się w zasobach Miasta, na siedziby tych podmiotów.

Prezydent Miasta powołał w 2005 roku Radę Konsultacyjną ds. współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz koordynatora ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi. Rada Konsultacyjna jest ciałem doradczo-opiniującym Prezydenta Miasta, mającym na celu praktyczną realizację współpracy Miasta z III sektorem oraz udziału organizacji pozarządowych w działaniach programowych Samorządu Miejskiego. Cele te są realizowane poprzez:

- 1) bieżącą współpracę z Samorządem Miejskim, w szczególności w ramach posiedzeń Komisji Konsultacyjno-Opiniujących, w skład których wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych i Urzędu Miejskiego,
- 2) opiniowanie projektów uchwał Rady Miejskiej i znaczących decyzji Prezydenta Miasta dotyczących sektora działalności pożytku publicznego,
- 3) opracowanie rocznych programów współpracy Miasta z podmiotami prowadzącymi

- działalność pożytku publicznego oraz monitorowanie ich wykonania,
- 4) wypracowywanie stanowisk odnośnie zagadnień dotyczących organizacji pozarządowych działających w mieście,
 - 5) podejmowanie działań integrujących podmioty III sektora, m.in. poprzez inicjowanie spotkań branżowych i tematycznych,
 - 6) dokonywanie wyboru przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie miasta do ciał kolegialnych inicjowanych przez administrację samorządową oraz sektor prywatny,
 - 7) opiniowanie ofert realizacji zadań publicznych, złożonych przez podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego poprzez udział poszczególnych, wskazanych przez Prezydenta Miasta członków Rady Konsultacyjnej w komisjach konkursowych.

Aby współpraca Miasta z III sektorem odbywała się prawidłowo, powołano koordynatora ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego forum pomocy.

2.14. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie Stargardu korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zachodzące procesy demograficzne w istotny sposób oddziałują na sytuację społeczno-ekonomiczną ludności. Prognozy demograficzne zapowiadają umacnianie się pewnych trendów, co powoduje konieczność zaplanowania działań mających na celu dostosowanie polityki społecznej do skutków tych zmian oraz stymulowanie zjawisk sprzyjających niwelacji niekorzystnych trendów. Do zjawisk, które w największym stopniu wpływają na sytuację społeczno-ekonomiczną, należą spadek dzietności kobiet oraz wzrost przeciętnej długości życia. Jednoczesne nałożenie się na siebie tych dwóch zjawisk powoduje,

że struktura społeczna w najbliższych latach będzie kształtować się odmiennie niż dotychczas.

Sytuacja demograficzna Stargardu, charakteryzująca się spadkiem urodzeń oraz wydłużaniem przeciętnego okresu życia, będzie w istotny sposób wpływała na sytuację społeczno-ekonomiczną mieszkańców miasta. W sferze zainteresowania polityki społecznej winny znaleźć się kwestie starzenia się lokalnej społeczności oraz niepełnosprawności. Wynika to nie tylko z przesłanek demograficznych, ale także ze wskazań liderów społecznych, którzy w trakcie prac nad dokumentem wskazali na konieczność udzielenia szczególnego wsparcia osobom starszym i samotnym. W przypadku zwiększającej się liczby seniorów konieczne jest dostosowanie do ich potrzeb infrastruktury społecznej, w szczególności zaprogramowanie działań usprawniających ich codzienne funkcjonowanie oraz zapobieganie izolacji społecznej. Należy wzmacniać takie instytucje jak Klub Seniora oraz rozwijać zakres Programu Stargardzkiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego „Nie sami”. Wszelkie działania zmierzające do integrowania osób starszych z lokalną społecznością – takie jak np. utworzenie lokalnego domu dziennego pobytu – będą niezwykle pożądane. Równocześnie nie można zapominać o konieczności docierania do tej grupy społecznej z informacjami na temat proponowanych działań oraz organizacji imprez dostosowanych do potrzeb seniorów. Jednym z decydujących czynników umożliwiającym zachowanie aktywności seniorów w mieście, a dostępnym z uwagi na stosunkowo niskie nakłady finansowe, będzie także aktywizacja wolontariatu.

Niepełnosprawni mieszkańcy Stargardu (10.200 osób) są bardzo zróżnicowaną grupą społeczną, w związku z czym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach, uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni (tylko 402 osoby posiadają wykształcenie wyższe), co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie. Wydaje się, że sporych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, m.in. poprzez promocję dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowę systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Chociaż miasto ma ograniczone kompetencje w odniesieniu do tej grupy społecznej – najwięcej zadań przypisano Powiatowi – to samorząd nie powinien ustawać w wysiłkach, by realizować jak najwięcej programów i projektów socjalnych adresowanych do tej grupy społecznej. Szczególną uwagę należy zwrócić na wzrost zapadalności na choroby psychiczne i wiążącą się z tym konieczność integracji tej grupy społecznej, m.in. poprzez organizację ośrodka wsparcia dziennego dla osób chorych psychicznie. Działania wspomagające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, takie jak systematyczne znoszenie barier architektonicznych, winny być poprzedzone dokładną inwentaryzacją barier i oceną kolejności ich likwidacji.

Analizując sytuację rodzinną i środowiskową młodych mieszkańców Stargardu i ich rodzin, należy zwrócić uwagę w szczególności na sytuację dzieci pochodzących z rodzin ubogich, dotkniętych problemem bezrobocia i uzależnień. To w nich najczęściej dochodzi do marginalizowania potrzeb dziecka, zaniedbań wychowawczych i przemocy.

Działalność instytucji prowadzących prace na rzecz dziecka i rodziny, także poprzez program „Szkoła Rodzina Środowisko”, winna obejmować szersze rzesze młodych ludzi, np. młodzież ze szkół średnich. Prowadzone przez Miasto działania profilaktyczne oraz liczne konferencje zwiększają poziom wiedzy wśród pedagogów, pracowników socjalnych, pracowników ochrony zdrowia, co w efekcie przyczynia się do konsekwentnie budowanej koalicji na rzecz dziecka i rodziny. Rodzina i dzieci to, z uwagi na przesłanki demograficzne, najliczniejszy beneficjent systemu polityki społecznej w mieście. W grupie rodzin warto dostrzec w szczególności rodziców samotnie wychowujących swe dzieci. Ich sytuacja bytowa jest relatywnie gorsza od rodzin pełnych i system świadczeń rodzinnych tylko po części rekompensuje tą sytuację.

Niepokojącym, a zdiagnozowanym przez MOPS w Stargardzie zjawiskiem jest dziedziczenie biedy. Posługując się jedynie danymi MOPS, obejmującymi udzielanie pomocy z przyczyny ubóstwa, przy relatywnie niskim kryterium dochodowym, możemy wyspecyfikować grupę obejmującą ponad 7 tysięcy mieszkańców, którzy doświadczają tego niepożądanego stanu.

Ubóstwo, brak zatrudnienia, uzależnienia, zerwanie więzi rodzinnych przyczyniają się najczęściej do bezdomności pozostającej najbardziej skrajną formą wykluczenia społecznego. Bezdomni pozostający w Stargardzie, choć wspierani przez służby socjalne, mogący się odnaleźć w Klubie Integracji Społecznej, nadal stanowią, z uwagi na dotkliwość swej sytuacji, poważny problem społeczny. Powołanie Centrum Integracji Społecznej, zapewnienie miejsc noclegowych dla kobiet, powinno chociaż częściowo poprawić położenie tej grupy społecznej. W przyszłości należy programować bardziej aktywną pracę uliczną, obejmowanie bezdomnych indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności, a przede wszystkim szersze działania prewencyjne zapobiegające popadaniu w bezdomność.

Bezrobocie, choć jego poziom w Stargardzie stopniowo maleje, nadal dotyka znaczną część populacji, przyczyniając się do ubożenia rodzin i w efekcie ich marginalizacji. Na brak pracy w mieście narażone są przede wszystkim: osoby o niższym poziomie wykształcenia; kobiety, szczególnie te dłużej pozostające bez pracy; młodzież wkraczająca na rynek pracy bez lub ze skromnym doświadczeniem; osoby, które przekroczyły 45-50. rok życia. Należy pamiętać, że w sytuacji bezrobocia następuje pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny, co przejawia się w szczególności problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą oraz zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Na poprawę sytuacji będzie miała niewątpliwie wpływ kondycja gospodarki krajowej, ale i lokalne inicjatywy służące aktywizacji bezrobotnych, realizowane w oparciu o aktywne formy oferowane przez Powiatowy Urząd Pracy, Centrum Integracji Społecznej, wspierane przez rozwój inwestycyjny w Stargardzkim Parku Przemysłowym.

Problem uzależnień występujący w korelacji z ubóstwem i bezrobociem stanowi istotny problem lokalnej społeczności. Dotychczasowe działania, które hamowały tendencje wzrostowe problemów uzależnień i minimalizowały ich skutki, wymagają kontynuacji i ukierunkowania na kompleksową i systemową pomoc obejmującą całą rodzinę. Intensyfikacji wymagają także działania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży, zwłaszcza te, które związane są z dostarczaniem im zróżnicowanej oferty spędzania wolnego czasu. Atutem Stargardu jest dobre zaplecze instytucjonalne w zakresie pomocy rodzinom uwikłanym w problem alkoholowy oraz przygotowana kadra, a także szeroka współpraca instytucji i organizacji. Niedostatkami natomiast – słaba diagnoza w zakresie problemu używania narkotyków oraz brak dostatecznej ilości placówek, które tym problemem by się zajmowały. Problem narkotyków wymaga bliższego spojrzenia i opracowania stosownego programu przeciwdziałania narkomanii.

Funkcjonujący system pomocy rodzinom uwikłanym w problem przemocy pozwala na rozwiązanie wielu kryzysów rodzinnych związanych z występującą w nich przemocą. Podobnie jak w przypadku problemu uzależnień, należy zwrócić tu uwagę na wzmocnienie działań o charakterze interdyscyplinarnym, obejmującym kompleksowo całą rodzinę. Istotnym działaniem powinno być włączanie do pracy interdyscyplinarnej nowych instytucji, np. placówek opieki zdrowotnej. Ponadto ważnym elementem tych działań powinny być przedsięwzięcia skierowane do rodziców mające na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych.

Integracja grup zagrożonych ekskluzją wymaga wdrażania przemysłanych, kompleksowych programów, które będą uwzględniały specyfikę członków danej grupy. Programując działania służące rozwiązywaniu poszczególnych problemów, należy zwrócić uwagę na różnice w zasięgu ich występowania, co oczywiście nie jest równoznaczne z ich dotkliwością. Najszerszą grupę będą stanowiły rodziny, dzieci, seniorzy oraz osoby niepełnosprawne, natomiast mniejsze liczebnie grupy to: bezdomni, bezrobotni, uzależnieni od narkotyków i alkoholu.

W pośredni sposób na funkcjonowanie lokalnej społeczności wpływają również kondycja i działalność organizacji pozarządowych oraz system monitorowania i oceny pojawiających się problemów społecznych. Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec tych kwestii w dokumencie programowym i nie wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju. Analizując współpracę Samorządu Miejskiego z organizacjami pozarządowymi należy zauważyć szerokie otwarcie Miasta na aktywność obywatelską, które powinno być kontynuowane i rozwijane. Nie

należy zapominać równocześnie o dalszej profesjonalizacji służb publicznych, a w szczególności pracowników socjalnych zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, którzy powinni stać się w niedługim czasie liderami i animatorami rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Szkolenia, rozwój zawodowy i zwiększone nakłady na służby społeczne powinny w niedługim czasie zaowocować zwiększoną efektywnością zawieranych kontraktów socjalnych, programowanych i realizowanych projektów socjalnych.

Proponowane w wersji programowej rozwiązania powinny przyczynić się do minimalizowania występujących kwestii społecznych, a z czasem ich niemal zupełnej eliminacji z lokalnej społeczności.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części Strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie Miasta. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**STARGARD SZCZECIŃSKI MIASTEM WSPIERAJĄCYM RODZINĘ,
DAŻĄCYM DO ROZWOJU LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI,
AKTYWIZUJĄCYM GRUPY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM,
PRZEDE WSZYSTKIM W OPARCIU
O WSPÓŁPRACĘ Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI**

3.2. CELE STRATEGICZNE, SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. BUDOWA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA ZAPOBIEGAJĄCEGO KRYZYSOM W RODZINIE ORAZ WZMACNIAJĄCEGO POZYCJĘ DZIECKA

Cele szczegółowe:

1. Wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym.
2. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami.
4. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie.

Kierunki działań do celu 1.

„Wzmacnianie rodziny i dziecka w środowisku lokalnym”:

1. Podnoszenie jakości i dostępności realizowanego systemu świadczeń rodzinnych.
2. Aktualizacja i realizacja, zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi, wieloletniego programu budownictwa socjalnego.
3. Rozwój współpracy pomiędzy MOPS-em a STBS-em i innymi zarządcami lokali mieszkalnych, celem zapewnienia rodzinie odpowiedniego do potrzeb schronienia.
4. Rozwój usług społecznych sprzyjających podniesieniu poziomu i jakości edukacji, m.in. doszkalcenie kadry pedagogicznej (warsztaty, konferencje).
5. Podniesienie poziomu włączania rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi i wychowawczymi w procesach edukacyjnych i wychowawczych, m.in. poprzez promowanie aktywnych postaw społecznych celem zwiększenia uczestnictwa rodziców w przedsięwzięciach poszczególnych placówek.
6. Tworzenie i rozwój bazy edukacyjnej i kulturalnej dla dzieci i młodzieży, m.in. zwiększenie dostępności bazy już istniejącej, organizacja czasu wolnego (boiska, miejsca zabaw, kluby, zajęcia pozalekcyjne), tworzenie nowych obiektów.

7. Upowszechnienie i uelastycznienie opieki przedszkolnej i w żłobku.
8. Współdziałanie w budowaniu programów i projektów z zakresu promocji zdrowia w środowisku dzieci, młodzieży i rodzin.
9. Organizowanie imprez dla dzieci w ramach projektów pisanych przez pracowników socjalnych MOPS-u.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

„Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności: psychologicznego, prawnego, socjalnego”:

1. Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, a także terapii rodzinnej.
2. Upowszechnianie działań mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów.
3. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej.
4. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
5. Wspomaganie powstawania i rozwój istniejących grup wsparcia i grup samopomocowych.
6. Podejmowanie inicjatyw i nowatorskich rozwiązań na rzecz ochrony macierzyństwa i dziecka w rodzinie.
7. Uzupełnianie infrastruktury socjalnej miasta, m.in. zorganizowanie miejsca pobytu dla samotnych matek z dziećmi, tworzenie mieszkań chronionych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3.

„Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami”:

1. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin ubogich:
 - organizacja i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
 - pomoc w zapewnieniu odzieży i wyposażenia w artykuły szkolne,
 - organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego,
 - organizacja akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom.
2. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry specjalistów do pracy z rodziną i dziećmi.
3. Tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych.
4. Upowszechnianie funkcjonowania interdyscyplinarnych zespołów specjalistów do spraw interwencji w sytuacjach zagrażających dzieciom i młodzieży szczególnie w ramach Programu „Szkoła, Rodzina, Środowisko”.
5. Rozwój nowych form działań osłonowo-aktywizujących na rzecz dzieci i młodzieży.

6. Tworzenie i wdrażanie programów w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
7. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia i wspierania istniejących grup terapeutycznych i grup wsparcia dla dzieci i młodzieży.
8. Zintensyfikowanie działań w kierunku organizacji alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.
9. Wsparcie i aktywizacja osób opuszczających domy dziecka, rodziny zastępcze i inne placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Kierunki działań do celu szczegółowego 4.

„Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie”:

1. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych w realizacji pomocy dziecku i rodzinie.
2. Zintegrowanie działań na rzecz dziecka i rodziny ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami pozarządowymi.
3. Inicjowanie i rozwój różnych form integracji członków społeczności lokalnej – wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, spartakiad we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
4. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

2. AKTYWIZACJA GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Cele szczegółowe:

- 1. Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego.**
- 2. Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w celu ich aktywizowania.**
- 3. Wzmacnianie i rozbudowa zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień.**
- 4. Wsparcie i aktywizacja osób bezdomnych.**

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

„Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego”:

1. Dążenie do zwiększenia zakresu usług dla osób wykluczonych społecznie w celu ich reintegracji społecznej i zawodowej.
2. Zmniejszanie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez MOPS i współpracujące z nim organizacje pozarządowe.
3. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie rozwoju aktywnych narzędzi rynku pracy, np. robót publicznych, prac interwencyjnych, zatrudnienia wspieranego i socjalnego, prac społecznie użytecznych.
4. Systematyczne doszkąłcanie pracowników socjalnych.
5. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
6. Wsparcie i aktywizacja osób opuszczających zakłady karne.
7. Rozwijanie działań Klubu Integracji Społecznej.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

„Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w celu ich aktywizowania”:

1. Rozwijanie stałej współpracy jednostek Samorządu Miejskiego, organizacji pozarządowych i Powiatowego Urzędu Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia.
2. Objęcie szczególną pomocą osób długotrwale bezrobotnych (poradnictwo, zapoznanie

z aktywnymi technikami poszukiwania pracy, m.in. w ramach Klubu Integracji Społecznej, Centrum Integracji Społecznej).

3. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, tworzących nowe miejsca pracy.
4. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.
5. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
6. Wsparcie osób bezrobotnych w zmianie kwalifikacji, kształceniu, w szczególności poprzez zapewnienie dostępu do odpowiednich źródeł informacji.
7. Intensyfikacja działań mających na celu reintegrację zawodową i społeczną osób bezrobotnych, m.in. przez tworzenie i wsparcie tworzenia Klubów i Centrów Integracji Społecznej.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3.

„Wzmacnianie i rozbudowa

zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów uzależnień”:

1. Zdiagnozowanie problemu narkomanii w mieście i podjęcie działań w kierunku stworzenia niezbędnego zaplecza do rozwiązywania tego problemu.
2. Wzmacnianie istniejącego systemu pomocy osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom (pomoc terapeutyczna, psychologiczna, prawna, socjalna, medyczna).
3. Zintensyfikowanie działań w zakresie edukacji społecznej i promowania zdrowego stylu życia.
4. Rozwijanie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, zarówno mających charakter edukacyjny, jak i dostarczających możliwości alternatywnego spędzania czasu wolnego w sposób atrakcyjny i rozwijający zdolności młodych ludzi.
5. Podejmowanie rozwiązań pozwalających na obejmowanie kompleksową pomocą całej rodziny dotkniętej problemami uzależnień.
6. Upowszechnianie pracy interdyscyplinarnej instytucji i służb.
7. Wzmacnianie i rozwijanie istniejącego systemu rozwiązywania problemu przemocy domowej.

Kierunki działań do celu szczegółowego 4.

„Wsparcie i aktywizacja osób bezdomnych”:

1. Systematyczny monitoring problemu bezdomności.
2. Budowa programu zapobiegania i wychodzenia z bezdomności.
3. Rozwijanie pracy socjalnej i pomocy psychologicznej.

4. Kontynuacja adaptacji i uruchomienie schroniska dla kobiet, w tym także ofiar przemocy.
5. Rozwój sieci mieszkań socjalnych we współpracy z partnerami.
6. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia socjalnego (wspieranego).
7. Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć na rzecz osób bezdomnych w obszarze ekonomii społecznej.
8. Rozpoznanie możliwości współpracy i nawiązania kontaktu z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi pracę uliczną z bezdomnymi.
9. Monitoring skuteczności podejmowanych działań.

3. ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA I AKTYWIZACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cele szczegółowe:

- 1. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień.**
- 2. Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki.**
- 3. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.**

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

„Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień”:

1. Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy za pośrednictwem internetu i mediów lokalnych (prasa, radio, telewizja kablowa).
2. Kontynuacja rozpowszechniania informatorów dotyczących form pomocy i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
3. Wspieranie działań sprzyjających zmianie postrzegania społecznego niepełnosprawności i osób nią dotkniętych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

„Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki”:

1. Realizacja programów profilaktycznych zapobiegających powstaniu niepełnosprawności (choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, diagnozowanie wcześniaków).
2. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, udzielanych zabiegach i warunkach korzystania z nich.

3. Upowszechnianie informacji na temat możliwego wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych.
4. Wspieranie rozwoju wolontariatu realizującego programy na rzecz osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 3.

„Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem”:

1. Zwiększenie dostępu do obiektów użyteczności publicznej poprzez likwidowanie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, szczególnie w obiektach instytucji i placówek miejskich.
2. Umożliwianie osobom niepełnosprawnym, w szczególności poruszającym się na wózkach inwalidzkich, korzystania ze środków komunikacji miejskiej oraz rozwijanie innych alternatywnych form transportu.
3. Systematyczne obniżanie krawężników na przejściach i ciągach pieszych oraz stosowanie ramp przykrawężnikowych, ułatwiających wejście i zejście oraz zwiększenie liczby miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych.
4. Rozwój oddziałów integracyjnych w przedszkolach oraz klas integracyjnych w szkołach i zagwarantowanie ciągłości kształcenia integracyjnego.
5. Zapewnienie zajęć rewalidacyjnych w zależności od rodzaju niepełnosprawności (korekcyjne, logopedyczne, orientacji przestrzennej, nauki języka migowego).
6. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej.
7. Utworzenie lub wspieranie tworzenia ośrodków wsparcia dla osób chorych psychicznie.
8. Rozwój systemu mieszkalnictwa chronionego.
9. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

4. SYSTEM WSPARCIA SENIORÓW

Cele szczegółowe:

- 1. Poszerzanie i podnoszenie poziomu świadczonych usług.**
- 2. Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu ludzi starych.**

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

„Poszerzanie i podnoszenie poziomu świadczonych usług”:

1. Rozwijanie systemu pomocy osobom starym w ich środowisku zamieszkania.
2. Stworzenie bazy danych o osobach i placówkach świadczących usługi opiekuńcze i pielęgniarstwo.
3. Rozwój sieci usług na rzecz osób starych.
4. Wzbogacanie oferty świadczonych usług opiekuńczych.
5. Współpraca z instytucjami, organizacjami, kościołami, związkami wyznaniowymi, które prowadzą akcje na rzecz ludzi starych.
6. Doradztwo w zakresie rozwoju małych form pomocy dla osób starych, jak rodzinne domy pomocy.
7. Szkolenie profesjonalnych kadr, zajmujących się opieką środowiskową.
8. Zwiększenie dostępności do mieszkań chronionych.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

„Przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu ludzi starych”:

1. Podjęcie działań w kierunku rozwijania i upowszechniania działań Klubów Seniora.
2. Systematyczna współpraca z domami pomocy społecznej i zakładami opieki zdrowotnej, działającymi na terenie powiatu.
3. Szerzenie idei wolontariatu na rzecz pomocy osobom starszym.
4. Promowanie wartości uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym.

5. Prowadzenie kampanii informacyjnych zmierzających do umocnienia się rzeczników interesów osób starych, którymi są zwłaszcza organizacje pozarządowe.
6. Upowszechnienie dostępu do edukacji dla osób starszych (rozwój placówek i form kształcenia i oświaty).
7. Współpraca w zakresie budowy programów promujących zdrowie wśród osób starszych.
8. Tworzenie warunków uczestnictwa osób starych w kulturze i wypoczynku.
9. Uruchomienie dziennego domu pobytu.

5. PARTNERSTWO NA RZECZ ROZWOJU WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Cele szczegółowe:

- 1. Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej.**
- 2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.**

Kierunki działań do celu szczegółowego 1.

„Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej”:

1. Wzmocnienie roli pracownika socjalnego jako profesjonalisty działającego na rzecz pełniejszej integracji społecznej osób ubogich i wykluczonych społecznie.
2. Systematyczne doszkąłcanie pracowników socjalnych (rozwój superwizji).
3. Motywowanie pracowników socjalnych osiagających specjalizacje w zawodzie.
4. Analiza warunków lokalowych, w szczególności z uwagi na zachowanie warunków do intymności i poufności w kontaktach w klientami MOPS.
5. Zwiększanie liczby pracowników socjalnych stosownie do potrzeb.

Kierunki działań do celu szczegółowego 2.

„Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego”:

1. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi.
2. Wsparcie postaw obywatelskich (system bezpłatnej informacji, poradnictwa obywatelskiego i pomocy prawnej), wsparcie lokalnych inicjatyw obywatelskich.
3. Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi, w szczególności poprzez wnikliwą analizę możliwości uruchomienia na terenie miasta centrum organizacji pozarządowych.
4. Kontynuacja edukacji społecznej w zakresie występujących problemów społecznych i programów służących ich rozwiązywaniu poprzez organizację seminariów i konferencji tematycznych.

**ODPOWIEDZIALNI ZA REALIZACJĘ KIERUNKÓW DZIAŁAŃ W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH CELÓW
STRATEGICZNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH:**

Rada Miejska i Prezydent Miasta, jednostki organizacyjne Samorządu Miejskiego, placówki oświatowe, zakłady opieki zdrowotnej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

ŚRODKI FINANSOWE:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

PARTNERZY:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Skuteczność funkcjonowania przyjętej Strategii zależy będzie od:

- a) monitoringu i ewaluacji,
- b) budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

a. Zespół wdrażający Strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez Prezydenta Miasta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: Zastępca Prezydenta, Przewodniczący Komisji Społecznej Rady Miejskiej, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Wydziału

Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego, przedstawiciel Komisji Społecznej Rady Konsultacyjnej ds. współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

b. Roczna ocena wdrażania Strategii.

Zespół wdrażający Strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać Prezydentowi Miasta, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a) własnych zasobów samorządu (np. projekty MOPS),
- b) poprzez organizacje pozarządowe,
- c) poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

WYKAZ DEFINICJI I SKRÓTÓW

Dla potrzeb niniejszego dokumentu wprowadza się określenia niektórych pojęć i skrótów.

Miasto – Gmina - Miasto Stargard Szczeciński

Rada Miejska – Rada Miejska w Stargardzie Szczecińskim

Prezydent Miasta – Prezydent Miasta Stargardu Szczecińskiego

Urząd Miejski – Urząd Miejski w Stargardzie Szczecińskim

Powiat – powiat stargardzki

Starostwo Powiatowe - Starostwo Powiatowe w Stargardzie Szczecińskim

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Stargardzie Szczecińskim

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Stargardzie Szczecińskim

STBS – Stargardzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o. o.

SP ZZOZ – Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej

MDK – Młodzieżowy Dom Kultury w Stargardzie Szczecińskim

SCK – Stargardzkie Centrum Kultury

CIS – Centrum Integracji Społecznej

KIS – Klub Integracji Społecznej

SGK – Szkolne Grupy Konsultacyjne

Rada Konsultacyjna - Rada Konsultacyjna ds. współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

NSIS – Narodowa Strategia Integracji Społecznej

NSRO – Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez Samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. W szczególności powinny je rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to do programów przyjmowanych przez organy Samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich.

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.